

İHD Ankara Şubesi Afet ve Ekoloji Komisyonu

İç Anadolu Bölgesi

Ekolojik Hak İhlalleri

Raporu

2024

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION
KOMELEYA MAFÊN MIROVAN
ANKARA ŞUBESİ
AFET VE EKOLOJİ KOMİSYONU

Adres: Necatibey Cad. 82/11-12, Kızılay/Ankara
Tel: +90 312 230 35 67-68-69
Fax: +90 312 230 17 07
E-mail: posta@ihd.org.tr
Web: www.ihd.org.tr

İHD ANKARA ŞUBESİ AFET VE EKOLOJİ KOMİSYONU

İÇ ANADOLU BÖLGESİ

2024 YILI RAPORU

MART 2025

Kar—Kuğu—Su, 6 Ocak 2019, Kuğulupark, Ayşe Gültekingil

GİRİŞ

Dünya, ekolojik yıkımın eşiğinde hızla ilerlemekte. İklim krizi, türlerin yok oluşu, fosil yakıt tüketiminin sürdürülebilirliğe darbesi, savaşların insan ve doğa üzerindeki yıkıcı etkileri gibi temel çevresel sorunlar giderek derinleşmekte. Ancak, bu temel sorunları ele almak yerine, günümüz karar alıcıları kentsel dönüşüm politikaları, su havzaları ve maden arama kararlarıyla doğaya ve barınma hakkına zarar veren düzenlemeleri hayata geçirmekte. Kentsel Dönüşüm Başkanlığı'nın son kararnameleleri, doğal alanları tehdit eden ve insan haklarını göz ardı eden bir sürecin parçası haline gelmiş durumda.

Sistem sürdürücüleri, neoliberalizmin dayattığı tüketim odaklı yaşam biçimiyle ekolojik felaketi hızlandırmakta. Kentleşme baskısı, doğal habitatların yok edilmesi, ormansızlaşma ve tarımsal alanların tahribatı sonucunda, iklim krizi derinleşmekte ve toplum sağlığı ciddi bir tehdit altına girmekte. Covid-19 pandemisi de ekosistem sağlığının insan hayatına doğrudan etkisini gözler önüne sermiş durumda.

Son çıkan kentsel dönüşüm düzenlemeleri, afet riski altındaki alanlar kavramını genişleterek, şehirlerin doğa ile uyumlu planlanmasını engelleyen ve mülkiyet

haklarını zayıflatan bir yapı sunmakta. Rezerv yapı alanları genişletildi, yapı ve bağımsız bölüm sahiplerinin hakları sınırlandırıldı.

Ekolojik kriz ve kentleşme süreci, karbon ayak izinin azaltılması, doğayla uyumlu kentleşme modellerinin oluşturulması ve afetlere dayanıklı, sürdürülebilir şehirlerin inşası ile yönetilmelidir. Ancak mevcut politikalar, kentlerin yeşil planlamadan uzak, bilimsel dayanaktan yoksun ve rant odaklı yönetildiğini gösteriyor. Tarım ve orman alanlarının korunması, kentlerin ekolojik dirençliliğinin artırılması ve doğa dostu teknolojilerin teşvik edilmesi gerekirken, coğrafya topyekün bir saldırı altında.

Ankara'nın son 25 yılına ve İç Anadolu Bölgesi'ndeki siyasal uygulama ve kararlara bakarsak her yeni gün, bölgenin ve kentin ekolojik sorunlarına bir çözüm değil, eklenen yeni problemler ve coğrafyanın yıkımına yol açacak kararlar üretildiğini söylememiz gerekiyor. Bölgenin, kentin, çevrenin eko-bozumunda siyasal bir ekoloji sorunuyla tanımlamamız gerekiyor.

Kentin ODTÜ Ormanı'nı parçalama girişimleri, kentsel dönüşüm, betonlaşma ve yıkımlarla asbest/zehir solumamız, AOÇ arazisinin parçalanma girişimleri, toplu taşınması olmayan arabaya ve asfalta esir, sokak ve caddelerinde ağaçları azalan, park oranı azalan bir eko-kırım. Gölleri yapılaşma kısıcında, hava kirliliğinde bir türlü sağlıklı seviyeyi yakalayamayan, fosil yakıtla sıkışmış, ürettiği çöpü geri dönüştüremeyen, ulaşım ve kentsel bütüncül bir planı olmadan, kentliyi ve kentli haklarını duymayan ve gözetmeden plansız büyüyen bir kentleşme.

Ankara dışında İç Anadolu bölgesinde yer alan diğer kentlerimizden Aksaray, Çankırı, Eskişehir, Karaman, Kayseri, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde, Sivas ve Yozgat için de durumun pek farklı olmadığı görülüyor. Bu illerimiz potansiyel birer maden ocağı gibi ele alınıyor ve var olan tüm kaynakları adeta talan ediliyor. Bunlar yapılırken yöre insanının yaşamı, geçim kaynakları ve talepleri hesaba katılmadığı gibi, rant odaklı projeler ve kısa vadeli hesaplar uğruna ekosisteme kalıcı hasarlar veriliyor. Su kaynakları kirletilerek kullanılamaz duruma getiriliyor, yer altı su rezervleri kurutuluyor. Sömürge tipi madencilik olarak tanımladığımız bu yaklaşımların kabul edilebilir bir yanı

yoktur.

Bu durum iklim krizi temelinde bölgede yaşanan kuraklıkla birleştiğinde, ciddi bir susuzluk tehlikesi ile karşı karşıya bulunduğumuz görülüyor. Gelişmelerin yakın gelecekte bölgeden kitlesel göçleri tetikleyeceğini öngörebiliriz. Bütün bunlar olurken bölgedeki bazı merkezlerin turizm temelinde yatırım ve pazarlama konusu olması ilginçtir. Konunun daha da vahim yanı turizm yatırımları yapılırken doğal, tarihi ve kültürel değerlerimiz önemsenmiyor, koruma konusu ve çevresel etkiler tamamen bir kenara bırakılıyor.

İnsan hakları evrensel, bölünmez birbirine bağlı ve kendi içlerinde birbirleriyle ilişkili bir haklar bütünüdür. BM Genel Kurulu'nun kabul ettiği üzere temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevrede yaşamak temel bir insan hakkıdır. Bu hakka paralel olarak Anayasanın 56. maddesi herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının korunması gerektiğini belirtir. Mülkiyet, barınma, sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşam haklarını gözetmeyen her türlü ekolojik ihlal/yıkım temelinde insan hakları ihlali içerir. Çoklu krizler çağında temel bir sorun olarak yaşadığımız ekolojik yıkım, rant ve talan politikalarıyla yaşam, sağlık, beslenme, barınma, kent ve çevre haklarının gasp edilmesi sonucunda ortaya çıkmıştır.

Hak temelli bir ekoloji politikası geliştirmek anayasal zorunluluktur. 2024 yılı İç Anadolu bölge ekolojik yıkım ve hak ihlalleri raporu; basın taramaları, diğer sivil toplum örgütlerinin ve meslek odalarının raporları ışığında, kentleşme, yapılaşma, doğal alanların kullanımı süreçlerinde doğa ile uyumlu, sürdürülebilir ve insan odaklı politikaların olmayışını izlemek, son 1 yılda İç Anadolu bölgesinde yaşanan, ekolojik yıkımlar ve bilimsellikten uzak uygulamalarla ihlal edilen temel hakların bilançosunu çıkarabilmek ve değerlendirmek için hazırlanmıştır. Ekolojik yıkıma karşı mücadelemiz sürecektir.

Kent Kimin, 17 Mayıs 2024, Anıtpark, Tanju Gündüzalp

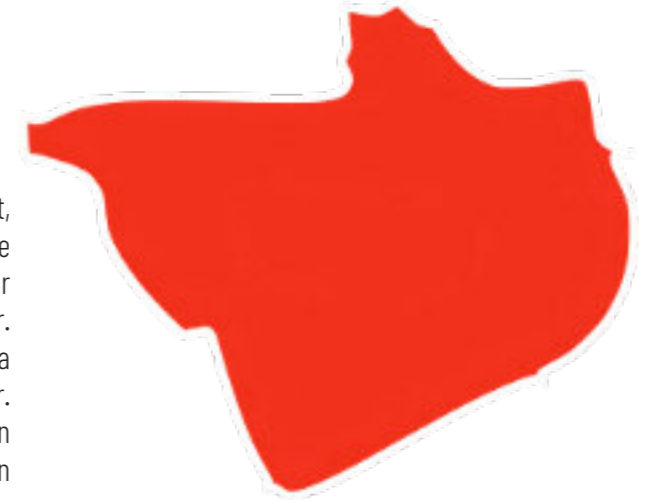
İç Anadolu Bölgesi

Güzelyurt Çevre Düzenleme Projesi (24 Şubat 2024)

Aksaray ili Güzelyurt ilçesi genel olarak Doğal Sit, Kentsel Sit ve Arkeolojik Sit alanıdır. Bu nedenle bölgede yapılacak her projenin, bölgenin yapısına zarar vermeyecek şekilde planlanması gerekmektedir. Genellikle daha fazla turist çekebilmek amacıyla gereken hassasiyetin gösterilmemesi dikkat çekicidir. Ağırlıklı olarak tarih, kültür ve doğa üzerinden planlanması gereken bölge turizmi, bu amaçtan saparak eğlence, hoşça vakit geçirme ve güzel selfie çekilecek mekanlar yaratma temelinde ele alınma eğilimindedir.

Güzelyurt Belediyesi Facebook sayfası, 22 Şubat 2024
<https://is.gd/tUDrqs>

Güzelyurt bölgesinde TOKİ tarzı yapılaşmanın önünün açılması bölge doğasıyla uyumlu değildir. Bunun yanı sıra Güzelyurt'ta 2024 yılı şubat ayında yapılacak açıklanan "Çevre Düzenleme Projesi" bölgenin doğal ve tarihi yapısı açısından kaygı vericidir. Proje kapsamında yer alan Manastırlar Vadisi ve Kilise Cami önünde yapılacak olan piknik alanı şeklindeki düzenlemeler bölgenin doğal ve tarihi yapısına uygun değildir. Manastırlar bölgesi yedinci yüzyıldan kalma Kalburlu Kilise ve Kömürlü Kilise de dahil olmak üzere toplam sekiz adet kaya kilisesine ev sahipliği yapmaktadır. Yine proje kapsamında önünde düzenleme yapılacak Kilise Cami, Güzelyurt'un en önemli kültürel ve tarihi değerleri arasındadır. Yapılması planlanan projenin, bu alanlarda bulunan tarihi eserler açısından yıpratıcı etkiler yaratacağı kesindir. 2023 yılında Konya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü tarafından onaylanmış olan proje, bölgede çevreye duyarlı kişi ve gruplar tarafından kaygı ile karşılanmıştır.

Güzelyurt Belediyesi
Facebook sayfası,
5 Mar 2024
<https://is.gd/tUDrqs>

Jeotermal Enerji Santrali (JES) Sondaj Kuyuları (2024)

Aksaray ili Güzelyurt ilçesi sınırları içinde yapılması planlanan Jeotermal Enerji Santrali (JES) için ilgili firmanın 2019 yılında sondaj ruhsat aldığı bilinmektedir. Firma bu amaçla bölgede üç adet sondaj kuyusu açmayı planlamıştır. Kuyular, merkez ilçeye bağlı Akyamaç Mahallesi, Güzelyurt Köyü ve Gaziemir Köyü arazisi içinde bulunmaktadır. Sondaj kuyularının açılacağı alanlardan Akyamaç Mahallesi'ndeki alanın harman yeri, Güzelyurt Köyü'ndeki alanın mera, Gaziemir Köyü'ndeki alanın ham toprak niteliğinde hazine arazisi olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla projenin arazi kullanımı sebebi ile geçim kaynaklarına etkisinin olmayacağı belirtilmiştir.

Sondaj ve çalışmalar için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü yazısı ile 29.11.2022 tarihinde ÇED gerekli değildir kararı alınmıştır. Ayrıca açılacak kuyuya ulaşım için Akyamaç Mahallesi'nde mevcut stabilize yoldan 65 m uzunluğunda ve 5 m genişliğinde bir bağlantı yolu tesis edilmesi kararlaştırılmıştır. 17 Ekim 2023 tarihinde geçirecek yol için Aksaray İl

Tarım Müdürlüğü tarafından arazi izni alınmıştır. Açılan kuyularda jeotermal kaynağın bulunması durumunda, bu alana jeotermal elektrik santrali kurulması planlanmaktadır. Yüklenici firma, projedeki tüm atıkların yönetmeliklerine göre işleneceğini ve ayrıştırılarak bertaraf edileceğini belirtmiştir.

Bölgede ilk sondaj 2024 yılı itibarıyla başlatılmıştır. Bölgedeki bu çalışmalar, özellikle ortaya çıkacak atıklar ve bunların tasfiyesi konusu, ülke genelindeki benzer örnekler dikkate alındığında endişe yaratmaktadır. JES yapılarının genel olarak havaya karbondioksit salınımı açısından yüksek kapasiteli işletmeler olduğu bilinmektedir. Yaşam alanları yakınında bulunan kuyuların burada yaşayan insanların hayatını olumsuz etkileyeceği, çevrede bulunan ekim alanlarını verimsizleştireceği, toprak kimyası üzerinde tahribat yaratacağı ve yeraltı sularının kirlenmesine yol açabileceği üzerinde durulmaktadır.

Güzelyurt Jeotermal, Erişim: 15 Aralık 2024, <https://is.gd/Rl3lAs>

Aksaray-Ihlara Vadisi'ne Cam Teras Projesi (27 Mayıs 2024)

Son on yılda ülkemizde "cam seyir terası" yapma furusu hızla yaygınlaştı. Belediyeler kendi yörelerine bir cam teras yapıp adeta "turizmi patlatma" yarışına girdiler. Çelik konstrüksiyon üzerine kurulan bu teraslar, kırılmaz özellikli, yüksek yük taşıma kapasiteli camlardan yapılıyor. Cam teraslar genellikle bir paket proje olarak hazırlanıyor. Pakete kafeterya, otopark, mescit, hediyelik eşya satış mağazaları gibi binalar da dahil ediliyor. Bu durum doğal dokunun niteliksiz yapılarla doldurulmasından başka bir işe yaramıyor. Çoğu insan bu terasların gerçekten gerekli olup olmadığını soruyor. Doğa ve yaşam savunucuları doğal dokuyu bozan ve onunla uyumlu olmayan bu tür projelerin karşısında durmaya devam ediyor.

Cam seyir teraslarından biri de ülkemizin önemli kanyonlarından olan Ihlara Vadisi'ne inşa edildi. Ortasından Melendiz Çayı akan Ihlara Vadisi, yer yer 100 metreyi bulan duvar yüksekliği ve yaklaşık 14 km uzunluğu ile gerçekten bir doğa harikası. Aynı zamanda bölgenin önemli trekking parkurlarından biri olan Ihlara Vadisi'nin kaya duvarlarında adeta gizlenmiş durumda 100 kadar kilise yer alıyor. Günümüzde 12 tanesi gezilebilir durumda olan bu kiliseler 9. ve 12. yüzyıllar arasına tarihleniyor.

Aksaray Belediyesi,
Erişim: 30 Mayıs 2024
www.aksaray.bel.tr

Aksaray Yeniğün Gazetesi, 5 Mart 2024, <https://is.gd/907tAs>

Ihlara Vadisi'ne yapılan cam terasın açılışı 27 Mayıs 2024 tarihinde yapıldı. Buraya gelen ziyaretçilerin cam terastan vadiyi iyi bir şekilde görebilecekleri umuluyor. Turizm anlayışının esas olarak cam teras üzerinde selfie çekecek ve sosyal medyada paylaşacak insanlara göre oluşturulduğunu görüyoruz. Oysa vadi tabanında kısa bir yürüyüş yapmadan vadiyi hissedebilmek mümkün değil. Vadinin barındırdığı değerleri görmezden gelmenin ve vadinin doğal dokusunu bozan ucube yapılara izin vermenin anlaşılır bir yanı olmadığı düşüncesindeyiz.

ANKARA

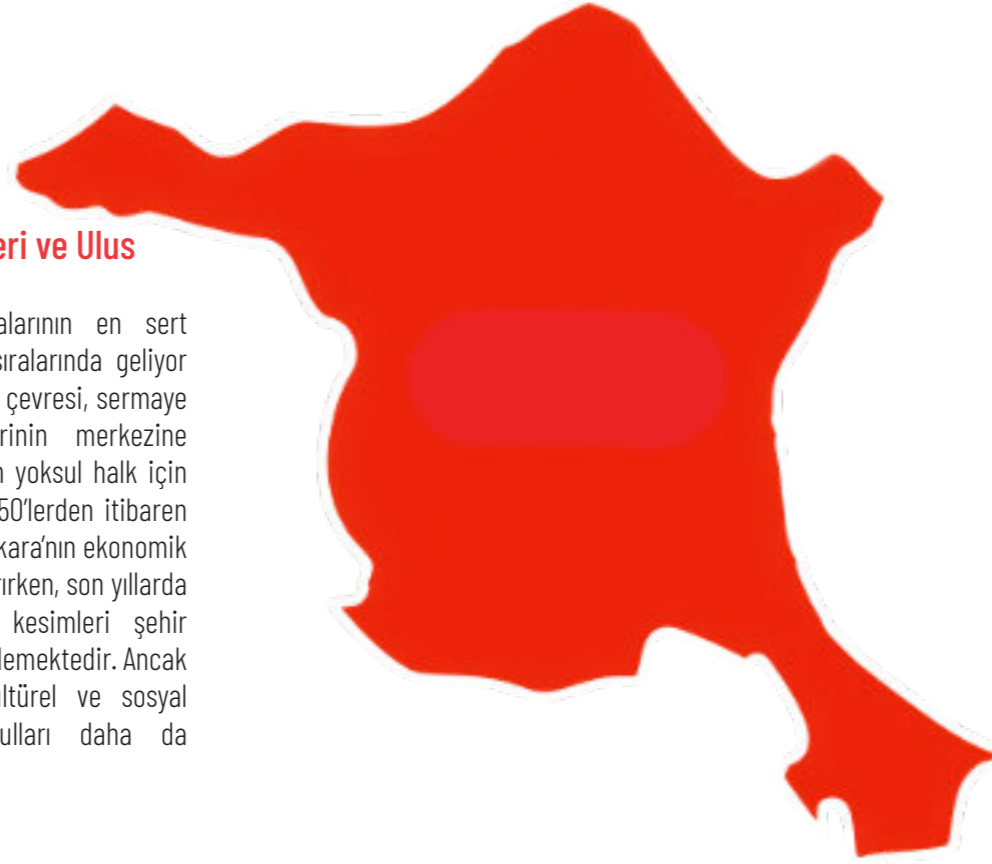
ANKARA MERKEZİ

Kentsel Dönüşüm

Ankara'da Kentsel Dönüşüm: Gecekondu, Kale Mahalleleri ve Ulus

Ankara, kentsel dönüşüm politikalarının en sert biçimde uygulandığı şehirlerin ön sıralarında geliyor diyebiliriz. Özellikle Altındağ ilçesi ve çevresi, sermaye odaklı kentsel dönüşüm projelerinin merkezine oturtulmuş, gecekonduya yaşayan yoksul halk için büyük bir tehdit haline gelmiştir. 1950'lerden itibaren hızla gelişen gecekondu bölgeleri, Ankara'nın ekonomik olarak en kırılgan kesimlerini barındırırken, son yıllarda yürütülen dönüşüm projeleri bu kesimleri şehir merkezlerinden uzaklaştırmayı hedeflemektedir. Ancak bu dönüşüm süreçleri, kentin kültürel ve sosyal dokusunu tahrip ederken, yoksulları daha da güvencesiz hale getirmektedir.

Kent Kimin, 5 Nisan 2023, Kenar Mahalle, Tanju Gündüzalp

Kale Mahallesi ve Altındağ'da Dönüşüm

Hıdırlıktepe, Eylül 2023, Tanju Gündüzalp

Altındağ ilçesinde yürütülen kentsel dönüşüm projeleri, özellikle Kale Mahallesi, Hacıbayram, Atıfbey, Gültepe ve Yenidoğan mahallelerinde büyük yıkımlarla ilerlemektedir. Kale Mahallesi'nde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Altındağ Belediyesi tarafından yürütülen dönüşüm sürecinde, mahalle halkının mülkiyet hakları göz ardı edilerek, metruk olarak ilan edilen birçok bina hızla yıkılmıştır. Yıkımlara karşı açılan davalar sonucunda bazı projeler durdurulsa da, Büyükşehir Belediyesi'nin hazırladığı Koruma Amaçlı İmar Planı'yla yıkımların devam etmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Mahalle sakinlerinin barınma hakkı hiçe sayılarak sermayeye uygun bir şehir yaratma çabası sürdürülmektedir.

6306 Sayılı Yasa ve Neoliberal Kent Politikaları

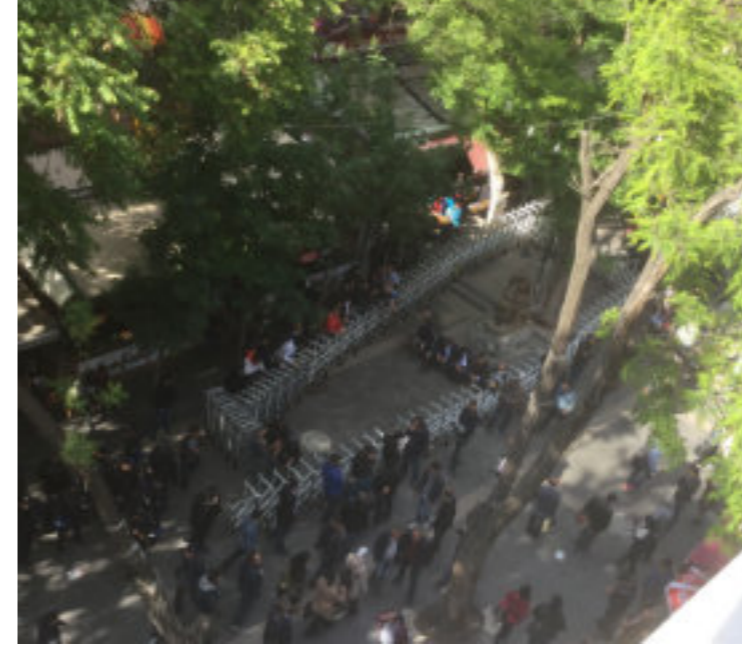
2012 yılında yürürlüğe giren 6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" kentsel dönüşüm projelerinin ana hukuki dayanağı olarak kullanılmaktadır. Başlangıçta depreme dayanıksız yapıların dönüştürülmesi amacıyla çıkarıldığı iddia edilen yasa, kısa sürede büyük rant projelerinin önünü açmıştır. "Riskli alan" ve "rezerv yapı alanı" gibi tanımlamalar aracılığıyla, mahalle sakinleri mülkiyet haklarından feragat etmeye zorlanmış, yıllardır yaşadıkları evlerinden kopartılarak şehir çeperlerine sürgün edilmiştir. Ankara'da özellikle Altındağ ilçesinde yürütülen projeler, bu yasa çerçevesinde yürütülen neo-liberal kentleşme politikalarının en açık örneklerinden biridir.

*Sinpaş Altın Oran İnşaatı,
İmrahor Vadisi,
Ekim 2019,
Tanju Gündüzalp*

Yahudi (İstiklal) Mahallesi, Ulus, Ekim 2020, Can Mengilibörü

Kızılay, Konur Sokak, 22 Mayıs 2017, Tanju Gündüzalp ve Hayri Demir

Ulus Tarihi Kent Merkezi ve Kültürel Yıkım

Ulus Tarihi Kent Merkezi, Ankara'nın en eski yerleşim alanlarından biri olarak, dönüşüm projelerinin en kritik hedeflerinden birini oluşturmaktadır. 2005-2010 yılları arasında başlatılan 55 kentsel dönüşüm projesi içinde Ulus da yer almakta olup, bölgedeki tarihi mahalleler ciddi tehdit altındadır. İsmetpaşa, Bentderesi ve Kale çevresinde başlatılan dönüşüm projeleri, Yahudi Mahallesi, Hacidoğan Mahallesi ve İtfaiye Meydanı gibi kültürel önemi büyük alanları da kapsamaktadır. Bu alanlar yıkılıp yerine kentin yoksulları ve hak sahiplerini dışlayan konutlar ve ticari alanlar inşa edilmesi planlanırken, bölgenin tarihsel dokusu, toplumsal yaşamı ve hafızası yok edilmektedir.

Gecekondu ve Sosyal Dışlanma

Gecekondu bölgelerinin yıkılması, sadece fiziksel bir dönüşüm değil, aynı zamanda toplumsal bir mühendislik projesidir. Yoksul mahalleler, rant politikalarının önünü açmak için "çököntü alanı" olarak ilan edilmekte, burada yaşayan insanlar kriminalize edilerek şehrin dışına itilmek istenmektedir. Çiçin, Plevne, Aktaş gibi mahallelerde bu süreç açıkça gözlenmiştir. Burada yaşayan insanlar, TOKİ projeleri ile borçlandırılarak düşük kaliteli konutlara mahkûm edilmekte, eski mahallelerindeki dayanışma ağlarından kopartılarak sosyal olarak izole edilmektedir.

Hıdırlıktepe, 2016, Tanju Gündüzalp

Kent Kimin İçin?

Ankara'da yürütülen kentsel dönüşüm projeleri, doğrudan sermaye odaklı bir planlamanın ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Halkın barınma hakkını, sosyal yaşamını ve tarihsel hafızayı göz ardı eden bu projeler, sadece müteahhitlerin ve büyük sermaye gruplarının çıkarlarına hizmet etmektedir. Kentsel dönüşüm adı altında yürütülen süreçler, halkın yaşadığı alanları tasfiye ederek, rant odaklı bir kentsel dönüşüm modelini kalıcı hale getirmektedir. Ancak bu süreç kaçınılmaz değildir. Yerel halkın ve sivil yapıların örgütlenerek, hukuki mücadeleler vermesi ve dayanışma ağları oluşturması olumlu sonuçlar verebilmektedir. Alternatif bir kent politikası yaratma yolunda en önemli araçlardan birinin, hukuki ve toplumsal mücadele, örgütlenme olduğu açıktır. Ankara'nın tarihi mahallelerini, kültürel dokusunu ve barınma hakkını savunmak için toplumsal dayanışmayı,

hak temelli mücadeleyi güçlendirmek gerektiği açıktır.

Ankara, 20. Yüzyıl ilk yarısında planlı bir kentleşme süreciyle kurulmuş olsa da, zamanla plansız büyümenin etkisiyle kimliksiz, altyapı sorunlarıyla boğuşan bir metropole dönüştü. 20. yüzyılın ortalarına kadar düzenli büyüyen kent, 1980 sonrası hızlı nüfus artışı ve düzensiz yapılaşma nedeniyle çarpık kentleşmeyle tanışmış oldu. Bugün ise, eskiyen yapı stoğu ve riskli yapı kavramı ile "kentsel dönüşüm" söylemi altında, plansız ve rant odaklı projelerle daha plansız ve bütüncül olmayan bir şekilde semt semt dönüşüyor, bozuluyor.

Mevcut kentsel dönüşüm anlayışı, halkın barınma hakkını göz ardı eden, yüksek maliyetli konut üretimini teşvik eden bir yapıya sahip. Dönüşüm adı altında mahalleler yok edilirken, semtlerin, mahallelerin hafızası yaşayanları kent çeperlerine itilerek sosyal bağları zayıflatılıyor.

Sağlıklı bir kentsel dönüşüm süreci, yalnızca bina yenilemekten ibaret değildir. Sosyal donatı alanlarını koruyan, ulaşımı ve altyapıyı bilimsel verilerle planlayan, doğaya duyarlı, dirençli kentler yaratmayı hedefleyen bütüncül bir anlayışla yürütülmelidir. Ankara'nın geleceği için katılımcı, sürdürülebilir ve adil bir planlamaya ve yeni bir imar planına ihtiyaç duyulmaktadır.

Yerel halkın, kentin ileri gelenlerinin, kentin bilim insanlarının ve yerel yönetimin, mahalle-kent konseylerinin katılımıyla... tescilli yapıların korunduğu... doğa dostu olmayan teknolojinin dışlandığı... ulaşımın, yaşamsal alanların bilimsel parametrelerle belirlendiği... 15 dakikalık mesafede kentsel gündeliğimizin çözülebildiği... korumacı, pasif, kendine yeten ve doğa tabanlı... ada, mahalle bazında, kentsel dönüşüm modelleri üretmek mümkün. Kentler ve yerleşimler nasıl güvenli, dayanıklı, kendine yeten, sürdürülebilir hale gelir...

Çankaya'dan Kente Bakış, Fehir Tepesi, 1935, Baykan Günay Arşivi, arastiririm.org

ODTÜ Rant Yolu İptal Edilmelidir

ODTÜ Ormanı, 1957 yılında "Atatürk Ormanı" projesiyle başlayan ve ODTÜ öğrencileri, öğretim üyeleri ve çalışanlarının katkılarıyla oluşturulan, İç Anadolu'nun en büyük insan eliyle geliştirilmiş ormanı. 1995 yılında Ağa Han Mimarlık Ödülü'ne layık görülen bu orman, 2001 yılında resmi olarak orman statüsü kazandı. Ankara'nın temiz ve sağlıklı havasında önemli bir rol oynayan ODTÜ Ormanı, son 10 yılda ard arda gündeme gelen rant amaçlı yol projeleri nedeniyle tehdit altında.

2017 yılında, dönemin Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek ile ODTÜ Rektörü Verşan Kök arasında imzalanan protokol sonrasında, ODTÜ Ormanı'nda geniş çaplı ağaç kesimleri gerçekleştirilmiş ve ormanın ekosistemi zarar görmüştür. Bu süreçte, ormanın batısında yer alan 75 hektarlık bir alan, ana ormandan koparılmıştır. Ormanın korunması konusunda hassasiyet gösterilmediği hepimiz tarafından dile getirilmiştir.

2021 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi, ormanın içinden geçirmek için yol projesi ihalesini yeniden açmış ve 2022 yılında çalışma başlatmıştır. Belediyenin kent ekolojisine darbe içeren bu hareketi; ODTÜ öğrencileri, mezunları, meslek odaları ve sivil toplum örgütleri tarafından sert tepki ile karşılanmıştır. Hukuki girişimler ve eylemlerle belediyenin bu rant amaçlı yol projesi durdurulmaya çalışılmış, projenin durdurulması için eylem ve imza kampanyaları düzenlenmiştir. Bugün, ODTÜ yol projesi ile ilgili çalışmalar sonlandırılmamış ve ODTÜ Ormanı üzerindeki yol, rant, belediye tehdidi devam etmektedir.

Ankara'nın tek kent ormanı, ODTÜ Ormanı'nın korunması ve ekosisteminin devamlılığı için kentsel politika uygulayıcısı belediyenin sorumlu davranması gerekmektedir. Ankara'nın önemli bir doğal mirası olan bu ormanı geleceğe taşımak görevimizdir.

Kennedy Caddesi, 27 Temmuz 2023, Tanju Gündüzalp

ABD Elçilik Arazisi

16.000 m² büyüklüğündeki, çoğu yeşil ve yapılaşmasız ABD Büyükelçilik arazisi, elçiliğin Eskişehir yolu Çukurambar bölgesine taşınması ile boşalmıştı. Kentin merkezinde olan alan, yoğun yapılaşma içinde bir nefes noktasıydı. Son dönemde, Tunus Caddesi üzerindeki yüksek rantlı yapılar başta olmak üzere Kavaklıdere ve Ayrancı bölgesinde dönüşüm, yeni yapılaşma ve betonlaşma ile resmen bir oksijensizleşme bölgesine doğru gidilmekte ve ekosisteme büyük bir baskı kurulmuş durumda. Bölgenin trafik/araç yoğunluğuyla hava kirliliği ile gürültü kirliliğini artmış, alt geçit projeleriyle de yaya erişimi zorlaştırılarak kent içi ulaşım araç odaklı hale gelmiştir.

Eski ABD Elçilik binası 3. derece arkeolojik SİT alanı içinde yer almaktadır. Alanın gelecekteki kullanımı, Ankara'nın kültürel ve siyasi belleğinin korunması açısından çok önemlidir.

Kent merkezinde yaşayanların ortak kullanımına açık yeşil alan eksikliği giderek artmaktadır. Bölgenin bir Elçilikler Kültür Parkı veya kamusal yeşil alan olarak değerlendirilmesi, kent ekolojisi için olumlu bir katkı sağlayacaktır.

ABD Eski Elçilik Haritası, Google Earth'ten Tanju Gündüzalp

ABD Parsel Bilgileri, Çankaya Belediyesi İmar Arşivi

Şimşek Sokak Konut Bölgesi Olarak Kalmalıdır

Şimşek Sokak ve Ayrancı, kentin konut bölgelerinden biridir. Yürüyüş yolu, parkı ve semtin sakin yaşamına Güven Hastanesi'nin izinsiz büyümeleri yeterince zarar vermiş durumdaydı. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin plan değişikliği ile konut bölgesinde ek sağlık tesisi yapılıma girişimi, bölge için ciddi bir sıkıntıya ve zaten kilitlemiş durumda olan bölge trafiğini ve park sorununu içinden çıkılmaz bir soruna dönüştürecek.

Sokaktaki ve bölgedeki mevcut trafik sıkışıklığı sürdürülemez boyuta ulaşacak ve trafik kaosuna yol açacaktır. Yeni bir ticari yapılaşma, çevre ve yaşam kalitesini bozacaktır.

Semtın küçük nefes alma şansı, Şimşek Sokak yürüyüş yolu ve ağaçları Şimşek Sokak yürüyüş yolu egzozu teslim olacaktır. Daha önce de yürüyüş yolu otoparka çevrilmek istenmiş, bu yanlış girişim mahalleliler tarafından engellenmiştir.

Mahallelinin bu sorunu hukuki sürece taşınması ile karar iptal edilmiş ancak İstinaf Mahkemesi iptal kararının yürütmesinin durdurulmuştur. Süreç Danıştay aşamasındadır.

Şimşek Sokak konut bölgesi olarak kalmalı ve sokak yayalaştırılmalıdır. Yeni sağlık/ticari tesis yapılmaksızın, mevcut da sorun olan trafik problemi çözülmelidir.

Yürüyüş yolu ve eşil alanlar korunmalı, artırılmalı ve yürüyüş yolları geliştirilmelidir. Mahallelinin görüşleri de alınarak yerel kararlar birlikte alınmalıdır.

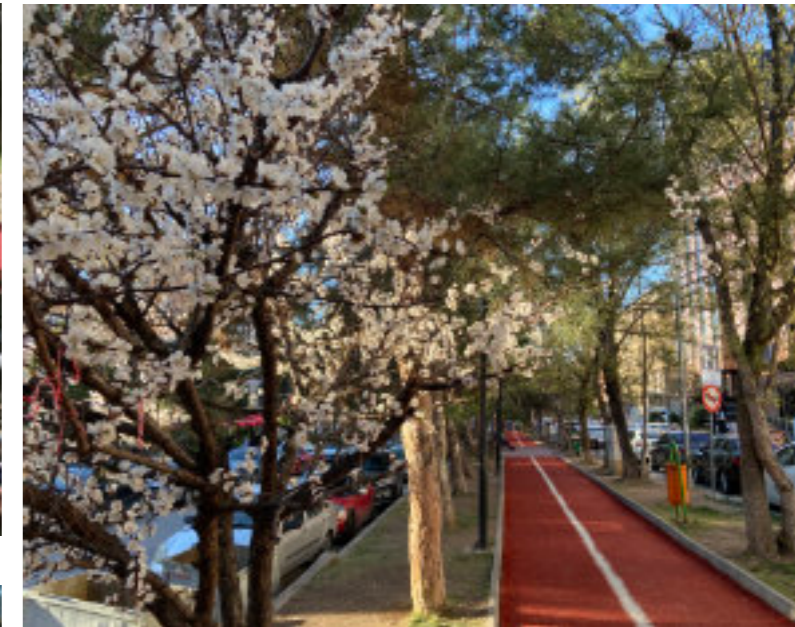
Şimşek Sokak, Ayrancı, 21 Nisan 2022, Tanju Gündüzalp

Vişnelik, 100. Yıl Mahallesi,
21 Ekim 2013,
Tanju Gündüzalp

Şimşek Sokak, Ayrancı, 20 Ağustos 2020, Tanju Gündüzalp

Güvenpark Restorasyonu ve Betonlaşma Sorunu

Ankara'nın en önemli simgelerinden Güvenpark, uzun zamandır beklenen restorasyon sürecini tamamladı ve aralık ayında yeniden açıldı. Yapılan düzenlemelerde parkın özgün dokusunun korunmaya çalışıldığı belirtilse de, bazı temel sorunların çözülmediği gözlemleniyor. Özellikle yıllardır tartışma konusu olan dolmuş durakları ve park alanındaki betonlaşma, restorasyon sürecine rağmen varlığını sürdürüyor.

Güvenpark, Cumhuriyet döneminin ilk parklarından biri ve anıtı, toplumsal eylemleri ve yeşil alan kimliğiyle öne çıkarken, bugünkü haliyle bu özelliğini giderek kaybetmiş durumda. Parkın içindeki dolmuş duraklarının kaldırılmaması, trafik yoğunluğunu ve hava kirliliğini artırmaya devam ediyor. Ayrıca, yeşil alanların yeterince genişletilmemesi ve bazı bölgelerde beton ağırlıklı müdahalelerin devam etmesi, parkın kent içindeki nefes alma alanı olma işlevini zayıflatıyor. Konulan reklam tabelası da, parka, tarihine, anıtına, belleğimize büyük zarar verme noktasında.

Kent merkezinde kalan nadir yeşil alanlardan biri olan Güvenpark'ın gerçek anlamda korunması için ulaşım düzenlemelerinin gözden geçirilmesi, dolmuş duraklarının taşınması ve yeşil alanlarının daha da artırılması yönünde kapsamlı ve doğa dostu çözümler üretilmesi gerekiyor. Restorasyon süreci tamamlanmış olsa da, Güvenpark'ın gerçekten kamusal ve ekolojik bir alan olarak yaşatılması için katılımcı planlamaya dayalı yeni adımlar atılması şart.

Beşevler'de Cami ve Külliye Projesi İnadı

Beşevler'de, Turizm Okulu ve Hacettepe Üniversitesi Konservatuvarı'nın hukuksuzca yıkılması ile ortaya çıkan 50 bin metrekarelik kamusal alana cami ve külliye inşa edilmesi planı, halkın önceki itirazları ve mahkemenin üç kere iptal kararı dikkate alınmadan belli zaman aralıkları ile yeniden yeniden gündeme taşınmaya çalışılmakta.

Gazi Hastanesi'nden bakış, 16 Ağustos 2023, Tanju Gündüzalp

Ankara 6. İdare Mahkemesi'nin 2024/1505 sayılı kararında önceki planın "bilimsel ve teknik temele dayanmadığı, araştırmalara ve ihtiyaç analizine yer verilmediği... plan değişikliği işleminin, imar mevzuatının ilgili hükümlerine, şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına uygun olmadığı" açıkça ifade edilmesine rağmen, 30 bin metrekareden fazla inşaatı içeren benzer bir plan yeniden askıya çıkarılmıştır.

Hem ekolojik dengeyi bozacak hem de kentsel yapıyı olumsuz etkileyecek bu yapılaşma inadıyla alanın beton yapılarla kaplanmasının, mevcut yeşil/toprak alanın yok edilmesine ve bölgenin doğal su drenaj sisteminin bozulmasına yol açacağı açıktır. 10 dakikalık bir yağışla Beşevler metro istasyonda oluşan su baskını unutulmuş olamaz. İklim değişikliğinin geldiğini noktada toprağa, geniş yeşil alan ve meydanlara ihtiyaç olduğunu ortada iken, yaşanan aşırı hava olayları göz önüne alınarak bölgede beton, asfalt içermeyen bir yeşil alana ihtiyaç olduğu açıktır.

Güvenpark,
27 Haziran 2005,
Tanju Gündüzalp

Askıya çıkarılan planda iklim değişikliğinin geldiği noktanın dikkate alınmadığı görülmektedir.

Kentsel açıdan bakıldığında Beşevler bölgesi, üniversiteler ve eğitim kurumlarıyla çevrili bir alandır. Bu alana büyük ölçekli bir cami ve külliye kompleksi eklemek, bölgenin mevcut mimari ve sosyal yapısını bozacağı gibi, mevut planlama kararlarına görece uyumlu dokuyu da yerle bir edecektir. Beşevler'de kamusal alana cami yapılması, ekolojik dengeyi ve kentsel bütünlüğü tehdit eden bir girişimdir. Bu nedenle, bölgenin mevcut yapısını ve doğal özelliklerini koruyacak alternatif planlamalar değerlendirilmeli ve boşaltma mimarlığı uygulanmalıdır.

Bahçelievler Semt Meydanı Önerisi, 2 Ağustos 2023, Emek-Bahçelievler Eski Dostlar Facebook sayfası

Bahçelievler Semt Hali Yerine Yaşam Merkezi Projesi Değil Açık Alan

Bahçelievler'de 1980'lerden bu yana pazar yeri olarak kullanılan ve semt kültürünün önemli bir parçası olan semt hali yıkılarak yerine büyük ölçekli bir Yaşam Merkezi projesi planlandı. Yıkım ve kazısı bitmiş, bu sırada kökleri zayıflayan adanın ağaçları bir gece de yok edilmiş ve inşaat yeraltı otopark katlarında sürmekte.

Halkın, odaların, plancılarının ve akademisyenlerin itirazlarına rağmen, 18.900 m² inşaat alanına sahip bu proje, mahallede yeni bir yoğun yapılaşma sürecini başlatmış durumda. Mevcut projeye göre yalnızca 4.000 m²'si açık alan olarak öngörülen tasarımda, bunun büyük kısmının da kamusal alan olarak düşünemeyeceğimiz teras katı dahil edilerek hesaplandığı görülmekte.

Yeşil alanları, yaya dostu sokakları ve mahalle kültürüyle dönemin ilk planlı mahallelerinden olan Bahçelievler, yeşilini, yayalığını, dokusunu gün gün hızla kaybetmekte. Son yıllarda artan yerinde dönüşüm ve betonlaşma ile yüksek yoğunluklu yapılaşma, mahalleyi, sosyal/fiziki dokuyu ve bölgenin kimliğini tehdit etmeye devam ediyor. Yaşam Merkezi Projesi'nin Bahçelievler'in özgün mimari dokusuna zarar vereceği, trafik yükünü artıracacağı, kentsel ısı adası etkisini büyüteceği ve mahallede yeşil alan ihtiyacını göz ardı ettiği net ve açıktır. İklim krizinin giderek derinleştiği günümüzde, kentlerin daha dirençli hale getirilmesi gerekirken, mevcut planın yeşil alan ve açık kamusal alan ihtiyacını karşılamaması ciddi bir sorundur. Ayrıca, halkın karar alma süreçlerine dahil edilmemesi, modern şehircilik ilkelerine ve kent hakkına aykırı bir durumdur.

Yerel halk, sivil toplum ve akademisyenler, söz konusu projenin iptal edilerek daha fazla açık yeşil alan içeren bir

imar planı değişikliğinin yapılmasını, bu sürecin halkın katılımı ile yürütülmesini ve Bahçelievler'in özgün kent dokusunu, kamusal alanları koruyacak bir yaklaşım geliştirilmesini talep etmektedir. Mahalle halkının yaşam kalitesini olumsuz etkileyen ve kamu yararını gözetmeyen bu tür projelerin yerine, daha çevreci ve katılımcı planlama süreçlerini benimsemek yerel yönetimlerin asıl sorumluluğudur.

Milli Egemenlik Parkı: Halktan Koparılmaya Çalışılan Park

Ankara'nın merkezinde, TBMM Ana Giriş Kapısı'nın bulunduğu noktada yer alan Milli Egemenlik Parkı, uzun yıllardır kentin içinde nefes alınabilen nadir alanlardan biri olarak varlığını sürdürüyordu. 2015 yılında, Türkiye'nin farklı bölgelerinden ve dünyanın dört bir yanından getirilen ağaç türleriyle zenginleştirilen bu park, yalnızca bir yeşil alan değil, aynı zamanda uluslararası dostluğu ve doğa sevgisini temsil eden bir kamusal mekândı. Ancak bugün, bu değerli alan halkın erişimine kapatılmış durumda.

15 Temmuz darbe girişimi sonrasında, kamusal alanların güvenlik gerekçesiyle sınırlandırılması alışkanlık haline getirildi. Milli Egemenlik Parkı da bu bahaneyle öğretmenler başta olmak üzere yurttaşların kullanımına kapatıldı. Ancak, asıl soru şu: Egemenlik halkın, adına Milli Egemenlik denilen bir park neden halktan esirgeniyor? TBMM'nin hemen yanında yer alan bu alan, aslında halkın katılımına ve ortak kamusal yaşama açılması gerekirken, adım adım kamusal kimliğini yitiriyor.

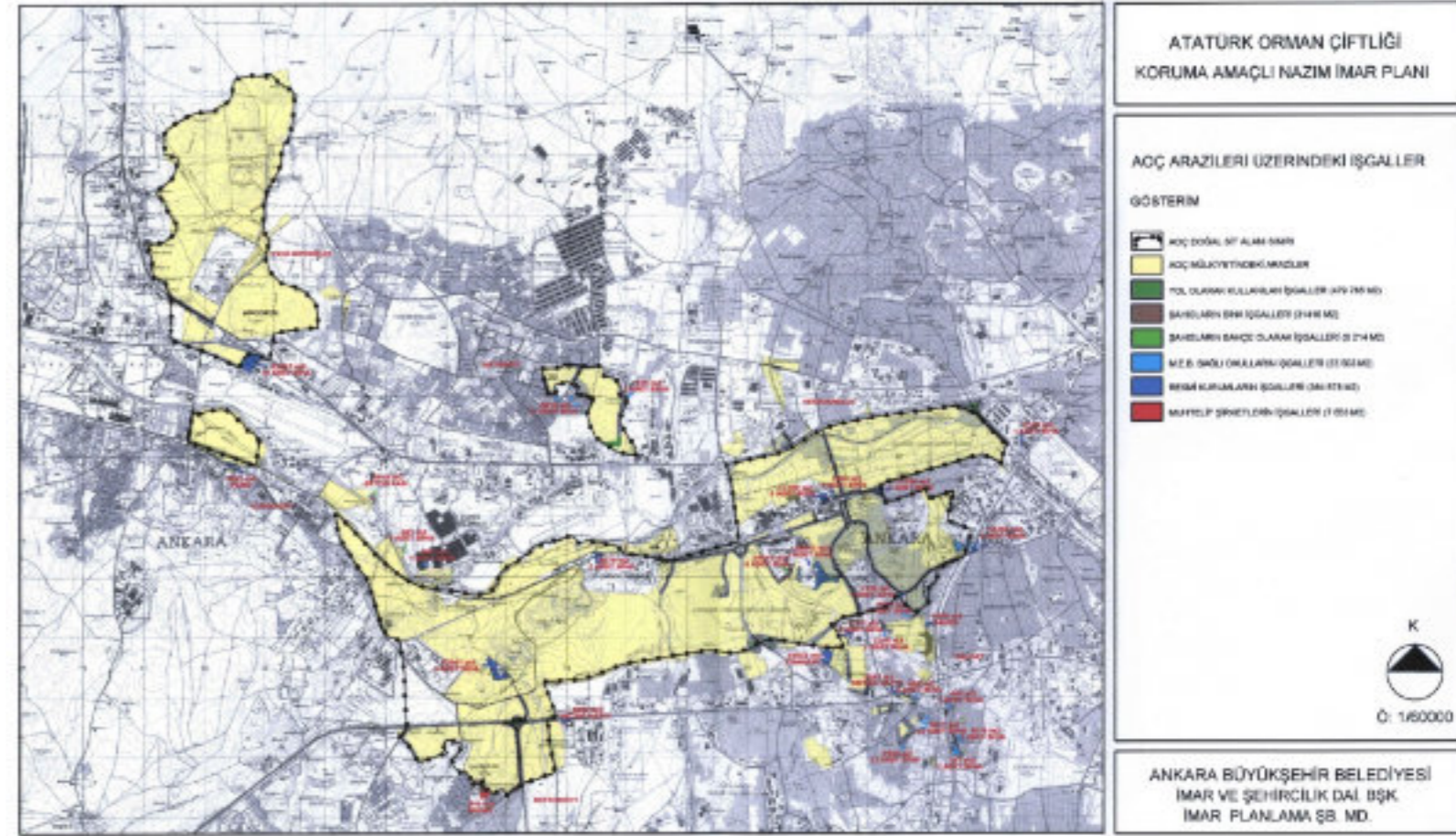
Bu kapatma kararı, yalnızca bir parkın erişime kapanması değil, kamusal alanların sistematik şekilde sınırlandırılmasının bir örneğidir. Oysa ki, şehirlerin yaşayan organizmalar olduğu gerçeği unutulmamalıdır. Parklar, meydanlar, kamusal yeşil alanlar birer güvenlik tehdidi değil, toplumsal birlikteliğin ve halkın yaşam hakkının bir parçasıdır. Bugün Milli Egemenlik Parkı'nın halktan koparılması, yalnızca bir yeşil alan kaybı değil, egemenliğin gerçekten kime ait olduğu sorusunu da gündeme getiren bir mesele olarak karşımızda duruyor.

Atatürk Orman Çiftliği: Talan, Rant ve Kaybedilen Kamusal Bellek

Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ), cumhuriyetin üretim ve kamucu ekonomi anlayışının en önemli miraslarından biri olarak kurulmuşken, yıllar içinde sistemli bir şekilde yağmalanarak sermayeye ve rant politikalarına peşkeş çekildi. AOÇ arazisi, bir zamanlar tarımsal üretimin, doğayla uyumlu kentleşmenin ve halkın ortak kullanım alanı olması gereken bir miras iken, 1980'lerden itibaren hızlanan özelleştirme ve yapılaşma hamleleriyle adeta yok edilmiştir. Bugün AOÇ, asıl kimliğinden uzaklaştırılmış, sermayenin ve siyasi güç odaklarının hizmetine sunulmuş bir rant alanına dönüştürülmüştür. Üretim merkezleri, fabrikalar, hayvanat bahçesi gibi halka ait olan yapılar ortadan kaldırılmış; yerlerine saraylar, lüks oteller, AVM'ler ve beton bloklar dikilmiştir.

AOÇ'nin talan edilmesi, sadece bir yeşil alanın kaybı değil; aynı zamanda kamusal mülkiyetin, halkın ortak değerlerinin nasıl göz göre göre sermayeye teslim edildiğinin en net örneğidir. Her biri ayrı bir hukuk ihlali içeren düzenlemelerle, plan değişiklikleriyle, acele kamulaştırmalarla bu alan, halkın değil sermayenin çıkarına sunuldu. Kültürel mirasın ve ekolojik dengenin yok edilmesi pahasına yapılan bu yağma, neoliberal kentleşme anlayışının en vahşi örneklerinden biri olarak tarihe geçmiştir.

AOÇ'nin parçalanması sadece siyasi yapılarla da sınırlı kalmadı. Çimento fabrikasının kültür-sanata devşirilmeye çalışılması gibi plansız ve kimliksiz projelerle kamusal belleği yok edildi, edilmeye çalışılıyor. Çimento fabrikasının müze ve kültür sanat

Atatürk Orman Çiftliği Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, 2006, Ankara Büyükşehir Bel. İmar Dairesi

alanına dönüştürülmesi, geçmişin bir izini koruyor gibi görünse de, AOÇ'nin sistematik talanının üstünü örten bir vitrin projesinden öteye geçmemektedir. AOÇ arazileri, saray inşaatlarından otoyollara, AVM projelerinden özel sermayeye peşkeş çekilen parsellerle adım adım yok edilirken, halkın ortak değerleri piyasanın insafına terk edilmiştir. Oysa AOÇ'nin asli işlevi, betonlaşmaya değil, sürdürülebilir tarım, yeşil alan ve kent ekolojisine hizmet etmektir. Bugün çiftlik, halkın doğrudan erişimine kapalı bir rant sahasına dönüşmüş, ekolojik bütünlüğü ve tarımsal üretim potansiyeli büyük ölçüde zarar görmüştür.

Bu sürecin arkasında, sermaye ile iç içe geçmiş siyasal iktidarın doğaya, kamuya ve emeğe bakış açısı yatmaktadır. Kentleri ve kamusal alanları betonla boğarak, her bir ağacı ve toprağı metalaştırarak geleceğimizi ipotek altına alan bu politikalarla AOÇ'nin parçalanması ve yok edilmesi, sadece geçmişe değil, geleceğe de yönelen bir saldırdır. Bu saldırıyı durdurmak, AOÇ'nin yeniden halka ait bir üretim ve

yaşam alanı haline gelmesini sağlamak, ekolojik ve kamusal bir direnişin sorumluluğudur.

Planlı kentleşmenin, kamu yararının ve ekolojik sürdürülebilirliğin göz ardı edilerek sermaye ve siyasi iktidar için betonlaştırılan kentler, AOÇ'de olduğu gibi, halkın tarihsel ve doğal mirasını yok etmeye devam etmektedir. Bu yıkım süreci durdurulmadıkça, kentin hafızası ve doğayla bağı tamamen kopacak, gelecek nesiller yalnızca rant uğruna harcanmış bir ekolojik mirasın enkazıyla karşı karşıya kalacaktır.

Kamusal alanların özel sermayeye devredilmesi, doğaya ve tarihe yönelik neoliberal saldırının bir parçasıdır; bu saldırı, işçi sınıfının, köylünün, kent yoksullarının yaşam hakkına doğrudan kast eden bir talan politikasıdır. Atatürk Orman Çiftliği'nin asıl ruhu; üretimin, kamusal paylaşımın ve ekolojik dengenin korunmasıdır, sermayenin kültürel makyajlarıyla bu gerçek gizlenemez.

Girilemeyen bir Egemenlik Parkı, 30 Temmuz 2024, Deniz Zeyrek

İmrahor Vadisi Millet Bahçesi Rant Alanı, 2024, Yüklenici ÖZ ER – KA web sitesi

İmrahor Vadisi Millet Bahçesi, Yapılaşma ve Beton Bahçeler

Ankara'nın en önemli doğal alanlarının başında gelen İmrahor Vadisi'nde planlanan Millet Bahçesi projesi, ekolojik ve kentsel açıdan yaratacağı problemler gözetilmeksizin yapım aşamasında. Proje kapsamında vadi tabanına beton dökülerek yapay havuzlar oluşturulmuş ve bu süreçte doğal ekosistem tahrip edilmiştir. Bu müdahaleler, bölgenin doğal su döngüsünü bozmakta ve ekolojik dengenin geri dönülmez şekilde zarar görmesine yol açmaktadır.

Millet Bahçesi projelerinin amacı, halkı doğayla buluşturmak ve rekreatif ihtiyaçları karşılamak olarak belirtilse de, İmrahor Vadisi'nde uygulanan proje bu hedeflerle net olarak çelişmektedir. Doğal alanların korunması yerine, betonlaşma ve yapay yapıların inşası ön planda tutulmaktadır. Bu durum, vadinin doğal

peyzajını ve ekosistemini olumsuz etkileyerek, bölgenin biyolojik çeşitliliğini tehdit etmektedir.

İmrahor Vadisi'nde sürdürülen bu proje, geçmişte defalarca iptal edilen imar planlarının yeniden onaylanmasıyla hukuki açıdan da tartışmalıdır. Projenin, tartışmalı hukuki durumuna karşın oldubittiye getirilemeyecek kadar değerli alanlarda yapılması gelecek tasarımı ve doğa sevgisi olmayan aklın bir silüetidir.

Bölgenin doğal dokusunu koruyacak ve ekosistemi destekleyecek şekilde yaklaşılması gerekirken, İmrahor Vadisi'nde yürütülen Millet Bahçesi projesi, ekolojik değerleri göz ardı eden ve doğal alanları betonlaşmaya kurban eden bir yaklaşımla ilerlemektedir.

Başkent Millet Bahçesi ve AKM Alanı: Kentin Kimliğinin Silinişi

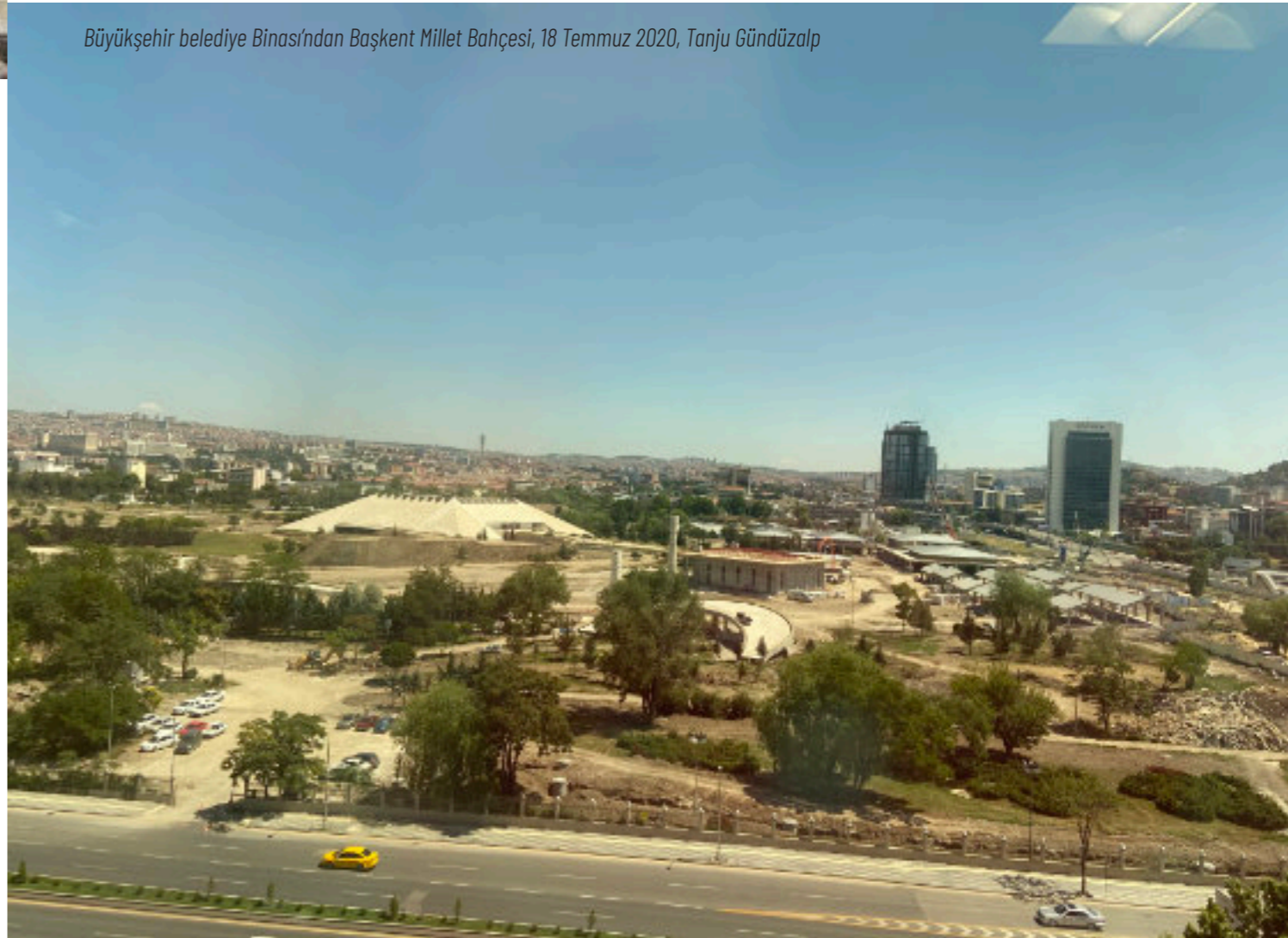
Ankara Atatürk Kültür Merkezi (AKM) alanının Başkent Millet Bahçesi'ne dönüştürülmesi, yalnızca bir peyzaj değişikliği değil, aynı zamanda Ankara'nın hafızasına yönelik ciddi bir müdahaledir. AKM, son 100 yılın ve modern zamanın kentleşme ve kamusal alan anlayışının bir simgesidir. Başkent Millet Bahçesi'nin, Ankara'nın kültürel ve tarihsel belleğinde önemli bir yer tutan Atatürk Kültür Merkezi (AKM) alanına yapılması, kentin kimliğini ve kamusal alanlarını yok eden bir dönüşüm sürecinin parçasıdır. Yıllarca bilimsel, sanatsal ve kültürel etkinliklere ev sahipliği yapmış, Ankara'nın sosyokültürel yapısında önemli bir yer tutmuştur. Halkın ve uzmanların görüşleri alınmadan bu alanın betonlaşmış bir "millet bahçesi" projesine dönüştürülmesi, kamusal alanları koruma anlayışına aykırıdır. Süreç; bilimsel ve demokratik kent planlaması ilkelerinden uzak, merkezîyetçi bir karar mekanizmasıyla ve bir oldu bittiyle yürütülmüştür.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Şehir Plancıları Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası gibi uzman meslek örgütleri tarafından yapılan itirazlar ve yargı kararları, projeye ilişkin ciddi planlama hatalarını

ortaya koymaktadır. Hukuki süreçlerde, yapılan plan değişikliklerinin şehircilik ilkelerine ve kamu yararına aykırı olduğu vurgulanmış, ikinci kez yürütmeyi durdurma kararı alınmıştır. Buna rağmen, AKM'nin tarihi ve kentsel bağlamı göz ardı edilerek, alanın hafızasızlaştırılması yönündeki ısrar ve bahçe adı altında yapılaşma sürmüştür.

Millet bahçesi projeleri, kent içinde yeşil alan yaratma iddiası taşısa da, çoğu zaman doğayla uyumlu bir planlama yerine, altyapı ve ticari odaklı bir dönüşümün aracı olarak kullanılmaktadır. AKM'nin bulunduğu alanın, asıl kimliğini koruyarak yeniden işlevlendirilmesi gerekirken, köklü bir dönüşüme tabi tutulması Ankara'nın hafızasını silmek ve kent tarihinin simgesel mekanlarını işlevsizleştirme anlamına gelmektedir. Kent planlamasında katılımcı, bilimsel ve korumacı bir yaklaşım benimsenmeli, kamu yararı gözetilmeli ve AKM'nin simgesel değeri korunmalıdır. Ankara'nın kültürel mirasını korumak, kamusal alanları halkın ihtiyaçlarına uygun şekilde dönüştürmek ve ekolojik bir kent politikası sürdürmek zorundadır yönetenler.

Büyükşehir belediye Binası'ndan Başkent Millet Bahçesi, 18 Temmuz 2020, Tanju Gündüzalp

Ankara Kızılırmak Suyunu İçme Suyu Olarak Kullanamaz

Ankara'nın içme suyu ihtiyacını karşılamak için Kızılırmak suyunun kullanılması, ciddi sağlık ve çevre sorunlarını beraberinde getirmektedir. Yapılan analizler, Kızılırmak suyunun yüksek tuz, sülfat ve ağır metal içerdiğini göstermektedir. Bu durum, halk sağlığı açısından büyük riskler doğurmaktadır, özellikle böbrek hastalıkları ve kalp-damar rahatsızlıkları gibi sağlık sorunlarına yol açabileceği bilimsel raporlarla ortaya konulmaktadır. Ayrıca, suyun arıtılması için kullanılan ileri düzey kimyasal işlemler, içme suyunun kalitesini düşürmekte ve uzun vadede sağlık üzerindeki olumsuz etkilerini artırmaktadır.

*Kesikköprü Barajı,
7 Mart 2021,
Tanju Gündüzalp*

Alternatif su kaynaklarının değerlendirilmesi gerekirken, Kızılırmak suyunun zorunlu bir çözüm olarak sunulması, plansız su yönetimi ve yanlış altyapı politikalarının bir sonucudur. Ankara, su krizine çözüm üretmek yerine, kalitesiz suyu halkına dayatarak sorunu daha da büyütülmektedir. Uzman raporları, Ankara'nın su ihtiyacını karşılamak için farklı su havzalarının değerlendirilmesi, suyun verimli kullanımı ve sürdürülebilir su politikalarının hayata geçirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Başkent halkının sağlıklı, temiz ve güvenilir içme suyuna erişim hakkı göz ardı edilmemelidir.

*Tatlar Atıksu Tesisi
Yetersiz, 1 Ekim 2023,
Dursun Yıldız,
Su Politikaları Derneği
web sayfası*

Ankara'da Atık Su Arıtma Tesisi ve Kullanım Sorunu

Ankara'nın atıksu arıtma altyapısı, özellikle Tatlar Atıksu Arıtma Tesisi'nin kapasite yetersizlikleri nedeniyle ciddi çevresel ve halk sağlığı sorunlarıyla karşı karşıyadır. Günlük 765.000 m³ arıtma kapasitesine sahip olan bu tesis, artan nüfus ve şehirleşme nedeniyle gelen atık su miktarını karşılamakta zorlanmaktadır. Bu kapasite yetersizliği, atık suların arıtılmadan Ankara Çayı'na deşarj edilmesine yol açmakta, bu da hem yerel ekosistemleri tehdit etmekte hem de halk sağlığı açısından riskler oluşturmaktadır.

Modern kentlerde, su kaynaklarının etkin ve sürdürülebilir kullanımı için atık su ve yağmur suyunun geri kazanımı esas ve şarttır. Yağmur suyu toplama sistemleri, su dağıtım sistemlerinde temiz su ihtiyacını azaltırken, kanalizasyon sistemlerinde daha az yağmur suyu üretilmesini sağlar ve tatlı su kütlelerini kirleten yağmur suyu akışını minimize eder. Bu uygulamalar, su temini ve atık su miktarını azaltarak önemli faydalar sunar.

Ankara'nın mevcut atıksu arıtma sistemindeki eksiklikler, su kaynaklarının korunması ve çevresel sürdürülebilirlik açısından ciddi endişeler doğurmaktadır. Tatlar Atıksu Arıtma Tesisi'nin kapasite artırımı ve modernizasyonu için projeler geliştirilmiş olsa da, finansman ayrılmaması bürokratik problemler ve vizyonsuzluk bu projelerin hayata geçirilmesini geciktirmektedir. Bu durum, atık suların arıtılmadan doğal su kaynaklarına karışmasına ve ekosistemlerin zarar görmesine neden olmaktadır.

Sonuç olarak, Ankara'nın atıksu arıtma altyapısının iyileştirilmesi ve modern su yönetimi uygulamalarının benimsenmesi, hem çevresel sürdürülebilirlik hem de halk sağlığı açısından kritik öneme sahiptir. Atık su ve yağmur suyunun etkin bir şekilde geri kazanımı, su kaynaklarının korunmasına ve kentsel alanlarda yaşam kalitesinin artırılmasına mutlak olumlu yansıyacaktır.

Ankara Hala Ani Sel Baskını ve Su Baskınlarına Açık

Beşevler, 30 Nisan 2024, Gazete Oksijen

Ankara, hızla artan nüfusu, çarpık kentleşme, yetersiz altyapı ve vizyonsuzlukla şehir selleri ve su baskınları açısından ciddi risklerle yaşamaya devam ediyor. İklim değişikliğinin tetiklediği aşırı yağışlar, betonlaşma ve doğa dostu altyapının eksikliği, kentin sele karşı direncini azaltıyor. Mevcut raporlar, Ankara'da yağmur suyu hatlarının yetersiz, hatta çok çok az olduğunu ve şehirde suyun yönetilmesinde ciddi eksiklikler bulunduğunu göstermektedir. Ayrık yağmur suyu hattı sisteminin hâlâ birçok bölgede tamamlanmamış olması, en küçük sağanakta bile yolların, alt geçitlerin ve düşük kotlu yerleşim alanlarının sular altında kalmasına neden olmaktadır.

Ankara'da taşkın ve sel riskini azaltmak için çeşitli planlar hazırlanmış olsa da uygulamada büyük eksiklikler devam etmektedir. DSİ ve Su Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı planlarda tespit edilen risklere karşı alınması gereken önlemler sıralanmış, ancak bunların büyük kısmı ya yeterince uygulanmamış ya da altyapı sorunlarının büyüklüğü karşısında yetersiz kalmıştır. Özellikle Çankaya, Yenimahalle, Mamak ve Altındağ gibi ilçelerde yaşanan su baskınları, mevcut drenaj sistemlerinin günümüz iklim koşullarına uygun hale getirilmediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Ankara'da şehir sellerine karşı alınması gereken önlemler yalnızca boru çaplarını büyütme veya kanal kapasitelerini artırmak gibi mühendislik çözümleriyle sınırlı olmamalıdır. Doğa tabanlı çözümler içeren "Sünger Kent" konsepti uygulanarak suyun yüzeyde akışa geçmeden toprağa sızması sağlanmalıdır. Ancak

kentin hızla betonlaşması, araç odaklı asfalt belediyeçiliği bu tür çözümleri giderek zorlaştırmaktadır. Ayrıca, sel risk haritalarının hazırlanması, erken uyarı sistemlerinin kurulması ve halkın ani sel durumunda nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Son yıllarda artan ani ve şiddetli yağışların devam edeceği öngörüldükçe, Ankara'nın hâlâ beton yığınlarına dönüşen bir kent anlayışıyla yönetilmesi, uzun vadede büyük bir felakete davetiye çıkarmaktadır. Yağmur suyunun doğru yönetilmediği, alt geçitlerde su birikmelerinin devam ettiği, dere yataklarının daraltıldığı ve doğal drenaj alanlarının imara açıldığı bir kentte, sellerin daha büyük kayıplara yol açması kaçınılmazdır. Ankara'da su yönetimi konusunda radikal kararlar alınmalı, doğaya uyumlu şehirleşme ilkeleri benimsenmeli ve altyapı çalışmaları bir an önce tamamlanmalıdır. Aksi takdirde, iklim değişikliğinin etkileriyle birleşen kent politikalarındaki yanlışların, Ankara'yı su baskınları açısından daha da riskli bir noktaya sürükleyeceği açıktır.

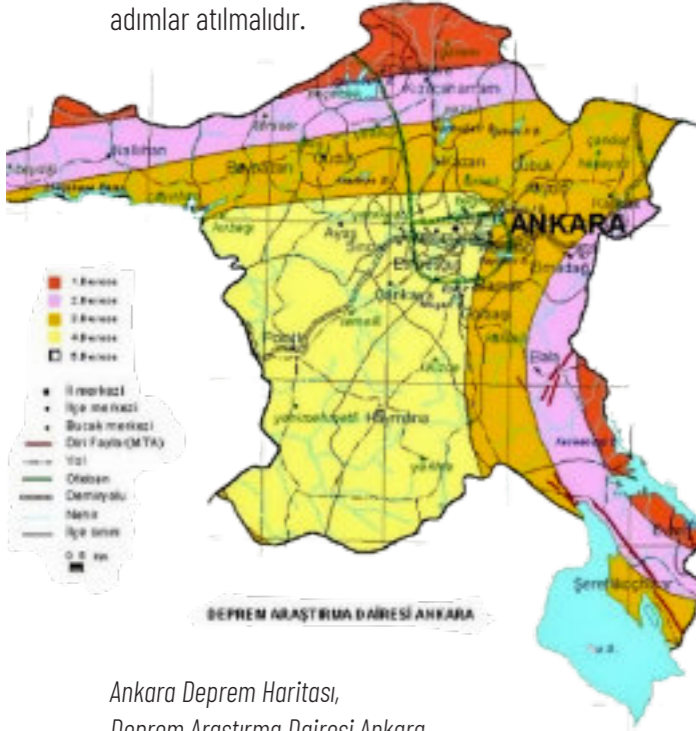
Ankara, Afet Riski ve Eksik Çalışmalar

Ankara, deprem riski açısından Türkiye'nin diğer bölgelerine kıyasla daha az tehlikeli kabul edilse de, son yıllarda yapılan araştırmalar ve hazırlanan raporlar, kentin depremselliği konusunda önemli uyarılar içermektedir. Gazi Üniversitesi tarafından hazırlanan "Ankara'nın Deprem Tehlikesi ve Riski" başlıklı raporda, kentin farklı bölgelerindeki fay hatlarının varlığına dikkat çekilmekte ve bu fayların potansiyel tehlikeleri vurgulanmaktadır.

Ankara Valiliği'nin, afet risklerini azaltmak amacıyla "İl Afet Risk Azaltma Planı" (İRAP) çalışma kapsamında 5 ana hedef ve 125 eylem aks olarak belirlemiştir. Vali'nin açıklamasına göre 125 eylemden 21'i tamamlanmış ve 17'sine ise yeni başlanmıştır. Ancak, mevcut çalışmaların yeterliliği konusunda Jeoloji Mühendisleri Odası'nın raporlarında, Ankara'daki yapı stoğunun büyük bir kısmının deprem yönetmeliklerine uygun olmadığı ve kentsel dönüşüm projelerinin yetersiz kaldığı eleştirisi gözönüne alınmalıdır.

Ankara'da afet risklerinin azaltılması yönünde önemli adımlar atılmış olsa da, mevcut çalışmaların hızlandırılması, kapsamının genişletilmesi ve toplumun

tüm kesimlerinin bu süreçlere aktif katılımının sağlanması acildir. Özellikle, yapıların depreme dayanıklılığının artırılması, kentsel dönüşüm projelerinin etkin bir şekilde uygulanması ve halkın afet bilincinin yükseltilmesi konularında daha somut adımlar atılmalıdır.

Ankara Deprem Haritası,
Deprem Araştırma Dairesi Ankara

Ankara'da Hayvan Barınaklarının Durumu ve Yaşam Hakkı Tehlikesi

Ankara'da sokak hayvanları, özellikle de köpekler, uzun yıllardır barınaklardaki kötü koşullar, yetersiz bakım ve kısırlaştırma politikalarının eksikliği nedeniyle büyük zorluklarla karşı karşıya. Mevcut barınakların çoğu kapasitesinin üzerinde ve hijyen, beslenme, tıbbi bakım gibi temel ihtiyaçları karşılamaktan uzak. Bu durum, hayvanların yaşam kalitesini ciddi şekilde düşürmekte ve ölüm oranlarını artırmaktadır.

Yeni yasa ile birlikte, "başiboş köpeklerin" sokaklardan toplanarak barınaklara hapsedilmesi ya da öldürülmesi yönündeki düzenlemeler, hayvanların yaşam hakkını doğrudan ihlal etmektedir. Plansız şehirleşme, insanların doğayla ve hayvanlarla uyum içinde yaşama kültürünü baltalarken, bu yasa sokak hayvanlarını bir "sorun" olarak gören yaklaşımı meşrulaştırmaktadır. Oysa çözüm; kapsamlı kısırlaştırma programları, sahiplendirme teşvikleri ve toplumda hayvan hakları bilincinin artırılmasıdır.

Ankara'da ve tüm ülkede, hayvanların yaşam hakkını koruyacak bir yaklaşım benimsenmeli, barınaklar ölüm kampları olmaktan çıkarılmalı ve yerel yönetimler, sivil

t o p l u m kuruluşlarıyla iş birliği içinde, sokak hayvanları için sürdürülebilir çözümler üretmelidir. İnsan-hayvan ilişkisini düşmanlık üzerine kuran bu tür yasalar, yalnızca ekolojik ve etik bir felakete yol açar. Yaşam hakkını savunmak, tüm canlılar için temel bir sorumluluktur.

İmrahor Vadisi Besleme,
13 Şubat 2024,
Tanju Gündüzalp

Etimesgut'ta Sevgi Vakfı'nın Lokman Hekim Üniversitesi'ne Arazi Tahsisi

Sevgi Vakfı arazisinin Lokman Hekim Üniversitesi'ne devri, AKP iktidarının yıllardır süregelen kentsel rant politikalarının bir yansıması. Kamuya ait olan, toplumsal fayda sağlama potansiyeli taşıyan bir arazinin, ticari kaygılarla hareket eden bir vakıf üniversitesine devredilmesi, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına tamamen aykırı durumda. Sermaye odaklı kentleşmenin, sosyal adaleti hiçe sayan neo-liberal politikalarının bir sonucudur bu tahsis.

Kent ekolojisi açısından bakıldığında, yeşil alanların, ortak kamusal mekanların ve doğal yaşamın giderek daraldığı bir süreçte, bu tür tahsisler ekolojik tahribatı daha da artırmaktadır. Üniversitenin büyütülmesi bahanesiyle doğal ve kamusal alanların betonlaştırılması, şehrin nefes alma kapasitesini azaltacak, kentnin ısı adası etkisini artıracak ve yaşam kalitesini düşürecektir. Ankara gibi zaten beton yığını haline getirilmiş bir şehirde, kamuya ait her karış toprağın özel sermayeye peşkeş çekilmesi, ekolojik sürdürülebilirliğin tamamen göz ardı edildiğini göstermektedir.

Şehircilik açısından, kent planlamasının bilimsel kriterlere göre değil, siyasi ve ekonomik çıkar ilişkilerine göre şekillendiğini de kanıtıyor bu tahsis. Kamu arazileri, halkın ortak yararı gözetilerek kullanılmalıdır. Eğitim veya sağlık gibi temel hizmetler de kamu eliyle sunulmalıdır. Lokman Hekim Üniversitesi gibi özel statüdeki kurumların büyümesi, yükseköğretimin ticarileşmesini hızlandırırken, eşitsizliği de derinleştirmektedir.

Sevgi Vakfı arazisinin devri, kamusal kaynakların sermaye gruplarına aktarılmasının yeni ve yine bir örneğidir. Kentsel rant uğruna kamu yararının yok sayılması, ekolojik dengeye zarar verilmesi ve şehircilik ilkelerinin hiçe sayılması, doğal ekosistemler ve yeşil alanlar üzerinde ciddi çevresel etkiler yaratmakta,

1 Kasım 2024,
Birgün Gazetesi

mevcut doğal alanların yapılaşmasına da yol açmaktadır.

Hacettepe Ormanı Yapılaşmaya Açılmaz

2022 yılında Hacettepe Üniversitesi ile Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında imzalanan protokol çerçevesinde, kampüs içerisindeki 60.127 metrekarelik ormanlık alanda öğrenci yurdu inşaatına başlandı. Bu protokol, mevcut yurt kapasitesinin yetersizliği gerekçe gösterilerek orman alanının yapılaşmaya açılmasıyla sonuçlandı.

Hacettepe Üniversitesi'ne ait ormanlık alanın yapılaşmaya açılmasıyla ilgili alınan karar, ekolojik denge ve doğal yaşam açısından büyük endişelere yol açmıştır. Ormanlık alanlar, kentsel ekosistemlerin korunmasında kritik bir rol oynarken, bu bölgelerde yapılacak herhangi bir yapılaşma çevreye ciddi zararlar verebilir. Ağaçların kesilmesi, biyoçeşitliliğin azalmasına, hava kalitesinin düşmesine ve su dengesinin bozulmasına neden olabilir.

Üniversiteye ait bu yeşil alanın korunması gerektiğini savunan uzmanlar, çevreciler, akademisyenler ve çevre örgütleri doğal alanların betonlaşmasının geri dönülemez ekolojik kayıplara yol açacağını belirtiyor. Yapılaşma kararı, sadece bölgedeki flora ve fauna için değil, aynı zamanda öğrenciler ve bölge halkı için de olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Ağaçların azalması, şehirdeki ısı adası etkisini artırabilir ve hava kirliliğini yükseltebilir. Bu yapılaşma yeniden değerlendirilmeli ve sürdürülebilir çözümler üretilmelidir.

11 Kasım 2024,
Kısa Dalga

Hastanelerimizi Kapatmayın! Halkın Sağlığıyla Oynamayın!

2020, Hastanemi Açın Platformu

Ankara'da sağlık sistemine vurulan yeni bir darbe ile karşı karşıyayız. Yıllardır yüz binlerce kadına, bebeğe ve çocuğa sağlık hizmeti sunan Zübeyde Hanım Kadın Doğum Hastanesi ve Dr. Sami Ulus Çocuk Hastanesi kapatılıyor! Halkın sağlık hakkını hiçe sayan bu karar, yalnızca hastaneleri kapatmak değil, doğrudan bebekleri, çocukları ve kadınları ölüme terk etmektir! Ankara'da köklü devlet hastanelerinin kapatılması, sadece bir bina meselesi değil, doğrudan halkın yaşam hakkına yönelik bir saldırı ve kamusal sağlığın tasfiyesidir.

Sağlık sisteminde dönüşüm adı altında yürütülen politikalar, halkın sağlık hakkını hiçe sayarak kamu hastanelerini birer birer kapatıyor. Özelleştirme, şehir hastanelerine hasta yönlendirme ve kamu sağlığını ticari bir meta haline getirme politikaları, sağlık hizmetlerini yıkıma sürüklüyor. Şehir hastanelerine taşınan hastaneler, ulaşımı zor, randevu bulmanın imkansız olduğu, halkın değil şirketlerin kazandığı sistemin bir parçası haline geliyor. Yıllardır hizmet veren, deneyimli sağlık personelinin çalıştığı ve özellikle dar gelirli yurttaşların erişebildiği hastanelerin kapanması, sağlık hizmetlerine ulaşımı daha da zorlaştırıyor. Zübeyde Hanım ve Sami Ulus'un kapatılması demekse, binlerce annenin ve çocuğun sağlık hizmetine erişiminin engellenmesi demektir. Bakanın daha önce verdiği "hastaneler kapatılmayacak" sözü bir kez daha yalan çıktı!

Bu karar geri çekilmeli, halkın hastaneleri rant uğruna kapatılmamalıdır! Sağlık hakkı pazarlık konusu değildir, halkın yaşamı şirketlerin çıkarlarına feda edilemez! Hastanelerimizi kapatmayın, bebeklerimizi öldürmeyin!

Çiğdem Mahallesi'nde Orman Talanı

Ankara'nın kalbinde yer alan Çiğdem Ormanı, sistematik bir talanın kurbanı oluyor. Önce özelleştirme, sonra imar planı değişiklikleriyle, kent içinde kalan bu değerli ormanlık alan ranta açıldı. Mahalle halkının ve doğa savunucularının tüm itirazlarına rağmen, sermaye ve beton lobisi bir kez daha kazandı. Yıllardır nefes alma alanı olan, biyoçeşitliliği destekleyen ve kentin ısı adası etkisini azaltan bu ekosistem, inşaat projelerine kurban ediliyor.

Ankara'nın bir zamanlar planlı şekilde oluşturulan yeşil kuşakları, son yıllarda bilinçli bir şekilde yok ediliyor. Ormanlık alanlar, tarım arazileri ve doğal yaşam alanları, rant projeleri için birer birer feda ediliyor. Çiğdem Ormanı da bu vahşi kentleşme sürecinin son kurbanı. Ormanın özelleştirilmesiyle başlayan süreç, alelacele yapılan imar planı değişiklikleriyle tamamlanıyor. Halka danışmadan, doğanın hakları gözetenmeden alınan bu karar, Ankara'nın geleceğini betonun ve asfaltın boğucu etkisine mahkûm ediyor.

Bu karar sadece bir ağaç kıyımı değil, aynı zamanda ekolojik ve sosyal bir yıkımdır. İklim krizinin her geçen gün derinleştiği, su kaynaklarının azaldığı, sıcaklıkların arttığı bir dönemde, yeşil alanları ranta kurban etmek, doğrudan insan hayatına kastetmekle eşdeğerdir. Ankara halkının yaşamsal hakkı olan yeşil alanlar, birkaç imtiyazlı kişi ve şirketin çıkarları uğruna feda edilmiştir. Kentin ortasında yükselen her yeni beton blok, yok edilen bir ekosistem, solunamayacak bir hava ve gelecek nesiller için geri dönülemez bir tahribat anlamına geliyor.

Bu orman katliamı, yalnızca Çiğdem Mahallesi'nin meselesi değil, tüm Ankara'nın ve hatta tüm ülkenin ekolojik geleceğine yönelik bir tehdittir. Halka rağmen, bilime rağmen, doğaya rağmen alınan bu kararlar kabul edilemez. Ankara'nın kalan son nefes alanlarına sahip çıkmak, bu rant düzenine karşı örgütlü ve kararlı bir direniş sergilemek zorundayız. Çiğdem Ormanı'nın talanı, kentlerin nasıl yönetildiğinin ve doğanın nasıl

gözden çıkarıldığının en somut göstergelerinden biridir. Bu mücadele sadece bir ormanı değil, geleceğimizi savunma mücadelesidir!

Eymir Gölü'ndeki Balık Ölümleri, Ekolojik Bir Acil Durum Çağırısıdır

Eymir Gölü'nde son dönemde yaşanan balık ölümleri, Ankara'nın ekolojik yönetimindeki ciddi eksiklikleri ve politikaların yetersizliğini gözler önüne sermektedir. ODTÜ Biyoloji Bölümü ve Ekosistem Uygulama ve Araştırma Merkezi'nden Prof. Dr. Meryem Beklioğlu'nun belirttiği üzere, gölde artan sazan balığı popülasyonu, sudaki oksijen seviyesinin düşmesine ve özellikle turna balıklarının toplu ölümlerine yol açmaktadır. Bu durum, pandemi döneminde yapılan kontrolsüz sazan balığı aşılama çalışmalarının bir sonucudur.

Ankara'nın ekosistemine yönelik bu tür müdahaleler, bilimsel temelden yoksun ve kısa vadeli düşüncelerin ürünüdür. Doğal yaşam alanlarına yapılan bu tür plansız müdahaleler, ekolojik dengenin bozulmasına ve biyolojik çeşitliliğin azalmasına neden olmaktadır. Eymir Gölü'nde yaşananlar, sadece bir gölün değil, tüm bir ekosistemin nasıl ihmal edildiğinin ve yanlış politikaların nasıl felaketlere yol açtığına açık bir göstergesidir.

Yetkililerin, ekolojik sorunlara yönelik kalıcı ve bilimsel çözümler üretmek yerine, geçici ve popülist yaklaşımlarla hareket etmeleri kabul edilemez. Ankara'nın doğal mirası, rant odaklı projeler ve plansız uygulamalarla yok edilmemelidir. Eymir Gölü'nde yaşanan balık ölümleri, ekolojik politikaların acilen gözden geçirilmesi ve doğayla uyumlu, sürdürülebilir stratejilerin benimsenmesi gerektiğini bir kez daha hatırlatmaktadır.

Hurdacılar Sitesi Yangını ve Çevresel Etkileri

Ankara'nın Yenimahalle ilçesindeki Hurdacılar Sitesi'nde meydana gelen büyük çaplı lastik yangını, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda toplumsal ve politik boyutlarıyla da derin bir krizi gözler önüne sermektedir. Atık yönetimi ve geri dönüşüm süreçlerindeki denetimsizlik ve yetersiz altyapı, böylesi felaketlerin zeminini hazırlamaktadır.

Yangın sırasında atmosfere salınan yoğun miktarda toksik gaz ve partikül madde, başta Eymir Gölü ve çevresi olmak üzere geniş bir ekosistemi tehdit etmekte, hava kalitesini de olumsuz şekilde etkilemekte, biyoçeşitliliğe büyük zararlar vermektedir. Bu tür olaylar, halk sağlığını doğrudan etkileyen ciddi riskler taşımaktadır. Ancak ne yazık ki, mevcut politikalar ve uygulamalar, bu riskleri önlemek bir yana, adeta teşvik eder niteliktedir.

4 Nisan 2024, Birgün Gazetesi

Geri dönüşüm tesislerindeki yangınların sıklığı ve etkileri, atık sektöründeki lobi faaliyetleri ve denetim eksiklikleriyle doğrudan ilişkilidir. Atık yönetimi politikalarının sadece ekonomik kazanç odaklı değil, çevresel sürdürülebilirlik ve halk sağlığını önceleyen bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir. Mevcut sistem, yeterli denetim ve önleyici tedbirlerin eksikliği nedeniyle, benzer çevresel felaketlerin yaşanmasına zemin hazırlamaktadır.

Bu durum, çevresel felaketlerin önlenmesi için daha sıkı denetim ve düzenlemelerin aciliyetini ortaya koymaktadır. Ankara Hurdacılar Sitesi'ndeki yangın, çevresel tahribatın yanı sıra, mevcut sistemin halk sağlığı ve ekosistemleri koruma konusundaki yetersizliğini de açıkça göstermektedir. Bu tür olayların önlenmesi için etkili risk yönetimi stratejileri ve çevre odaklı politikaların hayata geçirilmesi elzemdir. Aksi takdirde, bu tür olaylar ekosistemler üzerinde geri dönüşü olmayan tahribatlara yol açmaya devam edecektir.

Yakacak vb. Alanlarda Kaçak Hafriyat Dökümü Engellenmelidir

Yakacak ve çevresinde kaçak hafriyat dökümünün çevresel zararları nedeniyle önemli bir bölgesel ekolojik bir tehdit söz konusudur. Ankara Büyükşehir Belediyesi (ABB) ve Yenimahalle Belediyesi'ne 26 milyon TL kaçak döküm cezası kesilmesi, sorunun ciddiyetinin hukuki resmidir.

İnşaat atıkları doğayı tahrip ederek bölgenin ekosistemine zarar vererek çevresel kirliliğe yol açmaktadır. Kontrolsüz hafriyat dökümü, yeraltı su kaynaklarını kirlenmektedir. Bölgede yaşayan halk için yaşam kalitesi düşmüştür. Yakacak gibi kaçak hafriyat alanlarına moloz, inşaat atığı, sanayi atığı dökülmesinin önlenmesi için kamu iradesinin; kentli lehine, ortak akılla, çevre koruyucu yaklaşımda, birlikte ve ayrımcılık yapmaksızın yaklaşımı tek seçenektir.

Yakacak, 8 Nisan 2020, Tanju Gündüzalp

Ayrancı, 3 Nisan 2020, Tanju Gündüzalp

Yanlış Ağaç Budamalar Ekolojik Suç Kapsamına Girmelidir

Ankara'da son yıllarda yaşanan ağaç budama adı altındaki ağaç kıyımı, şehir yönetiminin doğaya ve kent belleğine yönelik pervasız tutumunu gözler önüne seriyor. Tarihi Ankara Garı'nda ağaçların tamamen kesilmesi, Kuğulu Park'ta ve şehrin dört bir yanında budama adı altında yapılan doğa düşmanı müdahaleler, yerel yönetimlerin çevre politikalarının ne kadar başarısız ve bilinçsiz olduğunu, hiçbir bilimsel kriter gözetilmeden kökleriyle şehrin hafızasına kazınmış ağaçların yok edildiğini kentliye gösterdi.

Ağaç budama, doğru uygulandığında ekolojik dengeyi koruyabilirken, Ankara'da yürütülen politikalar, ağacı bir "kent süsü" olarak gören, doğayla bağını tamamen koparmış bir anlayışın ürünüdür. Ağaçların büyüme döneminde köklerine ve dallarına zarar verilmesi, bilinçsizce kesilmesi ve yerine yenisinin dikilmemesi, kentin ısı adası etkisini artırmakta, havayı kirlenmekte ve kent içindeki

Kuğulu Park,
14 Ocak 2025,
Tanju Gündüzalp

canlı yaşamına doğrudan zarar vermektedir. İklim kriziyle mücadele edilmesi gereken bir dönemde, belediyelerin ve ilgili kurumların ağaç kesimini meşrulaştırması, yalnızca ekolojik bir tahribat değil, aynı zamanda halkın yaşam hakkına yönelik bir saldırıdır.

Ankara'nın tarihi ve kamusal alanlarındaki yeşil dokunun yok edilmesi, doğrudan rant politikalarıyla bağlantılıdır. Yerel yönetimler, sermaye odaklı projelere yol açmak için kamuya ait doğal alanları birer birer yok etmektedir. Bu saldırgan yaklaşım, çevreyi sadece rant alanı olarak gören bir zihniyetin ürünüdür. Betonlaşma ve imar projeleri uğruna doğanın feda edilmesi, kenti daha sıcak, daha kurak ve daha yaşanmaz hale getirirken, halkın bu kısımlara tepkisi ise dikkate alınmamaktadır. Betonlaşma uğruna kent tarihine, kültürel belleğe ve ekosisteme yapılan bu saldırılar, yalnızca bugünü değil, geleceği de yok etmektedir.

Kent yönetiminin, doğaya karşı bu düşmanca tavrına karşı koymak ve ekolojik mücadeleyi büyütmek artık bir zorunluluktur. Ankaralı, yeşili, halkın ortak yaşam alanlarını korumalı, parklarını, ağaçlarını savunmalı ve doğayla uyumlu politikalar için yerel yönetimlere baskı uygulamalıdır. "Budama" bahanesiyle yürütülen bu ekolojik kıyıma karşı da örgütlenmelidir. Bu kenti yönetenler, bilimin, doğanın ve halkın sesini dinlemedikçe, Ankara'nın doğasını ve belleğini yok eden politikaların karşısında daha güçlü bir direniş inşa edilmelidir. Ağaçlara düşman olan yönetim anlayışı, aynı zamanda insan yaşamına, kent kültürüne ve geleceğe düşmandır. Bu zihniyet kaybetmelidir.

Yaşam/Yaya Sokaksız Semtler, Mutlu ve Erişilebilir Kent

Kentlerimizin yaşanabilirliği, erişilebilirliği ve sürdürülebilirliği, ancak planlama politikalarının merkezine insanı koyarak şekillendirilebilir. Mevcut yerel yönetimler, kentleri betonlaşmaya, trafik yoğunluğuna ve bireysel araç kullanımına teslim etmiş, mahalle dokusunu yok eden, insansız ve kimliksiz yapılar üretmiştir. Oysa ki, kentlerin gerçek sahibi yayalardır, çocuklardır, yaşlılardır; sokaklar ise onların ortak yaşam alanlarıdır.

Yerel yönetimler, 24 saat yaşayan, yayalaştırılmış

"yaşam sokakları" oluşturmalarıdır. Mahallelinin güvenle vakit geçirebileceği, yeşil alanlarla donatılmış, bisiklet ve yaya öncelikli yolların olduğu bu sokaklar, kent kültürünü yeniden canlandıracaktır. Ancak mevcut yönetimlerin trafik odaklı kent planlaması, yayaların hareket özgürlüğünü kısıtlamakta ve bireysel araçlara dayalı yaşam biçimini teşvik etmektedir.

Bunun yanı sıra, "15 dakikalık şehir" ilkesi doğrultusunda sağlık, eğitim, sosyal alanlar ve kültürel faaliyetler herkes için erişilebilir hale getirilmelidir. Ancak yerel yönetimler, rant odaklı politikalarla şehirleri büyütüp uzaklaştırırken, temel kamusal hizmetleri erişilemez hale getirmiştir. Bu anlayış değişmeli, kent içindeki yaşamın yürünebilir, bisikletle ulaşılabilir ve toplu taşıma dostu olması sağlanmalıdır.

Ayrıca, enerji verimliliği ve ekolojik yapılaşma öncelikli hale gelmelidir. Yerel yönetimler, pasif yapı tasarımlarını, kendi enerjisini üreten binaları ve yağmur suyu geri dönüşüm sistemlerini teşvik etmelidir. Ancak bugün hâlâ beton yığınları yükselmekte, enerji tüketimi ve karbon ayak izi göz ardı edilmektedir.

Son olarak, yerel yönetimler yavaş şehir (CittaSlow) anlayışıyla hareket etmeli, yerel üretimi, kültürü ve kamusal alanları destekleyerek kentleri insan ölçeğinde planlamalıdır. Kentin hızını düşürmek, daha sağlıklı, daha huzurlu bir yaşam yaratmak

anlamına gelir. Ancak mevcut yönetimler, kentin kimliğini korumaktan ziyade, tek tipleşmiş ticari alanlar yaratarak yerel kültürü yok etmektedir.

18 Mayıs 2020, Tanju Gündüzalp

Yerel yönetimlerin kenti halkın yaşam kalitesini artıracak şekilde planlaması gerekmektedir. Kamusal alanların daha kapsayıcı, ekonomik eşitsizlikleri gözetken, tüm mahallelere yayılan bir yaklaşımla ele alınması kaçınılmazdır. Kentin, yaşayanları için erişilebilir, mutlu ve sürdürülebilir bir mekâna dönüşmesi, ancak bu perspektifle mümkün olacaktır.

Engelliler ve Kent Hakkı

Ülkenin en büyük 2. metropolü ve başkenti olan bir şehirdedir: Hızla betonlaşan ve çarpık şekilde büyüyerek, kentleşen(!) şehrin plansız planlamasında, erişilebilirlik konusu hiç öncelikli olmamıştır. Engelliliği bireysel bir durum olarak görüp, temel haklar bağlamında ele almamak ciddi bir toplumsal sorundur. Erişilebilirlik kavramını yeniden ifade etmemiz gerekirken; engelli bireylerin kentsel yaşamın tüm alanlarına eşit şekilde katılımının sağlanmasıdır erişilebilirlik.

Ankara'da; caddelerin, kaldırımların, toplu taşıma sistemlerinin, parkların, kamu binalarının ve sosyal alanların erişilebilir olmadığını yeniden yeniden vurgulamamız gerekiyor.

Engelsiz bir Ankara yaratabilmek için; planlı, hiçbir ötekini dışlamayan ve kapsayan, ayrıca da sürdürülebilir bir kentsel politika benimsenmesi

gerektiği açıktır. Yerel yönetimler, engelli bireyleri ve erişilebilirlik üzerine çalışan sivil toplum kuruluşlarını tüm karar süreçlerine katmalı ve erişilebilir kent politikalarını öncelikli hale getirmelidir. Ekonomik kaynakların erişilebilirliğe de açık şekilde yönetilmesi ve teknolojik erişilebilirlik çözümlerinin kent hayatına katılması gerekmektedir. Ankara'nın her birey için yaşanabilir bir kent haline gelmesi ancak böyle mümkün olabilir.

Üniversite Öğrencilerinin Barınma, Ulaşım ve Yemek Sorunu

Son 20-25 yılda, nitelsiz ve plansız bir üniversiteleşme süreci hız kazanmıştır ve bu büyükşehirlerde öğrenci sayısında çok ciddi bir yükselişe neden olmuştur. Ama büyükşehirlerde bu kadar öğrencinin yurt ve barınma ihtiyacı planlanmadan yaşandığı için, ciddi bir barınamıyoruz krizi patlak vermiştir. Bu durum, özel yurtların 100 - 200 bin TL yıllık fiyat belirlediği Ankara'da, artık zengin bir aileye sahip olmayan gençlerin eğitim hakkına net bir engel haline gelmiş, barınma sorunu derinleşmiştir.

Üniversite yemekhaneleri, öğrencilerin beslenme ihtiyaçlarını karşılamada en önemli sacayağı durumundadır ve artan maliyetler nedeniyle yemekhane ücretleri, zamlarla, öğrencilerin ödeyemeyeceği düzeylere çıkmış ve bütçeleri zorlar hale gelmiştir. Örneğin, Ankara Üniversitesi'nde yemekhane ücretlerine %60 oranında zam yapılmış, bu da öğrencilerin tepkisine ve düzenli beslenememelerine yol açmaktadır.

Ankara'da toplu taşıma hizmetlerinin durumunu hepimiz bilmekteyiz. Oldukça yetersiz olan kalan ve sürekli zamlanan toplu taşıma sebebiyle öğrencilerin kampüslere ulaşımı da kritik bir hal almıştır.

Doğal bir hak olan eğitimi haktan zaten eşitsiz yararlanabilen bir toplumuz. Ödenen vergilerin topluma geri dönmediğini de her gün yeniden yaşamaktayız. Ankara'da üniversite öğrencilerinin barınma, beslenme ve ulaşım konularında yaşadığı sorunların çözümü için yerel yönetimlerin, üniversite idarelerinin ve merkezi hükümetin iş birliği içinde hareket etmesi ve öğrenciler lehine sübvansiyonlar sağlayarak, ücretsiz beslenme, barınma ve ulaşımı bir an önce hayata geçirmeleri gerekmektedir.

İnsan Hakları Anıtı,
26 Mart 2020,
Tanju Gündüzalp

27 Temmuz 2013, Tanju Gündüzalp

Bisiklet Yolu ve Uygulamaları

Bisiklet, otomobil odaklı kentleşmeye karşı sürdürülebilir bir ulaşım alternatifi sunmaktadır. Ankara gibi büyük şehirlerde bisikletli ulaşım yerel yönetim uygulamaları ve bisiklet toplulukları aracılığıyla yaygınlaştırılmaya çalışılmalıdır. Bisiklet, sadece bir ulaşım aracı değil, aynı zamanda politik ve sosyal bir doğa dostu yaşam biçimi olarak görülmelidir.

Bisiklet kullanımını artırmamız; karbon salınımını ve çevre kirliliğini azaltırken, otomobil kullanımına bağımlılığı azaltarak kentlerde hava kalitesini iyileştirir. Yeşil alanların korunması ve sürdürülebilir kent politikalarının benimsenmesi için de bisiklet kullanımını desteklenmelidir.

Bisiklet, toplumsal dayanışmayı artıran ve bireylerin kamusal alanda daha fazla yer almasını sağlayan bir araçtır. Kadınlar için özgürlük ve toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önemli bir rol oynamaktadır. Trafikte bisiklet kullanıcılarının haklarının gözetilmesi ve güvenli bisiklet yollarının hızla oluşturulması temel ekolojik bir yaklaşımdır.

Ankara'da trafik hızı ve otomobil odaklı şehirleşme nedeniyle bisiklet kullanımı zor ve tehlikelidir. Vadedilen bisiklet yollarının yapılmaması, neredeyse yok denecek seviyede bisiklet yolu olması, bisikletli ölümlerine ve güvensiz sürüş koşullarına da neden olmaktadır. Bisiklet yollarının ve kullanımının artması, insanların trafikte bisikletlilere karşı farkındalığını

artırarak daha güvenli bir ulaşım ortamı sağlayacaktır.

Bisiklet, kent yaşamında daha sağlıklı, çevre dostu ve toplumsal açıdan eşitlikçi bir ulaşım aracıdır. Ankara gibi şehirlerde bisikletin yaygınlaşması için merkezi idare ve yerel yönetimin, bisiklet yolları oluşturma, altyapı geliştirme, farkındalık yaratma ve bisikletli haklarını savunma çalışmaları yapması acil ve elzemdir.

Scooter'a ve Ulaşımında Kullanımına Bir Bakış

Elektrikli scooterlar, kent içi ulaşımında yeni bir mikro mobilite seçeneği olarak hızla popülerleşmiş durumda. Özellikle kısa mesafeli yolculuklarda bireysel kullanımın artmasıyla, toplu taşıma araçlarına alternatif olarak tercih edilmekte. Ancak, bu araçların kent yaşamı ve ekoloji üzerindeki etkileri farklı uçlarda tartışılmalı yol açmış durumda.

Elektrikli scooterlar; üretim süreçleri ve kullanılan malzemeler nedeniyle düşündüğümüz kadar çevre dostu değildir diyebiliriz. Özellikle lityum-iyon bataryaların ve alüminyum parçaların üretimi sırasında yüksek karbon salınımı gerçekleşmekte. Ayrıca, kısa ömürlü olmaları ve şarj süreçlerinde kullanılan enerji kaynakları da çevresel etkilerini artırmakta.

Kent yaşamı açısından, elektrikli scooterlar trafik sıkışıklığını azaltma potansiyeline sahip olsa da, kullanım kuralı eksiklikleri ve altyapı eksiklikleri nedeniyle ciddi güvenlik sorunlarına da yol açmakta. Paris, kiralık e-scooterları ilk yasaklayan şehir olmuştu 2023'ün son aylarında. Pek çok ülkede hız ve yaş sınırı, dijital ehliyet gibi düzenlemeler gündeme geldi. Ancak, bu düzenlemelerin denetimi ve etkisi konusunda durum belirsizliğini koruyor. Park alanlarının yetersizliği, kullanıcıların araçları rastgele her yere bırakması/ bırakabilmesi de yaya yollarında engellere, görsel kirliliğe neden olmaya devam ediyor.

Elektrikli scooterların kent ulaşımı ve ekosistemine entegrasyonu dikkatli bir planlama ve düzenleme ile ilerlemelidir. Çevresel faydalarını maksimize edebilmek için, üretim süreçleri daha sürdürülebilir, enerji kaynakları yenilenebilir olmalıdır. Kent içi ulaşım planlamasında güvenli ve verimli kullanım için altyapı ile kullanıcı eğitimi sağlanması şarttır.

Kaldırım İşgalleri ve Yaya Hakları Gaspı

Ankara'da yayalar için ayrılan alanlar, gün geçtikçe daha fazla ihlal edilerek güvenli ve erişilebilir olmaktan çıkıyor. Kaldırımların düzensiz şekilde işgal edilmesi, plansız kentleşme, esnaf ve işletmelerin kaldırımları özel mülk gibi kullanması, otopark haline gelen yaya yolları ve denetim eksikliği, şehirde yaya haklarını yok sayan bir düzenin sürdüğünü gösteriyor.

Kentin pek çok bölgesinde kaldırımlar ya araçlarla dolu ya da masa, sandalye ve reklam panolarıyla kapatılmış durumda. Kaldırımların işgal edilmesi, yayaların yola inmesine ve trafikle karşı karşıya kalmasına neden olmakta, bu da kazaların artmasına yol açmaktadır. Bu ihlaller, özellikle engelli bireyler, yaşlılar ve çocuklar için büyük riskler taşımakta. Engelli bireyler için düzenlenen rampalar ya işgal altında ya da hiç mevcut değil. Belediyelerin ve ilgili kurumların bu ihalleri engellemek yerine denetimsizliği sürdürmesi, kent içi ulaşımı yalnızca araç sahipleri için önceliklendiren zihniyetin bir göstergesi.

İnsan Hakları Derneği'nin Yaya Hakları Bildirgesi'ne göre, bütün yerleşim merkezlerinde örgün ve yaygın yaya kaldırımı ağının bulunması, en temel yaya hakkıdır. Ankara'nın sokakları ve kaldırımları yayalarıdır. Ancak şu anki tablo, yaya haklarının yok sayıldığı ve bireylerin kamusal alanlarda özgürce hareket etme hakkının gasp edildiği bir şehri işaret ediyor. Kent yönetimi, yaya öncelikli bir ulaşım politikasına geçmek zorundadır. Daha fazla gecikme, Ankara'yı tamamen araçlara teslim etmek ve yayaları kent yaşamından dışlamak anlamına gelecektir.

Ankara'da Konut, Barınma Hakkı ve Kiracılık

Ankara'da konut hakkı, neoliberal politikaların doğrudan etkisi altında şekillenmiş ve barınma giderek bir insan hakkı olmaktan çıkıp piyasa dinamiklerine teslim edilmiştir. Özellikle son yıllarda kira fiyatlarının fahiş oranlarda artması, kent merkezlerindeki dar gelirli kesimleri çeperlere itmiş, sosyal dokuyu bozan bir sınıfsal ayrışmaya neden olmuştur. Kiracılar, artan maliyetler ve mülkiyetin el değiştirme hızının yükselmesiyle konut güvencesinden yoksun hale gelirken, büyük inşaat şirketleri ve yatırımcı gruplar, kentin rantını belirleyen asıl aktörler haline gelmiştir.

Kentsel dönüşüm adı altında yürütülen projeler, genellikle sermaye sahiplerine hizmet etmekte, yerinden edilen mahalle sakinlerine ise ancak yüksek maliyetli, borçlandırma sistemiyle sunulan TOKİ projeleri dayatılmaktadır. Kiracıların ise dönüşüm süreçlerinde hiçbir söz hakkı olmamakta, hatta en çok mağdur edilen kesim haline gelmektedirler. Belediyeler ve merkezi yönetim, sosyal konut üretimini neredeyse tamamen terk etmiş, konut politikalarını müteahhitlerin insafına bırakmıştır. Bu durum, konutu bir temel hak olarak gören değil, piyasa değeri üzerinden değerlendiren bir yaklaşımın sonucudur.

Ankara'daki barınma krizinin temelinde, konutun meta haline getirilmesi, spekülasyon yatırımlarının önünün açılması ve kamusal barınma politikalarının tamamen göz ardı edilmesi yatmaktadır. Çözüm, kamusal konut politikalarının güçlendirilmesi, kiracı haklarının yasal güvenceye alınması, sosyal konut projelerinin yaygınlaştırılması ve kentin rant ekonomisinden arındırılarak insanca yaşamı önceleyen bir modele kavuşturulmasıdır. Ancak mevcut sistemde bu dönüşüm ancak güçlü bir toplumsal talep ve örgütlü mücadeleyle mümkün olabilir.

Ankara'da Ulaşım Politikalarının Ekolojik ve Kentsel Etkileri

Ankara, Türkiye'nin başkenti olmasına rağmen modern ve sürdürülebilir bir ulaşım politikası geliştirme konusunda ciddi eksiklikler barındırmaya devam ediyor. Metro ve raylı sistemlerin yetersizliği, toplu taşımanın sürekliliğinin sağlanamaması ve kent içi ulaşımında araç öncelikli planlamalar, Ankara'yı özel araç bağımlılığına sıkıştırmış durumda. Bu durum, trafik yoğunluğunu artırarak karbon salınımını yükseltirken, hava-gürültü kirliliği ve kent ekolojisi üzerinde yıkıcı etkiler bırakıyor. Şehirde kişi başına düşen yeşil alan miktarı giderek azalırken, ulaşım projeleri hâlâ asfalt, betonlaşma ve yeni yol yapımlarıyla çözülmeye çalışılıyor.

Metro hatlarının yavaş ilerlemesi ve mevcut hatların kenti bütüncül bir şekilde kapsayamaması, toplu taşıma sistemini işlevsiz kılıyor. Kentin gelişen bölgeleri, raylı sistemlerden yoksun bırakılırken, ulaşım

3 Nisan 2020, Tanju Gündüzalp

ağı otobüs ve özel araç kullanımı üzerinden şekillendiriliyor. Kentin ulaşım politikaları, doğaya duyarlı ve insan merkezli bir model yerine, rant odaklı altyapı projeleriyle yol genişletme, kavşak ve üst geçit inşaatları üzerinden şekillendirilmekte, bu da yaya hareketliliğini ve toplu taşıma kullanımını ikinci plana itmektedir. Sonuç olarak, trafik sıkışıklığı artıyor, kent içindeki gürültü ve hava kirliliği yoğunlaşıyor, yaya dostu alanlar giderek daralıyor. Avrupa şehirlerinde karbon nötr ulaşım stratejileri uygulanırken, Ankara hâlâ bireysel araç kullanımını teşvik eden ve doğayla uyumsuz bir kentleşme modeliyle ilerliyor.

Araç öncelikli ulaşım modeli, Ankara'nın yeşil alanlarını, su kaynaklarını ve biyolojik çeşitliliğini tehdit eden bir kentleşme biçimini dayatıyor. Yol yapımı için kesilen ağaçlar, asfalt yüzeylerin artışıyla meydana gelen ısı adası etkisi ve kent içi doğal yaşam alanlarının

bölünmesi, ekolojik dengenin bozulmasına neden oluyor. Ayrıca, otoparklar ve genişleyen yollar, kamusal alanların yok edilmesine ve sosyal yaşama zarar veren betonlaşmaya yol açıyor. Oysa kent ulaşımı, metro ve raylı sistemlerin güçlendirilmesi, bisiklet ve yaya yollarının artırılması, düşük emisyonlu ulaşım araçlarının teşvik edilmesi gibi sürdürülebilir çözümlerle planlanmalıdır.

Kent ekolojisinin sürdürülebilirliği açısından, Ankara'nın ulaşım politikalarının köklü bir değişime ihtiyacı bulunmaktadır. Yayalaştırılmış bölgelerin artırılması, raylı sistemlerin hızla yaygınlaştırılması, bisiklet yollarının etkin ve güvenli hale getirilmesi, doğa dostu toplu taşıma modellerinin benimsenmesi gerekiyor. Aksi takdirde Ankara, artan araç sayısı ile daha da yaşanmaz hale gelecek; yeşil alanlar, yollar ve beton projeleri uğruna kaybedilmeye devam edecek. Kentsel ulaşım politikalarının, kent ekolojisini ve halk sağlığını önceleyen bir perspektifle yeniden ele alınması, yalnızca Ankara için değil, tüm şehirlerimiz için kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Ankara'da Hava Kirliliği: Halkın Sağlığına Karşı Politik Bir Suç

Ankara, yıllardır ağır hava kirliliğiyle boğuşan bir kent. Kömürlü termik santraller, kontrolsüz sanayi faaliyetleri, yoğun motorlu taşıt trafiği ve yeşil alanların giderek azalması, başkentte solunamaz bir atmosfer yaratıyor. Kış aylarında artan fosil yakıt kullanımı ve düşük kaliteli kömür desteği, emekçilerin yaşamını daha da zorlaştırırken, sermaye odaklı enerji politikaları halk sağlığını hiçe sayıyor. İklim krizine yol açan politikalar, temiz hava hakkını gasp eden bir düzenin sürdürülmesini sağlıyor.

Hava kirliliği, çevresel bir sorun olmanın ötesinde, sınıfsal bir meseledir. Çalışan kesimler ve dar gelirli yurttaşlar, kirli hava solumaya mahkum edilirken, temiz havaya erişim ayrıcalıklı bir lüks haline geliyor.

Hava Kirliliği, 20 Aralık 2023, Tanju Gündüzalp

Ankara'nın kent planlaması, ulaşım politikaları ve enerji sistemleri, halkın sağlığını önceleyen bir yaklaşımla yeniden ele alınmak zorundadır. Ancak merkezi ve yerel yönetimler, halk sağlığı yerine rant ve büyüme hedeflerine öncelik vererek, bu krizi derinleştirmektedir.

Temiz hava, temel bir insan hakkıdır ve bu hakkın ihlali, sistematik bir ihaldir. Ankara'da halkın sağlığını gözetmeyen, yenilenebilir enerjiye dayalı, kamusal ulaşımı güçlendiren ve yeşil alanları artıran bir politika hayata geçirilmelidir. Aksi takdirde, bugünün yönetimleri sadece kentin havasını değil, geleceğini de zehirlemeye devam edecektir.

Avcılığın Ekolojik Zararları

Avcılık, doğadaki ekosistem dengesini bozan en büyük tehditlerden biridir. Türlerin yok olmasına yol açarak biyoçeşitliliği azaltır, popülasyon dengesini bozar ve besin zincirini altüst eder. Yırtıcıların veya av hayvanlarının aşırı avlanması, doğal dengeyi bozarak ekosistemlerin çökmesine neden olmaktadır. Özellikle nesli tehlike altındaki türlerin avlanması, geri dönüşü olmayan kayıplara yol açmaktadır.

Ayrıca, avcılık sadece bireysel hayvan ölümleriyle sınırlı kalmaz; silah sesleri, köpeklerin kullanımı ve insan hareketliliği, yaban hayatını strese sokarak üreme, göç ve beslenme davranışlarını değiştirir. Doğal yaşam alanlarına yapılan müdahaleler, orman ekosistemlerini tahrip eder, toprağı ve su kaynaklarını kirletir. Kaçak avcılık ve trofe avcılığı ise sadece ekolojik değil, etik ve sosyal bir yıkımı da beraberinde getirir.

Avcılık, ekolojik sistemin bir parçası değil, aksine onun

sürdürülebilirliğini tehdit eden bir insan faaliyetidir. Doğal yaşamın korunması için avcılığın kısıtlanması, koruma alanlarının genişletilmesi ve yaban hayatını destekleyici politikaların hayata geçirilmesi şarttır. Aksi takdirde, sadece bazı türleri değil, ekosistemin tamamını geri dönülemez bir yıkıma sürüklemiş olacağız.

Kutlama, Düşünlerde Havai Fişek Kullanımı ve Yarattığı Çevre Sorunları

Havai fişeklerin kutlamalar ve düşünlerde kullanılması, sadece görsel bir gösteriden ibaret gibi görünse de canlılar ve çevre üzerindeki etkileri oldukça yıkıcıdır. Bu eğlence enstrümanı gece gökyüzünü aydınlatırken, ekosistem üzerindeki zararları olmaktadır. Hayvanlar, özellikle evcil ve vahşi türler, şiddetli patlamalar karşısında büyük stres yaşamaktalar. Sesin şiddeti, hayvanların kalp atışlarını hızlandırır, onları paniğe sokar ve doğal yaşam alanlarını terk etmelerine yol açar. Özellikle evcil hayvanlar, ölümlerine yol açabilecek tıbbi sorunlar yaşayabilirken, korkup kaçma sırasında kazalar da yaşamaları söz konusudur.

Bununla birlikte, havai fişeklerin çevreye verdiği zarar da görmezden gelinemez. Kimyasal maddeler, ağır metaller ve toksik bileşikler, hava, su ve toprak kirliliğine yol açmaktadır. Bu maddeler, doğaya karışarak biyoçeşitliliği tehdit eder, su kaynaklarını kirletir ve insan sağlığını da tehlikeye atarlar. Aynı zamanda karbon salınımını artırarak, iklim krizine de olumsuz katkıda bulunurlar. Havai fişeklerin yaratacağı gürültü kirliliği ise insan sağlığı üzerinde olumsuz etkiler bırakarak, ruhsal bozukluklara neden olabilmektedir.

Bütün bu zararlar, eğlence ve kutlama adına görmezden gelinmemelidir. Havai fişeklerin yerine daha sürdürülebilir, çevre dostu kutlama yöntemleri bulunmalı ve bu tür etkinliklerdeki gereksiz çevresel tahribatlara karşı daha duyarlı olunmalıdır.

Havai Fişek, 24 Nisan 2020, Tanju Gündüzalp

ANKARA İLÇELERİ

Beypazarı İlçesi Uruş Mahallesi ve Güdül İlçesi köylerinde maden arama çalışmaları (27 Mayıs 2024)

Ankara'nın Beypazarı İlçesi'ne bağlı Uruş Mahallesi sınırları içinde ve Güdül İlçesi'ne bağlı Kırkkavak, Tahtacıörencik, Kayı, Kavaközü, Karacaören, Taşören, Adalıkuzu, Garipçe ve Özköy mahallelerinin yakınında açık ocak usulüyle sepiyolit madeni çıkarılması ve bir kırma-eleme tesisinde işlenmesini öngören proje ile ilgili haberler 2021 yılı temmuz ayında basına yansımıştı. Ankara İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmesi planlanan proje için, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) gerekli değildir şeklinde bir karar verilmişti.

Bunun üzerine bölgede yaşayan insanlar ve sivil toplum kuruluşları, "ÇED gerekli değildir" kararına karşı Ankara İdare Mahkemesi'ne kararın iptali ve yürütmenin durdurulması talebiyle dava açtılar. Konuyu yargıya taşıyanlar bölgelerinde Köroğlu Dağları, Kırmir Çayı ve Süvari Çayının etkisiyle oluşmuş zengin bir doğal çevre bulunduğunu, projenin tarım ve hayvancılık faaliyetlerine ciddi zararlar vereceğini ve projenin yerel halkın sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını ortadan kaldıracığını belirttiler.

Yapılan açıklamada tesisin planlandığı alanın, DSİ'nin tarımsal yatırım ve sulama alanı içinde kaldığı, tesisin yakındaki meralarda büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar otladığı, arı kovanlarının bu bölgede olduğunu ve özellikle Kayaköz deresi yatağı ve çevresinde çok sayıda canlı türünü barındıran bir orman ekosistemi bulunduğunu belirttiler. Ayrıca maden alanının yakınında bulunan bölgelerin ayı, kurt, geyik, domuz, çakal, porsuk, tilki, kara akbaba gibi birçok hayvanın doğal yaşam alanı olduğu, planlanan tesis alanının 70 metre yakınında bir arkeolojik sit alanı olduğunu açıkladılar.

Ankara İdare Mahkemesi'ne açılan davanın kazanılması, çevre ve yaşam savunucuları için önemli bir kazanım sağladı. Dava açıldığında şirketin "ÇED gerekli değildir" kararı 18 hektarlık bir alanı kapsıyordu. Ancak projeyi yürüten MYB Madencilik AŞ, projesinin ret edilmesine karşın 2022 yılında yeni bir proje hazırlayarak 87 hektarlık bir alan için ÇED süreci başlattı. Yaşanan gelişmeler üzerine 2024 yılı mayıs ayında bölgede bulunan köy muhtarları ve derneklerden oluşan 31 kitle örgütü, Uruş Mahallesi'nde bir araya gelerek ortak açıklama yayımladı. Açıklamada "bölge halkı olarak birlik ve beraberlik içinde madene karşı toprağımızı, havamızı, suyumuzu ve geleceğimizi koruyacağız" vurgusu yapıldı. Yöre halkı, seslerine kulak verilmez ve proje durdurulmazsa, yeniden başlatılan ÇED sürecine karşı yine hukuk mücadelesi vermeye hazırlandıklarını açıkladılar.

19 Temmuz 2021, İklim Haber

Çayırhan Termik Santrali'nde özelleştirmeye karşı eylem başladı (20 Kasım 2024)

Daha önceden Nallıhan'a bağlı bir belde olan Çayırhan, 2012 Büyükşehir Yasası ile Nallıhan'ın bir mahallesi haline getirildi. Çayırhan Mahallesi'nde, Çayırhan Termik Santrali ve Kömür İşletmeleri'nin yanı sıra çeşitli maden alanları yer alıyor. Çayırhan'da nüfusun %80'ini Zonguldak, Bartın ve Samsun gibi Karadeniz bölgesi illerinden çalışmak amacıyla bölgeye gelen insanlar oluşturuyor. Yakıt olarak kömür kullanan termik santraller, doğaya verdiği zararların yanı sıra özellikle küresel ısınmanın en büyük sorumlularından biri olarak gösteriliyor. Dünyada 30'dan fazla ülke kömürden çıkış programlarını açıklarken Türkiye kömür santralleri konusunda ısrarcı tutumunu devam ettiriyor.

Çayırhan Termik Santrali 1978 yılında faaliyete başladı. Tesisin işletmesi 1996 yılında devletten alınarak yapışlet kapsamında Ciner grubuna ait Park Termik Elektrik Sanayii ve Ticaret A.Ş'ye verildi. Ancak tesis 30 Haziran 2020 yılında yeniden devletin eline geçti. Sonrasında 12 Kasım 2021 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlan Cumhurbaşkanlığı kararı ile santralin arazileri ve maden sahaları bir bütün olarak tekrar özelleştirme programına alındı. Çayırhan özelleştirme ihalesi için son teklif verme tarihi 4 Aralık 2024 olarak belirlendi. Bundan sonra ihale sürecinin başlayacağı ve şu ana dek 13 firmanın özelleştirme dairesinden ihale dosyası aldığı belirtildi.

Özelleştirme ihalesi kararı ardından santralde çalışan işçiler özelleştirmeye tepki gösterdi. Kararın gündeme geldiğinden bu yana ilgililerle görüştiklerini ve seslerini duyurmaya çalıştıklarını belirten işçiler, geçtiğimiz haftalarda TES-İş'le birlikte Çayırhan'da bir miting düzenlediklerini, ancak bugüne kadar olumlu bir geri dönüş olmadığı için eylem kararı aldıklarını açıkladılar. Eylem kararı sonrası işçiler 20 Kasım günü gece vardiyası bitiminde madenden çıkmadı. Gündüz vardiyası da onlarla birlikte yer altına indi. Yer altında 500 işçi ile başlayan direniş, sonrasında 900 kişiye ulaştı. İşçiler üç gün boyunca yeraltında kalarak eylemlerini sürdüreceklerini ve taleplerinin karşılık bulmaması durumunda açlık grevine başlayacaklarını açıkladı.

20 Kasım 2024, BBC Türkçe

Türkiye Maden İşçileri Sendikası'nın verdiği bilgilere göre madende çalışan 2.100 işçiden, 1.300 işçi yer altında 800 işçi ise yer üstünde çalışıyor. İşçiler yaptıkları açıklamalarda, ihale şartnamesinde madencinin kazanılmış hakları konusunda bir açıklama olmadığını, iş güvencesinin ortadan kalkması ve lojman hakkının ellerinden alınması ve işten çıkartmalar ile karşılaşabileceklerini, bunun da sadece kendilerini değil, Çayırhan ve Nallıhan başta olmak üzere çevre ilçeler ve Ankara'yı da olumsuz etkileyebileceğini belirttiler.

Yer altında sürdürülen direniş devam ederken, yetkililerle yapılan görüşmelerden sonuç alınamaması üzerine yer üstündeki madenciler de Hazine ve Maliye Bakanlığı'na ulaşmak üzere Ankara'ya yürüme eylemi başlattı. Gelişen eylemler üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığı Özelleştirme İdaresi Başkanlığı bir açıklama yayımlayarak, özelleştirme ihalesinde 4 Aralık olan son teklif verme tarihini 4 Mart 2025'e ertelendiğini duyurdu. Türkiye Maden İşçileri Sendikası'nın verdiği bilgiye göre, madenciler eylemlerinin 10'uncu gününde kendi aralarında uzlaşarak, oy birliği ile yürüme eylemini sonlandırdı. İşçiler Şubat 2025 ortasına dek olumlu bir gelişme olmazsa eylemlerine kaldıkları yerden devam edecekleri belirttiler.

Polatlı'nın Avdanlı Mahallesi'nde nükleer atık depolama tesisi yapılmak isteniyor (12 Eylül 2024)

Rusya ile yapılan anlaşma gereği Mersin'de inşaatı süren Akkuyu Nükleer Güç Santrali'ne ait radyoaktif atıkların Ankara'nın Polatlı İlçesi'ne bağlı Avdanlı Mahallesi'ne taşınması ve burada kurulacak olan bir tesiste depolanması planlanıyor. Birinci güç ünitesinin temeli 2018'de atılan Akkuyu Nükleer Santrali'nin dördüncü ünitesinin temeli 2022 Temmuz ayında atıldı. Santralin 2024 yılında devreye girmesi planlanıyor(du). Santralin çalışmaya başlamasıyla birlikte nükleer atıkların nerede depolanacağı konusu gündeme geldi. Bu amaçla ilgili kurumlar arasında 2022 yılı Temmuz ayından itibaren yazışmaların yapıldığı biliniyor.

Resmi yazışmaya göre Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK), Ankara Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'ne bir yazı göndererek Polatlı İlçesi'ndeki Avdanlı Mahallesi'nde bulunan 4 milyon metrekarelik alanda 'Radyoaktif Atık Yönetimi Merkezi, Radyoaktif Atık Bertaraf ve Depolama Yerleşkesi' yapmak için talepte bulundu. Talep edilen arazinin yaklaşık 1 milyon 500 bin metrekaresi mera vasfında, geri kalan 2 milyon 500 bin metrekarelik bölümü ise koyun yeri olarak geçtiği biliniyor. Taleple bağlantılı olarak söz konusu alanın statüsünün tahsis amaçlı değiştirilmesi istendi.

Avdanlı Mahallesi'nde yaşanan gelişmelerin duyulması üzerine, yöre halkı başta olmak üzere çevreci kuruluşlar yapılması planlanan tesise karşı tepki gösterdiler. Çevreci kuruluşlar Rusya ile yapılan anlaşmada nükleer atıkların Rusya'ya gönderilmesi gibi bir seçeneğin olmadığını, atıkların Türkiye içinde bir yerde depolanacağını belirttiler. Bu iş için Avdanlı Mahallesi'nin seçilmiş olmasına karşı çıkmayı sürdüreceklerini, ancak asıl sorunun ekolojik açıdan sorunlar yaratan nükleer santraller olduğunu söylediler.

Depo tesisi amacıyla arazi talebinin yapıldığı 2022 yılından sonra proje ile ilgili resmi bir açıklama yapılmadı. Projenin 2023 yılı Cumhurbaşkanlığı ve 2024 yılı yerel seçimleri nedeniyle bir süre beklemeye alındığı ancak 2024 yılı itibarıyla projenin tekrar devreye sokulduğu düşünülüyor.

Mersin Akkuyu'dan yaklaşık 500 km uzaklıkta bulunan Polatlı'ya nükleer atık taşınmanın son derece riskli olduğu, olası bir kaza durumunda büyük bir felaket yaşanacağı ve ekosistemde geri dönüşü imkansız hasarlar oluşacağı biliniyor. Basında söz konusu arazide harita çalışmalarının yapıldığına ilişkin haberler çıkarken, arazinin ÇED raporu olup olmadığı konusunda bir bilgi bulunmuyor.

Polatlı ve Ayaş ilçe sınırları içinde HES bağlantılı 38 tesis inşa edilecek (11 Temmuz 2024)

ABD Florida merkezli H2o International şirketi tarafından kurulması planlanan Hidroelektrik Santrali (HES) kapsamında, Polatlı'nın Sarıoba ve Müslüm mahalleleri ile Ayaş İlçesi Oltan/Karahasan mahallesi sınırlarında Ankara Çayı üzerinde kademeli olarak 38 tesisin projelendirildiği açıklandı. Ankara Çayı üzerine kurulacak bu tesislerin her birinde üç adet türbin bulunacak. Toplamda 144 türbin yerleştirilecek. İnşaat için 12 ay boyunca ön hazırlık yapılacak. İnşaatın iki yıl içerisinde bitirilmesi öngörülüyor.

Projenin yapılacağı alanların yaklaşık %81'i devletin tasarrufu altında bulunuyor, %19'u ise yöre halkı tarafından tarım arazisi olarak kullanılıyor. Bölgede yaşayan çiftçiler, sularının azalacağı ve tarım yapamaz hale gelecekleri için Ankara Çayı üzerinde yapılacak olan HES projesine karşı olduklarını belirtiyorlar. Bölgede Sakarya ırmağı yatağının kuru olduğunu, Porsuk Çayı'nın kurduğunu belirten çiftçiler ellerinde bir tek Ankara Çayı kaldığını, onu korumak istediklerini aksi takdirde mağdur olacaklarının söylüyorlar.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, projelere ilişkin halkın katılım toplantısı (HKT) yapılmasına karar verdi. Projenin birinci kısmı için HKT toplantısı 22 Ağustos 2024 tarihlerinde yapıldı. Ancak ÇED ile ilgili bilgilendirmenin yapılacağı ikinci toplantı çiftçiler tarafından engellendi. Çiftçiler toplantı alanını yetkililere kapatarak toplantıyı yaptırmadı. Bu karşın firmanın olumlu ÇED raporu almak için çalışmalarına devam edeceğinin farkında olduklarını, kendi taleplerini dikkate almayan bir ÇED raporu çıkarsa, raporun iptali için davacı olacaklarını belirttiler.

Gölbaşı İlçesi Kırıklı Mahallesi'nde başlatılan kömür madeni projesi (8 Temmuz 2024)

Ankara'nın Gölbaşı ilçesi Kırıklı Mahallesi'nde Sebahattin Yıldız'ın sahibi olduğu Yıldızlar A.Ş tarafından Rn.20053922 numaralı 24.93 hektar alanda, yıllık 500.000 ton kapasiteli olarak işletilmek istenen kömür madeni projesi yöre halkı tarafından tepkiyle karşılandı.

Kırıklı Köy Derneği temsilcileri madenin çalışmaya başlamasıyla verimli tarım arazilerinin tamamen yok edileceğini belirtti. Köylüler açılması planlanan kömür madenin doğu sınırına bitişik vaziyette Şaşmaz İnşaat ve Madencilik Sanayi Ltd. Şti. tarafından işletilen bir kömür madeni olduğunu, zaten bu işletmeden kaynaklanan toz ve gürültü kirliliğinden rahatsız olduklarını, yeni açılması planlanan madenin ise bu rahatsızlığı 8 kat daha arttıracaklarını söylediler. Sahada yapılan inceleme sonrası, mevcut işletme nedeniyle bölgenin delik-deşik hale geldiği, dere yataklarının yok edildiği, yol güzergahlarının değiştirildiği ve ekolojik olarak bölgede geri dönüşümsüz şekilde bozulmalar meydana geldiği görüldü. Yeni açılacak kömür madeni projesinin bu sorunları daha da artıracak bilindiği halde Ankara Valiliği'nin proje için "ÇED Gerekliliği Değil" kararı verildiği belirlendi.

Bu gelişmeler üzerine TEMA Vakfı, Ankara'nın Gölbaşı

İlçesi'nin Kırıklı Mahallesi'nde gerçekleştirilmesi planlanan kömür madeni projesine Ankara Valiliği tarafından verilen "ÇED gerekli değildir" kararına dava açtı. TEMA Vakfı maden projesinin tarım topraklarına, suya ve geleneksel köy yaşantısına dönüşü olmayan zararlar vereceğine dikkat çekti. Köy arazisinin büyük bir bölümünü kapsayan projenin bölgedeki tarım ve hayvancılığın yanı sıra, madencilik faaliyetlerinde kullanılan ağır metaller nedeniyle köyün yeraltı ve yer üstü sularına da zarar vereceği belirtildi.

TEMA yetkilileri maden faaliyetlerinden Mogan ve Eymir Göllerinin yer aldığı Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin de etkileneceğini, bölgenin aynı zamanda kuşların barınma, üreme ve konaklama amacıyla kullandığı önemli kuş alanlarından biri olduğunu, 83 farklı kuş türüne ev sahipliği yapan bölgede 47'si endemik olmak üzere 493 bitki türü yaşadığını belirttiler. Madenden çıkan toz, ağır metaller ve gürültünün bitkilere ve biyolojik çeşitliliğe zarar vereceği, kömür projesi kapsamında milyonlarca ton düşük kalorili kömürün 200 km mesafedeki Eskişehir Mihalıççık'ta bulunan bir santrale taşınacağını ve bu esnada oluşan trafiğin, harcanan yakıtın, kazaların ve çevreye yayılan tozların etkilerinin yıllarca devam edeceğini açıkladılar.

8 Temmuz 2024, [BirGün Gazetesi](#) (Fotoğraf: DHA)

Haymana İlçesi'nde Limak Çimento tarafından maden arama başvurusu yapıldı (27 Ocak 2024)

Limak Holding'e bağlı Limak Çimento, Haymana'da kil ocağı işletmek üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na izin başvurusunda bulundu. Muğla Milas'taki Akbelen Ormanı başta olmak üzere birçok doğa katliamına yol açan projelerde imzası olan firma, ÇED onayı alması durumunda Haymana'da 32.71 hektarlık alanda arama çalışmaları yapmaya başlayacak. İşletme ömrünün 11 yıl olacağı belirtilen 4 milyon 423 bin TL değerindeki projede üretilecek kil cevherinin tamamının şirketin Polatlı'da faaliyet gösteren çimento fabrikasında hammadde olarak kullanılacağı belirtildi. Kil ocağı işletmeciliği, genel olarak inşaat ve seramik sektörlerinde kullanılan hammaddelerin elde edilmesi açısından önem taşıyor.

Projenin çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) dosyasında yazan bilgilere göre, söz konusu alan kuru tarım yapılan arazilerden ve meralardan oluşuyor. Bölgede hayvancılıkla uğraşan yurttaşlar ise burada hayvanlarını otlatıyor. Projenin yapılacağı alana yakın bir konumda bir adet çiftlik yer alıyor. Ayrıca proje alanının 600 metre güneyinde bir su deposu bulunuyor. Şirket, bölgede bulunan su kaynaklarının etkilenmemesi için alanda patlatma çalışması yapmayacağını belirtiyor.

Projeyle ilgili olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği

Bakanlığı, İnceleme Değerlendirme Komisyonu (İDK) 23 Şubat 2024 tarihinde toplandı. Bakanlıktan 2 Kasım 2024 tarihinde yapılan açıklamada ise projeye ÇED olumlu raporu verildiği duyuruldu.

Kızılcahamam İlçesi'nde çıkan orman yangını ve ormanların korunması gerekliliği (22 Ağustos 2024)

Kızılcahamam İlçesi'ne bağlı Şahinler Mahallesi'nde otluk alanda öğle saatlerinde başlayan yangının nedeni belirlenemedi. Ankara-Bolu sınırında başlayan yangın daha sonra Bolu'nun Gerede ilçesindeki ormanlık alana sıçradı. Yangın ihbar üzerine bölgeye itfaiye ekipleri ve helikopterler sevk edildi. Yangının Gerede ilçesine bağlı Demirler Köyü bölgesine yayılması riskine karşı köydeki vatandaşlar tahliye edildi. Bir samanlığın yandığı köyde, havadan ve karadan yapılan çalışmalarla yangın bu bölgede yerleşim yerlerine sıçramadan kontrol altına alındı.

Özellikle yaz aylarında sıcaklığın aşırı yükselmesine bağlı olarak sayıları artan orman yangınları, tüm ülke ormanlarını tehdit etmeye devam ediyor. Çoğu insan kaynaklı olarak başlayan orman yangınları, özellikle havadan söndürme araçlarının yeterli olmaması nedeniyle kısa sürede bir çevre katliamına dönüşebiliyor.

22 Ağustos 2024, [BirGün Gazetesi](#), Fotoğraf: AA

ÇANKIRI

Ilgaz Dağı Ormanlarında Ağaç Katliamı (03 Temmuz ve 27 Eylül 2024)

Büyük bölümü Çankırı ili sınırları içinde bulunan Ilgaz Dağı, ülkemizin önemli orman alanlarından biridir. Sarıçam, karaçam ve köknar ağaçlarının yaygın olduğu ormanda az miktarda yabani kavak, meşe, ardıç, kocayemiş ve alıç ağaçlarına da rastlanmaktadır. Orman altı bitkiler açısından da zengin olan bölgede bodur çalılar, fındık, kuşburnu, böğürtlen, orman gülü, kızılçık, funda ve yabani erik gibi otsu ve çalimsı bitkiler yer alır. Ülkemizde yetişen orkide çeşitlerinin büyük çoğunluğu Ilgaz Dağlarında bulunur. Yine bu bölgede endemik bazı bitki türleri de yer almaktadır. Bölge ormanlarının yanı sıra, yabani hayat açısından da zengindir. Geyik, karaca, yaban domuzu ve boz ayı popülasyonunun yaygın olduğu bilinmektedir.

03 Temmuz 2024 tarihinde bölge ormanlarında ağaç katliamı yapıldığına dair haberler basında yer almıştır. Bölgede yaşayanların bildirdiğine göre yüzlerce ağaç kesilmiş ve TIR'lara yüklenerek taşınmıştır. Kesimlerin

Orman Bölge Müdürlüğü'nün bilgisi dahilinde yapıldığı iddia edilmekle birlikte tatminkar bir bilgiye ulaşılamamıştır. Çok geçmeden 27 Eylül 2024 tarihinde bölgeden yine kaçak kesim haberleri gelmiştir. Bölgeye giden Orman İşletmesi müfettişleri damgasız ağaç kesimi yapıldığını belirlemiştir. Damgasız kesimle ilgili olarak Cömert Köyü Orman Kalkındırma Kooperatifi başkanı ve Orman İşletmesi çalışanlarından 5 görevli hakkında para cezası uygulanmıştır. Bütün bunlar Ilgaz Dağı ormanlarının bilinçsizce yok edildiğini göstermektedir.

3 Temmuz 2024, [BirGün Gazetesi](#)

ESKİŞEHİR

Eskişehir'in Mihalgazi ve Tepebaşı İlçelerinde Altın ve Gümüş Madeni Sondajları (28 Mart 2024)

Eskişehir'in Mihalgazi İlçesi Alpagut Mahallesi ve Tepebaşı İlçesi'nin Atalan mahallelerinde Cengiz Holding'e bağlı Eti Bakır A.Ş. tarafından siyanürle altın ve gümüş madeni arama projesi sürdürülüyor. Bölgede yüzlerce hektarlık ormanı yok edecek olan proje 716 futbol sahası büyüklüğünde bir alanı kaplıyor. Projeye ilişkin firma tarafından yapılan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) başvurusu, 5 Ocak 2024 tarihinde iptal edildi. Buna karşın bölgede sondaj çalışmalarına devam edilmesi çevre kuruluşlarını ve vatandaşları harekete geçirdi.

Eskişehir Çevre Koruma ve Geliştirme Derneği, Eskişehir Kıymetlidir Platformu, Odunpazarı Kent Konseyi, Alpagut-Atalan Madene Hayır Platformu, İklim Krizi Çevre ve Çalışma Grubu ve bölgede yaşayan vatandaşlar, Türkiye'nin dört bir yanında ekolojik yıkıma neden olan maden arama çalışmalarını bilinen Cengiz Holding'e ait projenin durdurulması talebinde bulundu.

Yapılan açıklamalarda Alpagut ve Atalan bölgelerinin sadece bölge halkının gıda ihtiyacını sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda Eskişehir'in ve ülke tarımının önemli bir parçasını oluşturduğu belirtildi. Kaliteli zeytinleri ile tanınan bölgede domates ve yeşil sebze yetiştiriciliği de yaygın olarak yapılıyor. Ayrıca ÇED başvuru dosyasına göre proje sahasında 28 endemik bitki türü, 61 omurgalı türü ve 128 kuş türü tespit edildiği anımsatıldı. Açıklamada söz konusu maden arama alanlarının "Birinci derece arkeolojik sit alanına 220 metre ve 1800 metre uzaklıkta olduğu belirtildi. Sakarya Nehri'ne de oldukça yakın olan bölgede maden açılması durumunda yörenin bütün özelliklerini kaybedeceği ve Sakarya Nehri'nin de siyanür ile kirlenmesine sebep olunacağı belirtildi.

Eskişehir'in Mahmudiye İlçesi'nde Yeni Açılacak Jeotermal Sondaj Kuyuları (7 Mayıs 2024)

Eskişehir'de jeotermal kaynak arayışlarındaki yoğunluk doğayı tehdit eder boyutlara ulaştı. Özellikle tarla ve mera vasıflı arazilerde girilen jeotermal kuyuların havaya karbondioksit salınımını artıracığı, çevrede bulunan ekim alanlarını verimsizleştireceği, toprak kimyası üzerinde tahribat yaratacağı ve yeraltı sularının kirlenmesine yol açabileceği üzerinde duruluyor.

Bereket Tarım İşletmeleri A.Ş. sera ısıtması için Eskişehir İli, Mahmudiye İlçesi, Hamidiye ve Yeşilyurt mahalleleri mevkiilerinde jeotermal kaynak arama ve sondaj faaliyeti planlanıyor. 9 milyar 250 milyon TL değerindeki proje kapsamında 603 hektarlık tarla ve mera vasıflı arazilerde derinliği en fazla 1200 metre olacak 11 adet sondaj kuyusu açılacak. Bulunması planlanan kaynakların topraksız kampüs şeklinde tasarlanmış teknolojik seralarda kullanılacağı belirtiliyor.

Eskişehir Alpu Termik Santrali (30 Temmuz 2024)

17 Mayıs 2023, Sözcü Gazetesi, <https://is.gd/5rEMZF>

Eskişehir'in Alpu İlçesi'nde kömür rezervi bulunması üzerine Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından bölgeye termik santral kurulması amacıyla ihale açıldı. İhalede birim başına en düşük elektrik satış fiyatını veren katılımcıya sahaların işletmesi devredilmesi kararlaştırıldı. Eskişehir'in Tepebaşı İlçesi sınırları içinde Beyazaltın Köyü yakınlarına kurulacak olan Alpu Termik Santralini'nin 1.125 hektarlık alana yayılacağı ve yılda 6.3 milyon ton kömür yakacağı tahmin ediliyor. Bu işlem sonrası yıllık olarak 1.6 milyon ton taban külü ve 350 bin ton alçı taşı olmak üzere 2 milyon ton atık oluşacağı hesaplanıyor. Projenin ÇED (Çevre Etki Değerlendirme) süreci, 2017 yılının eylül ayında başlatıldı. Konunun uzmanların, "Hava ve çevre kirliliği oluşturacağı" yönündeki görüşlerine karşın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı termik santralin çevreye zarar vermeyeceğine karar vererek 6 Mart 2018 tarihinde tesis için olumlu ÇED raporu verdi.

Bunun üzerine Tema Vakfı, meslek odaları, sivil toplum örgütleri, belediyeler ve vatandaşlar Bakanlığın verdiği ÇED olumlu raporunu, mahkemeye taşıyarak idari dava açtılar. Bunun üzerine mahkeme süreci başladı. Çeşitli ertelemelerle uzayan dava süreci 2019 yılında yedinci erteleme ardından ihalenin iptali ile sonuçlandı. Karşı tarafın itirazı üzerine Eskişehir Büyükşehir Belediyesi davayı temyize götürdü ve dava, 2020 yılı Mayıs ayında sonuçlandı.

Danıştay, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın kararını iptal ederek, kömürlü termik santralin yapımına izin vermedi. 2022 yılında ise termik santral projesi tamamen iptal edildi. Bu karar kuşkusuz çevre ve yaşam hakkı savunucuları için benzer davalara da örnek oluşturacak önemli bir kazanımdır.

Eskişehir'in kuzey batısında ve şehir merkezine yaklaşık 40 km uzaklıkta yer alan termik santralin çevresinde 4-5 tane köy bulunuyor. Bu bölge Alpu Ovası adıyla bilinen sadece Eskişehir'in değil ülkemizin önemli tarım alanlarından birini oluşturuyor. Termik santrale karşı çıkışın temelinde, bölgedeki tarımsal üretimin yanı sıra hayvancılık ve Beyazaltın Köyü'nde çıkartılan lüle taşı üretiminin de olumsuz etkileneceği, hatta tamamen sona ereceği düşüncesi yer alıyor. Yaratacağı hava kirliliğinin yanı sıra başta Porsuk Çayı olmak üzere bölgedeki yer üstü ve yer altı tüm su kaynakları kirleneceği hesaplanıyor. Dünya ülkelerinin 'yenilenebilir enerji kaynaklarına (karbon salınımına neden olmayan güneş ışığı, rüzgar, yağmur, dalgalar ve jeotermal ısı gibi doğal kaynaklardan elde edilen enerji) yöneldiği ve termik santralleri hızla terk ettiği günümüzde, Eskişehir'in çok yakınına ve verimli tarım alanına termik santral kurulması doğal olarak çok fazla tepkiye neden oldu.

Ancak 30 Temmuz 2024 tarihinde basına yansıyan haberlerden termik santralin yapılabilmesi için yeni bazı girişimlerin olduğu anlaşılıyor. Elektrik Üretim A.Ş.'ye (EÜAŞ) bağlı Termik Santraller Daire Başkanlığı'nın koordinasyonunda termik santral kurma çalışmalarının yeniden başlayacağı ve Santral Yer Seçim Komisyonu'nun kurulacağı açıklanması, her şey yeni baştan başlanacağı şeklinde yorumlanabilir.

16 Kasım 2024, Evrensel Gazetesi, <https://is.gd/yALz0h>

15 Ağustos 2024, ANKA, <https://is.gd/rKHLVq>

30 Temmuz 2024, [eskisehir.net](https://www.eskisehir.net)

Eskişehir'de 12 Jeotermal Kaynak Sahasında Ruhsat Uzatmak için İhale Açıldı (13 Kasım 2024)

Eskişehir'de jeotermal kaynak arayışlarındaki yoğunluk doğayı tehdit etmeyi sürdürüyor. Eskişehir'de jeotermal kaynak ve doğal mineralli su arama-işletme ruhsatı verilen ancak ruhsat süresi sona eren 12 jeotermal saha için, arama ruhsatlarının 3 yıl süreyle uzatılabilmesi amacıyla açık teklif usulüyle ihale yapılmasına karar verildi. Söz konusu 12 jeotermal sahanın Eskişehir'in Sivrihisar, Tepebaşı, Çifteler, Mahmudiye, Günyüzü ve Odunpazarı ilçelerinde bulunduğu belirlendi. İhalenin 05 Aralık 2024 günü, Eskişehir Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Toplantı Salonu'nda yapılacağı duyuruldu.

Eskişehir'in Sarıcakaya İlçesi Bilal Habeşi Mahallesi'nde Altın Madeni Açma Girişimi (16 Kasım 2024)

Eskişehir Doğa ve Yaşam Platformu, Eskişehir'de planlanan Alpagut-Atalan'ın altın madeninin yanı sıra Sarıcakaya İlçesi, Bilal Habeşi Mahallesi'nde yeni bir altın madeni açılmak istendiğini açıkladı. Yapılan açıklamada Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nün projeye hızla 'ÇED gerekli değildir' kararı vererek söz konusu alanı, Koza Madencilik Şirketi'nin kullanımına açtığı belirtildi.

Eskişehir'de özel iklimi ve tarımsal üretimiyle bilinen Sarıcakaya ilçesinin Bilal Habeşi Mahallesi'nde KOZA Altın tarafından işletilmesi planlanan maden girişiminin Sakarya Havzası'na büyük oranda zarar vereceği ve bu bölgenin bir maden çöplüğüne döneceği" uyarısında bulunuldu.

Platform yetkilileri, Sarıcakaya'dan çıkarılan maden cevherinin kamyonlarla Muttalıp, Şarhöyük ve 71 Evler mahalleleri üzerinden Kaymaz'a taşınacağı belirtiyorlar. Bu taşıma işi için her gün onlarca kamyon kullanılacağı,

bu durumun zaten sorunlu olan şehir içi trafik yükünü daha da artıracığı, yol tahribatı, toz ve egzoz gazı salınımı gibi çeşitli sorunların yanı sıra ağır metallerin Eskişehir'de yaşayan tüm yurttaşlar için büyük tehlike oluşturacağı üzerinde duruyorlar.

Projelerin uygulanması durumunda, kullanılacak olan siyanürün doğal hayat açısından büyük bir tehdit oluşturduğu biliniyor. Bölgede ağaçların kesileceği, ormanlar ve tarım arazilerinin yok edileceği, işletme için kullanılacak milyonlarca ton su nedeniyle su kaynaklarının kuruyacağı, zeytincilik, ipek böcekçiliği, hayvancılık, arıcılık gibi alanların yok olacağı, havanın kirleneceği, yer altındaki ağır metallerin gün yüzüne çıkartılmasıyla başta kanser olmak üzere pek çok hastalığın artacağı söyleniyor.

Eskişehir Sarıcakaya Altın Madeni Açma Girişimine Yürütmeyi Durdurma Kararı Verildi (17 Aralık 2024)

Eskişehir'in Sarıcakaya İlçesi, Bilal Habeşi Mahallesi'nde yeni bir altın madeni açmak üzere yapılan girişimler sırasında, söz konusu alan için Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü projeye 'ÇED gerekli değildir' raporu vermişti. Bunun üzerine TEMA Vakfı, verilen "ÇED gerekli değildir" kararına karşı, Eskişehir 2. İdare Mahkemesi'nde iptal davası açtı. Bu davada mahkeme, işlemin hukuka aykırılığını ve uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararlar doğurabileceğini tespit ederek, itiraz yolu kapalı olmak üzere yürütmeyi durdurma kararı verdi.

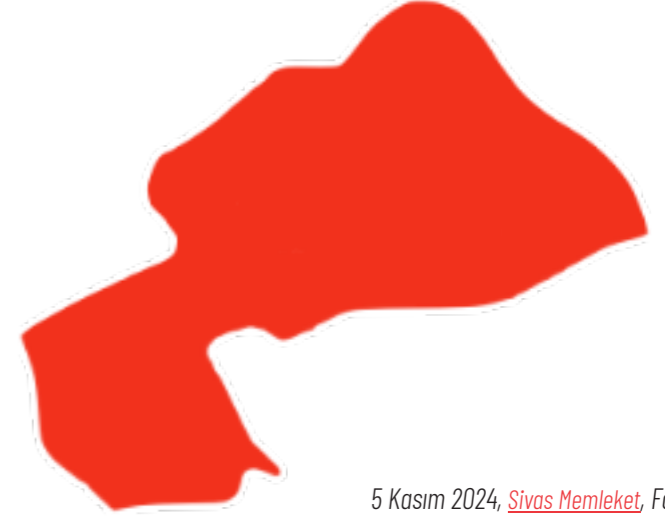
Eskişehir Doğa ve Yaşam Platformu, bu kazanımın karkış, soğuk-sıcak demeden köy köy gezen hak ve yaşam savunucularının mücadelesi ile elde edildiğini söyleyerek, Sarıcakaya altın ve gümüş madeni projesinin entegre bir proje olduğu, fakat entegre projelerde uygulanacak usullerin atlandığını, hiçbir ÇED'in hesaba katılmadığını, projenin kendi içinde çelişen hatalı birçok yaklaşımı barındırdığını belirttiler. Platform sözcüleri, bu hususun mahkemenin yürütmeyi durdurma kararı ile kanıtlanmış olduğunu ve yürütmeyi durdurma kararı uygulanmasının takipçisi olacaklarını açıkladılar.

30 Temmuz 2024, Artı Gerçek, <https://is.gd/P3eYWh>

Karaman'ın Ayrancı İlçesi'nde Bulunan Ayrancı Barajı'nda Kuraklık ve Balık Ölümleri (6 Kasım 2024)

Karaman'ın yaklaşık 50 km doğusunda bulunan Ayrancı Barajı, Buğdaylı ve Erikli derelerinden besleniyor. Taşkın kontrolü amacıyla 1958 yılında toprak dolgu gövde şeklinde inşa edilmiş olan baraj, 7.817 hektarlık alana tarımsal sulama hizmeti veriyor. Baraj gölünün 2 km'lik alanına sahip olduğu biliniyor. Bölgede 2024 yılında yaşanan kuraklık ve açık sulama sistemine bağlı su kayıpları sonrasında baraj gölünde su seviyesinde önemli azalma meydana geldiği saptandı. Toplu balık ölümleri ile gündeme gelen Ayrancı Barajı'nda balıkların azalan su ve oksijensiz kalma nedeniyle öldükleri belirlendi. Karaman'da son bir yıl içinde İbrala, Kurtderesi ve Yollarbaşı barajlarının da su seviyelerinde düşüşler olduğu biliniyor. Bu durum genel olarak Karaman ilinde bir su krizi ve kuraklık yaşandığına işaret ediyor.

5 Kasım 2024, [Diken](#), Fotoğraf: AA

5 Kasım 2024, [Sivas Memleket](#), Fotoğraf: İHA

KAYSERİ

Yahyalı Orman Yangınları (30 Haziran 2024 ve 17 Temmuz 2024)

Kayseri ilinin güneyinde yer alan Yahyalı İlçesi sınırları içinde bulunan ormanlık alanlarda geçmiş yıllarda çeşitli yangınlar çıktığı biliniyor. Bu bölgede 2024 yılı içinde de iki kez yangın çıktı. Çukurharmanı Mahallesi yakınında 29 Haziran 2024 tarihinde çıkan yangın, bölgede önemli bir turistik merkez haline gelmiş olan Barazama Şelalelerine yakın bir konumda, şelalelerin doğu yakınında başladı. Yangında 50 hektar büyüklüğünde ormanlık alan yok oldu. Yahyalı bölgedeki diğer yangın ise 17 Temmuz 2024 tarihinde, Kapuzbaşı Şelalelerinin kuzey tarafında daha ilerde bulunan Dikme Mahallesi'nde başladı. Yangında 45 dönüm büyüklüğünde ormanlık alan tahrip oldu.

Yahyalı ve çevresinde küçük çaplı olmakla birlikte sık sık çıkan yangınlar bölgedeki ormanlık alan açısından önemli bir tehdit oluşturuyor. Yahyalı bölgesinde

Aladağlar Milli Parkı kapsamında bulunan Hacer Ormanı'nın korunması bu koşullarda daha da önem kazanıyor.

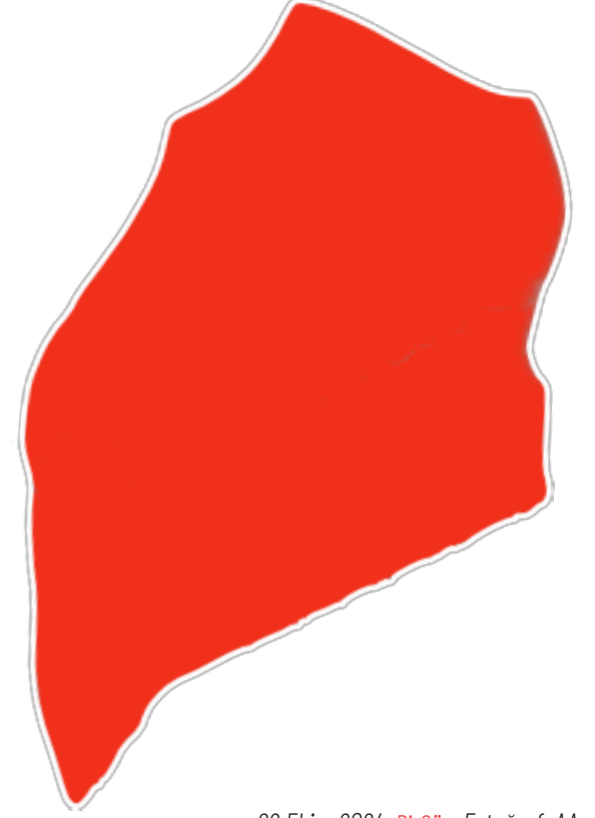
17 Temmuz 2024, BirGün Gazetesi, <https://is.qd/70cSOP>

KIRIKKALE

Kırıkkale'nin Bahşılı İlçesi'nde Bulunan Gölette Balık Ölümleri (22 Ekim 2024)

Bahşılı İlçesi, Kırıkkale şehir merkezine 5 km mesafede bulunuyor. Daha önceden köy statüsünde olan yerleşim birimi 1984 yılında belde, 1990 yılında ise ilçe haline getirildi. Kızılırmak'a 11 km. kıyısı bulunan ilçede, Doğanbey Mahallesi'nde Kızılırmak üzerinde bulunan gölette balık ölümleri meydana geldi. İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü ile İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ekiplerinin gölette yaptığı ölçümlerde balık ölümlerinin sudaki oksijen eksikliğinden kaynaklandığı tespit edildi. DSİ ekiplerince göletin su giriş ve çıkışlarını artırmak amacıyla 6 Kasım 2024 tarihinde ikinci bir ark oluşturularak konuya çözüm bulunmaya çalışıldı.

22 Ekim 2024, BirGün, Fotoğraf: AA

KIRŞEHİR

Seyfe Gölü Tabiatı Koruma Alanı ve Çevresinde Maden Arama Çalışmaları (7 Mart 2024)

Kırşehir'in kuzeydoğusunda Mucur İlçesi'ne 16 km. uzaklıkta, 522 km. alana yayılmış bulunan Seyfe Gölü yapılan yanlış uygulamalar sonucu kuruma tehlikesiyle karşı karşıya geldi ve 2006 yılında tamamen kurudu. Kuraklığı önlemek ve gölü yeniden canlandırabilmek için alınmaya çalışılan önlemlerin işe yaramaması nedeniyle Seyfe Gölü günümüzde tamamen ortadan kalktı. Bugün ise Seyfe Gölü ve çevresine yeni maden arama ruhsatları verildiği biliniyor. Bu konudaki gelişmelere geçmeden önce Seyfe Gölü'nün yok edilmeden önceki durumu ve koruma statüsü hakkında kısaca bilgi vermek yerinde olacaktır.

Malya Kapalı Havzası'nın güney ucunda bulunan gölün çevresi yer yer sazlık ve bataklık alanlardan oluşuyordu. Suları siğ ve tuzlu olan gölün suları yaz aylarında belli bir oranda azalırken, kış aylarında yağışların etkisiyle doluyordu. Gölün içinde bulunan küçük adacıklar ve göl çevresi toplam 200 kadar kuş türüne ev sahipliği yapıyordu. Seyfe Gölü, su kuşlarının beslenme, üreme ve konaklama alanı olarak sadece Türkiye'nin değil, dünyanın da önemli sulak alanları arasındaydı. Seyfe Gölü 1989 yılında SİT alanı, 1990 yılında ise Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edildi. 1994 yılında Türkiye'nin de katıldığı Ramsar Sözleşmesi ile Seyfe Gölü "Uluslararası Sulak Alanların Korunması" statüsüne dahil edildi. Bütün bu koruma girişimlerine karşın Seyfe Gölü'nü koruyamadık ve kurutmaya başladık (Gölün kurumasına neden olan uygulamalar ayrı bir konu olduğundan burada üzerinde durulmadı).

7 Mart 2024, *Birgün Gazetesi*

Bilindiği gibi bölgede madencilik çalışmaları 2013 yılında ilk olarak göl çevresinde Boztepe ilçe sınırlarında etüt çalışmaları ile başlatıldı. Boztepe'de ilk sondaj 2019 yılında yapıldı. Daha sonra açılması planlanan altın ve gümüş maden sayısı toplam 4 olarak belirlendi. Bu madenlerden üç tanesi günümüzde sondaj faaliyetlerine başlamıştır. Bir tanesi ise ÇED raporunun gelmesini takiben sondaja başlayacaktır. Yürütülecek maden çalışmalarının çevreye vereceği zarar yeterince araştırılmış değildir. Ortaya çıkan zehirli atıkların nerede ve nasıl tahliye edeceği ise bir soru işareti olarak karşımızda durmaktadır. Kırşehir'i Koruma Platformu ve bölgede yaşayan vatandaşların maden projelerine karşı yetkilileri uyarmaya çalışmaları devam etmektedir.

Kırşehir Seyfe Gölü Koruma Alanı Sınırlarının Daraltılması Yargıya Taşındı (15 Eylül 2024)

Kırşehir'in Mucur İlçesi'ne 16 km. uzaklıkta, 522 km. alana yayılmış bulunan Seyfe Gölü Tabiatı Koruma Alanı'nın sınırları 15 Eylül 2024 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Resmi Gazetede yayımlanan bir kararıyla yarı yarıya daraltıldı. Kararla birlikte Tabiatı Koruma Alanı'nın sınırı 10 bin hektardan 5 bin hektara düşürüldü. Daraltma sonrası gölün çevresindeki özel mülkiyet alanları, tarım arazileri ve sazlıklar koruma

alanının dışında bırakıldı. Bu karar üzerine Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 15.09.2024 tarih ve 32663 sayı ile Resmi Gazete'de yayınlanan 8961 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı'nın yürütmesinin durdurulması ve takiben iptaline karar verilmesi talebiyle Danıştay'da dava açtı.

Bölgede altın madenciliği ruhsat başvurularının artmaya devam ettiğini belirten Mimarlar Odası Ankara Şubesi yetkilileri, gölün çevresinde en az 4 altın/gümüş madeni açılmak istendiğini ve alanda faaliyet yürütecek firmaların sondaj faaliyetlerine başladıklarını açıkladı. Açıklamada, kararın altında yatan gerekçenin, ileride verilmesi muhtemel maden ruhsatları için bir kolaylık yaratmak olduğunu, bu şekilde devam edilirse göl ve çevresinin bir maden sahasına dönüşme riski ile karşı karşıya olduğu belirtildi. Dava konusu sınır değişikliğinin yeni ve tafisi mümkün olmayacak çevresel tahribatlar yaratacağı, bu durumun hali hazırda var olan çevre sorunlarını gidermenin tam tersine yeni ve büyük çevresel sorunlar yaratacağı, alanın doğal ve ekolojik değerler bütünü'nün tamamen bozulacağı dile getirildi.

Kırşehir'in Akçakent İlçesi'nde Yeni Bir Maden Arama Alanına Onay Verildi (21 Kasım 2024)

Kırşehir'e bağlı çeşitli merkezler son yıllarda özellikle altın madeni arama alanı haline dönüştürüldü. Bölgede bugün itibarıyla Kervansaray dağları üzerinde Çimeli, Karacaören, Çayağzı, Terzi Ali, Karahıdır ve Dağ Çiftliği bölgesinde, altın madeni arama çalışmaları yapılıyor. Şimdi de Kırşehir'in en büyük orman varlığına sahip olan Akçakent İlçesi Meşe Ormanları bölgesinde yeni bir maden arama faaliyetine onay verildi. Onay verilen bölge ilçe merkezine 700 metre uzaklıkta bulunuyor. "Sebe Madencilik" tarafından bölgede başlatılan sondaj çalışmaları sırasında çok sayıda ağacın kesildiği belirtiliyor.

MTA'ya ait ruhsatlandırma haritasından Kırşehir'in ciğerleri olan Meşe Ormanlarının tamamen maden firmalarına terk edildiği anlaşılıyor. Bölgede bir Cengiz Holding iştiraki olan Eti Bakır firmasının yanı sıra Kayın Madencilik, Fe-Ni Madencilik, Hacı İbrahim Tamer ve Sebe Madencilik gibi firmalara ruhsat verildiği görülüyor. Sebe Madencilik tarafından açılmak istenen

madenin açık ocak işletmesi olacağı ve üretim için tonlarca dinamit kullanılacağı firma tarafından verilen başvuru dosyasında görülüyor. Buna göre madende her ay 4 patlama yapılacak. Patlamaların ormanlık alanda yaratacağı çevre sorunların yanı sıra havaya kalkan toz bulutunun yakında bulunan ilçe merkezini de olumsuz etkileyeceği belirtiliyor.

7 Ekim 2024, TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi, <https://is.gd/Wuoir8>

Kırşehir Boztepe'de Altın Madeni Projesi, Seyfe Gölü ve Çevresini Tehdit Ediyor (20 Aralık 2024)

Kırşehir'in Boztepe İlçesi'ne bağlı Çimeli ve Körpınar köylerinin bulunduğu alanda, Defaş Madencilik ve Sanayi Anonim Şirketi tarafından uygulanmaya başlayan altın madeni projesinde sondaj çalışmaları tamamlandı. Defaş Madencilik ve Sanayi Anonim Şirketi'nin, Koç Holding'e bağlı Demir Export A.Ş. ile AKP Batman Milletvekili Ferhat Nasıroğlu'nun sahibi olduğu Fernas İnşaat A.Ş.'nin ortaklığı ile kurulduğu belirlendi. Şirketin maden ruhsatı 2252 hektar alanı kapsıyor.

Yöre halkı ve yaşam savunucuları, altın madeni yapılmak istenen alanın Boztepe ilçesine ve Kırşehir merkeze çok yakın olduğunu ve kentin içme suyunun sağladığı yeraltı kuyularının hemen bitişiğinde bulunduğunu belirttiler. Maden yapılması durumunda su kaynaklarının etkilenmesinin yanı sıra, % 19'u mera ve önemli bir kısmının da sulanabilir tarım alanı olan bölgede tarım ve hayvancılığın yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacağını söylediler. Bunların yanı sıra maden sahasının kirli suyunun 3 kentin su ihtiyacını karşılayan Kızılırmak'a karışması tehlikesinin bulunduğunu, kurumaya yüz tutan Seyfe Gölü'nün ise bu proje sonrası geri dönüşümü mümkün olmayacak şekilde yok olacağı açıkladılar. Ayrıca söz konusu madenin faaliyeti girmesiyle bölgede 27 endemik bitkinin olumsuz etkileneceğini ve sadece o bölgede yetişen bir endemik türün ise ortadan kalkacağı belirttiler.

Kırşehir Boztepe Altın Madeni Projesinde ÇED Süreci Durduruldu (21 Aralık 2024)

Kırşehir'de AKP Batman Milletvekili Ferhat Nasıroğlu'nun sahibi olduğu Fernas İnşaat ile Koç Holding'e bağlı Demir Export ortaklığındaki Defaş Madencilik şirketinin yapmak istediği altın madeni projesi için İnceleme Değerlendirme Kurulu (İDK) toplantısı yapıldı. Toplantıda Bakanlık yetkilileri ÇED sürecini durdurarak revize edilmesi için ilgili firmalara bir yıl süre verdi.

Toplantıya firma yetkililerinin yanı sıra Kırşehir Belediyesi yetkilileri, Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, Kırşehiri Koruma Platformu, Kırşehir Kent Konseyi, Körpınar ve Kızılca Köy muhtarları, TEMA ve Doğa Derneği temsilcileri katıldı. Çevre Şehircilik Bakanlığı'nda gerçekleşen toplantıda, ÇED sürecinin durdurulması ile maden ocağının çevreye vereceği zarar şimdilik ertelenmiş gibi görünüyor.

Sürece muhalif olanlar, altın madenciliğinin bir ekolojik kırım sistemi olduğunu, projeyi gerçekleştirmek isteyenlerin bölgedeki endemik bitkileri, Seyfe Gölü Kuş Cennetini, bölgedeki tarımı, hayvancılığı ve Kırşehir'in su havzası gözetmediğini belirterek, ÇED raporunun olumluya çevrilmesi durumunda yasal haklarını kullanacaklarını açıkladılar.

20 Aralık 2024, BirGün Gazetesi, <https://is.gd/WoA0ke>

May Baraj Gölü kurudu (11 Mart 2024)

11 Mart 2024,
BirGün,
Fotoğraflar: AA

May barajı Konya ilinin, güneyinde Akören ilçesine bağlı Ahmediye Mahallesi yakınında bulunuyordu. Sulama ve taşkın önleme amacı ile 1957-1960 yılları arasında toprak dolgu olarak inşa edilen baraj, normal su kotunda 7,75 km² göl alanına sahipti ve 1800 hektarlık alana sulama hizmeti veriyordu. Zaman içinde su tutma kapasitesi azalan baraj, DSİ envanterinden düşüldü. Barajın iklim değişikliği ve azalan yağışlar nedeniyle su tutma özelliğini kaybettiği belirtiliyor. Doluluk oranının azalmasına bağlı olarak ciddi balık ölümleri yaşanan May Barajı 2024 yılına gelindiğinde tamamen kuruyarak ortadan kalktı.

İklim değişikliği çağımızın en önemli küresel sorunlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel olarak insan faaliyetleri sonucu atmosfere salınan ve atmosferde biriken sera gazı miktarındaki artış, küresel olarak sıcaklıkların da artmasına ve buna bağlı pek çok olumsuzluğun ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Ülkemizde son yıllarda orman alanlarımızda yaşanan daralma, göllerimizde yaşanan sularının çekilmesi gibi gelişmeler direk olarak yaşanan iklim krizi ile ilgilidir. Konya ilinde May Baraj Gölü'nün tamamen kuruması bu çerçevede değerlendirilmelidir. Konya'da bulunan diğer göller de benzer bir tehlike ile karşı karşıyadır.

Meke Gölü Kurudu (01 Temmuz 2024)

Meke Gölü, Konya'nın Karapınar ilçesinde, volkanik patlaması sonucu oluşan ve hafifçe yükselen kraterin içinin suyla dolması sonrası meydana geldi. Ancak daha sonra gölün ortasında yaşanan ikinci patlama su

1 Temmuz 2024, Yeşil Pınar Gazetesi

seviyesinden 50 metre yükseklikte bir volkan konisinin oluşmasına neden oldu. Böylece eşsiz güzellikte bir doğa harikası meydana geldi. Konya'da ziyaretçi akınına uğrayan önemli yerlerden biri olan Meke Gölü, tuzlu suyu ve 12 metre derinliğe ulaşan masmavi gölü ile 2005 yılında Ramsar Sözleşmesi ile korunan alanlar arasına dahil edildi. Meke Gölü aynı zamanda göçmen kuşların ülkemizde mola verdiği alanlardan biriydi. Zaten gölün adı da Sakar Meke kuşlarından gelmektedir.

Son yıllarda Meke gölünün sularının azaldığına ilişkin basında çeşitli haberlere rastlıyoruz. Küresel ısınma, iklim değişikliği ve açılan sondajlarla yeraltı sularının bilinçsizce tüketilmesi, gölün sularının tamamen kurummasının esas nedeni olarak gösteriliyor. Yer altı sularının bilinçsiz ve plansız olarak kullanılması aynı zamanda Konya ovasında sayıları her geçen gün artan obruk oluşumunun da nedenleri arasındadır. Yaşananlar Konya ovasının bu konuda ciddi bir risk altında olduğunu göstermektedir.

Tuz Gölü kuraklık tehlikesi ile karşı karşıya

Tuz Gölü 1992 yılında Birinci derece SİT alanı, 2000 yılında da Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edildi. Bu alanın sınırları 2002 yılında değişikliğe gidildi. Tuz Gölü'nde son 37 yıla ait uydu görüntüleri incelenerek yapılan araştırmada, gölün su seviyesinin 2000 yılından bu yana yaz aylarında hızla azaldığı ve 2021 yılında sularının tamamen çekildiği saptandı. Bunun yanı sıra aynı dönemde yer altı su seviyesinin de önceki yıllara göre görülmemiş ölçüde düştüğü ortaya çıktı. Bu araştırmalar günümüzde Tuz Gölü'nün diğer Konya Ovası gölleri gibi ciddi bir kuraklık tehlikesi altında bulunduğunu gösteriyor.

Türkiye'nin yüzölçümü bakımından ikinci büyük gölü olan Tuz Gölü, Ankara, Aksaray ve Konya illerinin kesiştiği sınırdaki yer alıyor. Çevresindeki platolar arasına gömülmüş bulunan geniş bir tektonik çukurluğun en derin yerinde bulunan gölün büyük bir bölümü Konya ili toprakları içinde kalıyor. Başta Flamingolar ve Sakarca Kazı olmak üzere birçok kuş türüne ev sahipliği yapan gölün, 1665 kilometrekare alana sahip olduğu ve bahar aylarında derinliğinin 1 metreye ulaştığı biliniyor. Yaz aylarında büyük bir bölümü kuruyan göl, Türkiye'nin tuz ihtiyacının %40'ını sağlıyor.

Tuz Gölü'ndeki kuraklık tehlikesinin, birçok nedenin birleşmesi sonrası ortaya çıktığı anlaşılıyor. Genel olarak küresel ısınma ve iklim değişikliğine bağlı olan bu nedenler şöyle sıralanabilir:

1. Göle su taşıyan başlıca akarsular arasında bulunan Şereflikoçhisar'dan gelen Peçenek Çayı, Aksaray'dan gelen Melendiz Çayı, güneyden ve batıdan gelen İnsuyu, Karasu ve Kırkdelik çaylarının kurumması.
2. Gölü'nü besleyen Akgöl, Turna Gölü, Tersakan Gölü ve Batak Gölü gibi göllerin kurumması.
3. Kurak geçen mevsimler boyunca gölün çok az yağış alması.
4. Bölgede DSİ gözetiminde açılmış 40.000 kadar belgeli kuyu ve buna ilaveten 120.000 kadar ruhsatsız kuyu bulunduğu biliniyor. Bu kuyuların yer altı suyu kullanımını had safhaya taşıması.
5. Yer altı su rezervindeki azalma ve daha önceden 80 metrelik kuyulardan su çekilirken son dönemde 300 metrelik kuyular açılmak zorunda kalınması.

Kuraklık riskinin yanı sıra Tuz Gölü'nü tehdit eden bir başka tehlike ise Beyşehir Gölü'nün fazla sularını Konya'nın atık sularıyla beraber Tuz Gölü'ne boşaltan DSİ tahliye kanalının yarattığı çevresel sorunlardır. Bu kanal gölün su seviyesini yükselterek olumlu etki yaparken diğer yandan çeşitli zararlı atıkların göle ulaşmasına neden olmaktadır.

31 Ağustos 2024,
DHA, <https://is.gd/Ctafvs>

Obruk Sayısındaki Hızlı Artış (2024)

Obruk, yer altında kireçtaşı gibi suyun etkisiyle çözülebilen kayaların erimesi sonrası oluşan boşluklar ve bu boşlukların zaman içinde tavanlarının çökmesiyle meydana gelen karstik yer şekilleri olarak tanımlanabilir. Genellikle yuvarlak biçimli olan obrukların derinlikleri ve çapları değişmektedir. Ani bir çöküntü sonrası oluşmaları ve dik duvarları nedeniyle obruklar buldukları alanlarda yaşam açısından risk yaratan oluşumlar olarak değerlendirilmektedir.

Ortalama olarak yılda 30 obruğun meydana geldiği

15 Kasım 2024, [Diken](#), Fotoğraf: AA

Konya Ovası'nda 670 obruk bulunduğu saptanmıştır. Türkiye'nin yeraltı sularının üçte birine sahip olan Konya Havzası'nda obruk oluşumundaki hızlı artışın yeraltı sularının sondaj yoluyla kontrolsüz kullanımı, iklim değişikliği ve kuraklık gibi süreçlere bağlı olduğu düşünülmektedir. Geçtiğimiz yıl (2023) meydana gelen büyük depremlerin Konya bölgesinde obruk oluşumunu etkileyip etkilemediği konusunda yapılan çalışmalarda arada bir bağlantı olmadığı saptanmıştır. Ancak bölgede yaşanacak depremlerin bu konuda tetikleyici olabileceği üzerinde durulmuştur.

24 Eylül 2024,
[BirGün](#), Fotoğraf: AA

İçinde bulunduğumuz yıl (2024) Karapınar İlçesi'nde, Ekmekçi Yaylası, Mısırlı Yaylası, Karakuyu Yaylası, Cafer Şık Yaylası ve Seyithacı Yaylası bölgelerinde yeni obrukların oluştuğu kaydedilmiştir. Konya Ovası'ndaki obrukların çokluğu, obrukların deprem, taşkın, heyelan gibi afet kapsamında ele alınması düşüncesini doğurmuştur. Genellikle tarım alanlarında, bazen de yerleşim yerleri yakınında oluşan obruklar, arazi sahibini açısından sorun yaratmakta ve üretim kaybına neden olmaktadır. Obruk oluşan yerlerde olası riskler nedeni ile arazi sahiplerinden araziyi boşaltmaları istenmekte, ancak bu kişilere gidebilecekleri bir yer gösterilmemektedir.

Konya Karapınar Reşadiye Mahallesi'nde Obruklu Tarlada Hububat Ekimi Sürüyor (15 Kasım 2024)

Konya'nın Karapınar İlçesi'ne bağlı Reşadiye Mahallesi'nde çiftçilik yapan 44 yaşındaki Lütfi Gülbahar, 100 dekarlık arazisinde 2012 yılından bu yana derinlikleri 10 metreden fazla, çapları 50 metreyi bulan 8 obruk oluştuğunu belirtti. Gülbahar, tarlasında yer altı kuyusundan sağlanan su ile tarım yaptığını ve hububat ekimine devam ettiğini söyledi. Bölgede oluşan obruklar yarattıkları üretim kaybının yanı sıra, arazi sahipleri ve burada çalışan kişiler açısından da çeşitli riskler oluşturuyor. Önlem olarak arazi sahiplerinden araziyi boşaltmaları istenmekle birlikte, bu kişilere gidebilecekleri uygun bir yer gösterilmemesi bu arazilerde üretimin devam etmesine neden oluyor.

4 Ağustos 2024, [BirGün Gazetesi](#), DHA

NEVŞEHİR

Ortahisar'da SİT Alanı Üzerinde Yapılan Tahribat ve Açılan Dava (24 Ocak 2024)

Nevşehir'in Ürgüp İlçesi Ortahisar Beldesi'nde 24 Nisan 2022'de Doğal SİT alanı olan bölge üzerinde "Kapadokya Excap Projesi" adı altında çelik bloklar üzerine betonarme kabuk yapılarak turizm amaçlı kubbeli yapılar inşa edilmeye başlandı. Firmanın inşaat çalışmaları sırasında projeye ve kendilerine verilen ruhsata aykırı davrandığının tespit edilmesi üzerine jandarmaya ihbarda bulunularak tutanak tutulması sağlandı. Bunun yanı sıra firmanın, yaptığı temel kazısından ortaya çıkan molozları yine doğal SİT alanı olan başka bir vadiye doldurduğu tespit edildi. Uygulamayı yapan firma şikayet üzerine parseli Ürgüp Belediyesi'nden kiraladıklarını, projenin inşaat ruhsatlı ve Kapadokya Alan Başkanlığı'ndan onayı olduğunu belirtti.

Kapadokya Koruma Grubu (Kapadokya Çevre Platformu'ndan farklı bir grup) üyelerinin verdiği bilgilere göre, Doğal SİT alanı olan bölge üzerinde paletli ağır iş makineleri ile kazı ve dolgu işlemleri yapılması yasal değil. İnşaatı yapan firma, çalışmaların "hafif panellerle, hazır yapı elemanları ve çelik konstrüksiyon kullanılarak yapılacağı" belirtildiği halde temel kazısına başlaması projeye uygun değil. Temel kazısı yapılacaksa ruhsatta buna izin verilmesi gerekiyor. Ancak firmanın böyle bir izni yok. Bunun üzerine şirket yetkililerine, Ürgüp Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı. Açılan davada savcı, sit alanında usulsüz ve izinsiz çalışma yapan şirket

yetkililerinin 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na muhalefet suçundan cezalandırılmaları istendi. Ancak davanın açılması iki yıl kadar uzadıktan sonra 2024 yılında açılabilir.

Nevşehir'de Doğal, Kültürel ve Tarihi Alanlara Zarar Verilmesi (2024)

Nevşehir, UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'nde yer alan, jeolojik formasyonu ve tarih öncesi uygarlıklardan Osmanlı Devleti'ne kadar biriktirdiği kültürel özellikleriyle dünyada tek olan tarihi Kapadokya'nın merkezinde bulunuyor. Bu niteliği ile Nevşehir ve Nevşehir'e bağlı Ürgüp, Mustafapaşa, Göreme, Avanos, Uçhisar, Ortahisar, Gülşehir, Hacıbektaş, Kaymaklı ve Derinkuyu gibi merkezler aynı zamanda ülkemizin kültür ve doğa turizmi açısından da en önemli bölgeleri arasında yer alıyor.

Ancak bu bölgede uzun yıllardır doğa katliamı yapıldığına şahit oluyoruz. Tarih ve kültür ise neredeyse artık kimse tarafından önemsemmez oldu. Bölgenin doğal dokusu ile uyumsuz yapılaşmaların önü açılıyor. Peribacaları kesiliyor, hilti ile deliniyor, kalıp kalıp betonlar dökülüyor. Kısa vadeli hesaplar, eğlence turizmi ve rant uğruna yapılan yanlış uygulamalar bölgenin geleceğini karartmaya devam ediyor. Bütün bu gelişim, yaşadığı çevreye saygılı her vatandaş tarafından kaygıyla karşılanıyor. Aşağıda sadece 2024 yılında yaşanan bazı olayları sıralayacağız.

24 Ocak 2024,
Kapadokya Koruma Grubu
<https://is.gd/YQEcvl>

8 Ekim 2024, [BirGün Gazetesi](#), Fotoğraf: AA

Balon Turizmi ve Bölgede Yarattığı Çevre Sorunları (2024)

Kapadokya'da ilk balon uçuşları 1989 yılında Robinson Club otelinin yurt dışından getirdiği balonlarla başladı. Kapadokya'da ilk balon firması Kapadokya Balloons adıyla 1990 yılında kuruldu. 2000-2010 yılları arasında bölgede 11 firma daha faaliyete başladı. Günümüzde Kapadokya'da yaklaşık 30 balon firmasına ait 200 kadar balon bulunmaktadır. Bu yoğunluk çok ciddi çevre sorunlarını da beraberinde getirmiştir.

Kapadokya bölgesinin eşsiz doğası Jeolojik olarak günümüzden milyonlarca yıl önce bölgedeki volkan faaliyetleri sonrası oluşmaya başladı. Volkanlardan çevreye yayılan kül ve tüfler soğuyarak çöktü ve kalın bir tabaka oluştu. Sonrasında yağmur, sel suları ve rüzgarın etkisiyle oldukça yumuşak olan bu tabaka şekillenmeye başladı. Bir doğa harikası olarak eşsiz özelliklere sahip olan bölge coğrafyası bu nedenle UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne dahil edildi. Ayrıca bölge 1. Derece Arkeolojik ve Doğal SİT alanı olarak tescil edilerek koruma statüsü son noktaya kadar yükseltildi.

Böylesi bir coğrafyada atılacak her adımın titizlikle hesaplanması gerektiği çok açıktır. Öyle ki burada öncelikle üzerine bastığımız zeminden başlamak üzere çevremizde gördüğümüz her şey, istisnasız her şey koruma statüsündedir. Bu statüye zarar verecek her davranış vicdani sorumluluğun yanı sıra hukuken de suçtur. Günümüzde ticari getirisinin yüksek olması nedeniyle bölgede balon turizmi bütün diğer aktivitelerin önüne geçmiş ve adeta bir çılgınlık halini almış durumdadır.

Dışardan bakıldığında masum gibi görünen balon uçuşlarının Kapadokya doğasına verdiği zarar inanılmaz boyuttadır. Balonları kalkış alanına getiren arkası römorklu arazi araçları, balon uçuşuna katılacakları kalkış yerine getiren minibüs türü araçlar ve yeni moda olan balon kalkışlarını izlemek için otellerinden otobüslerle taşınan insanlar ve kendi özel araçlarıyla gelenler sabahın erken saatlerinde büyük konvoylar oluşturmakta, ses kirliliği ve devasa bir toz bulutu oluşturmaktadır. Bu tozu solumanın bölge toprağında bulunan bazı maddeler nedeniyle riskli olabileceği belirtilmektedir. Ancak olay bununla bitmemektedir.

Balon kalkış yeri belli olan ama ineneği yer belli olmayan bir hava aracıdır. İneceği yer rüzgarın yönü belirler. Balonlar kalktıktan sonra arazi araçları inişi kontrol altına alabilmek için vadi, peribacası, tarla, özel arazi demeden hızlı bir şekilde karadan balonu takip etmeye başlarlar. Bu gerçekten tam bir kargaşadır. İşin boyutunu hissedebilmek için yüzden fazla balonun aynı anda havalandığını söylemek sanırım yeterli olur. Kapadokya doğası (jeolojik yapısı) her gün yaşanan bu kargaşa sırasında tahrip olmaktadır. Tabii ki sadece doğa değil ekili alanlar, bölge florası, endemik bitki türleri ve bölge faunası da ciddi zarar görmektedir. Zengin kuş çeşitliliği ile bilinen Kapadokya vadilerinde kuş türlerinde önemli bir azalma yaşandığı bir gerçektir. Balon uçuşlarını denetleyen Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ve Kapadokya Alan Başkanlığı'nın balon uçuşlarını sınırlandırması ve koruma amaçlı önlemler alması bir zorunluluktur.

Doğal Vadilere Dökülen İnşaat Artıkları ve Çöpler (28 Mayıs 2024)

Bölge eski dönemlerde çok sayıda yanardağın eş zamanlı püskürmesi sonucu bugün yüksekliği yer yer 100 metreyi bulan kalın bir tuf tabakası ile kaplanmıştır. Akarsular bu tuf tabakası üzerinde zamanla derin vadiler oymuş ve ilginç coğrafi oluşumlar yaratmıştır. Akarsuların oyduğu vadilerin her biri günümüzde eşsiz güzellikleriyle doğa yürüyüşü yapan ve bisiklete binen gruplar tarafından parkur olarak kullanılmaktadır. Bölge vadilerinden en sık kullanılan 15 tanesi bu konuda ünlenmiştir.

15 Mayıs 2024, Haber Kapadokya, <https://is.gd/pTdiN6>

Bölgede vadileri bekleyen en büyük tehlike kirlenmedir. Bölgedeki İnşaat artıkları, molozlar ve çeşitli atıklardan oluşan çöpler gizlice traktör römorkuyla taşınıp gözlerden gizli olan bu vadilere dökülmektedir. Doğal dokuyu bozan ve kirlüten bu uygulamalar bir türlü engellenememekte ve yerli yabancı bölgeye gelen insanların tepkisine neden olmaktadır. En son 28 Mayıs 2024 tarihinde Göreme'de Doğal SİT alanı içine gündüz vakti çöp döken bir römork tespit edildi.

Kozaklı-Karahanlı Köyü'nde Orman Yangını (6 Temmuz 2024)

Nevşehir'in Kozaklı ilçesine bağlı Karahanlı Köyü'nde Özbek çıkışı Bağyolu Eğriarkaç mevki civarında buğday ekili tarlada çıkan yangında 100 dönüm alan zarar gördü. Yangının elektrik hattından kaynaklandığı üzerinde duruluyor.

6 Temmuz 2024,
Birgün Gazetesi,
<https://is.gd/Pw88WW>

Kapadokya'da Dizi ve Film Çekimlerinin Yarattığı Tahribat (15 Ağustos 2024)

Kapadokya'da yerli film çekimleri ilk olarak 1952 yılında Aşık Veysel'in yaşamını anlatan, Metin Erksan'ın yönettiği Karanlık Dünya ve yine aynı yıl Nedim Otyam'ın çektiği Toprak filmleriyle başladı. 1958 yılında Atif Yılmaz'ın çektiği Yaşamak Hakkımdır, 1968 yılında Ertem Göreç'in yönettiği Şeyh Ahmet, 1969'da Halit Refiğ'in Bir Türk'e Gönül Verdim filmleri takip etti. Daha sonra 2000 yılına gelene kadar Çeko, Medea, Dünyayı Kurtaran Adam, Küçük Kovboy, Ağıt, Acı, Yolda, Nereye Arkadaş, Deprem, Dila Hanım, Derviş Bey, Kaşık Düşmanı, Oyun Bitti, Propaganda gibi pek çok film çekildi Kapadokya'da. Film yapımcılarının Kapadokya'ya olan ilgisi 2000 yılından sonra da devam etti. Çeşitli filmlerin yanı sıra belgeseller, reklam filmleri çekildi. Ancak Kapadokya bu alanda adını daha çok dizilerle duyurdu. Asmalı Konak dizisi bu konuda açılışı yaptı. Daha sonra onu çok sayıda dizi izledi. Kapadokya'da bugün de üç dizinin çekimleri devam ediyor.

Kapadokya'nın bir film stüdyosuna dönüştürülmesinin yerli turizm açısından olumlu bulunması, beraberinde birçok çevre sorununu getirdiğini göz ardı etmemizi gerektirmiyor. Çekim yapılan tarihi mekanların hoyratça kullanılması, bölgenin geleneksel dokusunu oluşturan binalara düşüncesizce zarar verilmesi, doğal dokunun önemsenmemesi, yapılan tahribatlar, oluşturulan atıklar konusunda hassasiyet gösterilmemesi, bir an önce işi bitirip gitme ve daha az maliyetle filmi çıkarma gibi yaklaşımlar ve genel olarak özensiz davranışlar Kapadokya'nın geri dönüşmez şekilde zarar görmesine neden oluyor. Bu listeye dizi çekim alanlarının bölgeye akın eden dizinin meraklıları tarafından bir tavaf alanı haline getirilmesi, Ürgüp'te çevredeki bazı kilise ve tarihi mekanların duvarlarına anı bırakabilmek amacıyla yazılar yazılması, Mustafapaşa'da tarihi konağın duvarlarında söndürülen

18 Ağustos 2024, KAPFOD, <https://is.gd/GpnaH3>

sigaralar, Nevşehir'deki Meryem Ana Kilisesi'nin kemerlerini bağlayan gergi demirlerinin çekime engel olduğu gerekçesi ile kesilmesi, yangın sahnesinde gerçekten yakılan geleneksel Kapadokya evi, Göreme'deki Mesevli Kilise içinde gelin-damat fotoğrafları için meşale yakılması, salıncakta sallanırken etekleri uçuşan kadın fotoğrafı çekebilmek için büyük bir vinçin tarihi dokunun tepesine

çıkartılması gibi vandalizm örneklerini ekleyerek çoğaltabiliriz.

Bu olaylardan biri de 15 Ağustos 2024 tarihinde Güllüdere Vadisi'nde yaşandı. Kişili giyim firmasının reklam çekimleri için peribacalarının duvarlarına kimyasal maddeyle pamuk ve elyaf yapıştırıldı. Yapılan yetmiyormuş gibi söz konusu düzenleme çekim sonrası öylece bırakıp gidildi. Kapadokya Alan Başkanlığı başta olmak üzere bölgeyi korumakla görevli kurumların bu gibi olaylar karşısında ciddi bir yaptırım uygulamaması suçu özendirici olmaktadır. Kapadokya Alan Başkanlığı'nın bölgedeki her çekim için belli bir ücret aldığı biliniyor. Bu konuda hazırlanmış bir fiyat tarifesine var. Doğal olarak alınan paraların denetimin yeterince yapılmamasına neden olabileceği aklı geliyor.

Zelve'de İnşa Edilen Yeni Yapılar ve Betonlaşma (5 Eylül 2024)

Avanos'a 5 km uzaklıktaki Zelve Ören yeri bölgede peribacalarının en yoğun olduğu yerlerden biri olarak öne çıkmış durumdadır. Üç vadiden oluşan Zelve ören yeri, aynı zamanda 9 ve 13. yüzyıllar arasında Hıristiyanların önemli dini merkezlerinden birisiydi. Geçtiğimiz yıl (2023) Zelve'de bir yapı kompleksinin inşaatına başlandı. Daha önceden Zelve köylülerine ait üzüm bağları, kayısı ve elma bahçeleri olan alana turist karşılama yeri, hediyelik eşya satışı yapılacak 14 adet dükkan, kafe, restoran ve tuvalet yapılıyor. Kapadokya Çevre Platformu 5 Eylül 2024 tarihinde yaptığı açıklamada, inşaatın büyük oranda bitirilmiş durumda olduğu ancak tüm ağaçların kesildiği, zemine beton döşendiği bildirdi. "Zelve Ören Yeri Çevre Düzenleme ve Karşılama Merkezi" adı verilen yapı Kapadokya'da son yıllarda hızla artan betonlaşmanın örneklerinden birini oluşturuyor. Kapadokya Çevre Platformu üyeleri Kapadokya Alan Başkanlığı'nın bu tür projelere onay vermesini doğru bulmadıklarını açıkladılar.

5 Eylül 2024, Evrensel Gazetesi
Fotoğraf: Mükremin Tokmak,

Hacıbektaş'ta Maden Aramaları (2024)

Nevşehir'in Hacıbektaş İlçesi'nde son yıllarda maden arama girişimlerinin yoğunlaştığı dikkati çekiyor. "Vahşi madencilik" olarak da adlandırılan aynı bir çekirge sürüsü gibi yayıldığı bölgeyi talan eden sömürge tipi madencilik, ülkemizin birçok bölgesini işgal etmiş durumda. Bölge kaynaklarının akıl dışı kullanımına dayanan ve çevresel hiçbir etkinin önemsenmediği sömürge tipi madencilik son çalışma alanlarından biri de Hacıbektaş olarak belirlendi. Bir süredir Kırşehir bölgesinde Nevşehir-Kırşehir il sınırları yakınında altın araması yapan maden şirketlerinin ilgi alanı şimdi de Hacıbektaş'a doğru kaydı. Hacıbektaş İlçesi sınırları içinde bulunan Akçataş Köyü, Büyük Kayı Köyü, Yenice Köyü, Kayı Köyü ve Hırka Tepesidelik Köyü'nün arazilerini içine alan geniş bir bölgede maden arama ve sondaj çalışmaları sürdürülmeye başlandı.

Aslında bölgede maden alanındaki çalışmalar yeni değil. Daha önce 1986-87 yılları arasında Akçataş Köyü'nde uranyum araması amacıyla çeşitli kuyular açıldı ve numune toplandı. Bu çalışmalar yöre halkının tepkisine neden oldu. Ancak çok geçmeden yine Akçataş'ta 2022 yılında Koza maden firmasının 6 aylık resmi bir izinle ve jandarma eşliğinde kaya parçaları topladı ve altın araştırması yaptığını aktardı. Yöre halkı sürenin bitiminde bu şirketi özel mülklere sokturmadı. Sonrasında maden firması köyü terk etmek durumunda kaldı. Aynı firma bu sefer 2024 yılı mayıs ayında Akçataş Köyü'nün mera alanı olarak kullandığı Sarıpınar mevkiinde sondaj yapma talebi ile geri geldi. Köy halkının talebe karşı çıkararak imza toplaması ve İlçe

Tarım Müdürlüğüne başvurması sonrası firmanın talebi İlçe Tarım Müdürlüğü tarafından reddedildi. Bölgede 2020 yılında Karaburç ve Karaburna köyleri arasında bulunan alanda, iki farklı ruhsat ile 'Kayseri Develi Bazalt Şirketi' tarafından bazalt madeni ocağı açıldı. Ancak madenin çalışması köylülerin direnişi ve hukuki mücadelesiyle şimdilik durduruldu.

Hacıbektaş İlçesi 2024 yılında ise çok sayıda yeni maden ocağı ile karşılaştı. Özellikle Keşlik ve Kızıldağ mevkilerinde çok sayıda sondaj kuyusu açıldığı belirtiliyor. Keşlik mevki olarak bilinen alanda altın arama amaçlı sondaj kuyuları bölge halkının tepkisi ile karşılaştı. Alevi-Bektaş inancında kutsal kabul elden Aslanağzı suyunun kaynağı olan Keşlik mevki aynı zamanda Aşıklar, Akçataş (Topain) ve Anapınar köylerinin içme suyunun sağlandığı su havzası olarak da biliniyor. Kızılöz Vadisi adıyla bilinen Hırka Dağı ile İsmail Sivrisi arasında kalan bölgede ise 1200-1300 kadar maden amaçlı sondaj kuyusu açıldığını belirtildi. Hırka Dağı (1680 m.) etekleri aynı zamanda Hacıbektaş-i Veli'nin Veladetname adlı eserinde adı geçen "ardıç ağacı"nın da bulunduğu alanı içine alıyor. Anlatıya göre Hacı Bektaş Veli'nin hırkasının burada yandığı kabul ediliyor. Burası aynı zamanda dinsel bir ziyaret yeri.

7 Eylül 2024, [Evrensel Gazetesi](#)
Fotoğraf: Karaburna Köylüleri

Nevşehir'in Uçhisar Beldesi'nde Peribacasının Bir Bölümü Yıkıldı (5 Aralık 2024)

Kapadokya'nın önemli turistik merkezlerinden Uçhisar'ın Tekeli Mahallesi'nde bulunan bir peribacasının güney-doğu cephesinde bir çökme yaşandı. Kapadokya Alan Başkanlığı yaptığı açıklamada, peribacasının etek kısmında daha önceki dönemlerde açılmış bir kaya oyma mekan bulunduğunu, bu mekanda iklim değişikliğine bağlı oluşan ısı farkı nedeniyle deformasyon meydana geldiğini ve çökmenin bu deformasyon sonucu gerçekleştiğini açıkladı. Kapadokya Alan Başkanlığı, uzmanlar ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi öğretim görevlileriyle birlikte yıkılan peribacasında incelemeler yaptıklarını, oluşan hasarlara yönelik analiz ve risk haritaları oluşturulduğunu, söz konusu peribacasının onarım çalışmalarına başlandığını belirtti.

Uçhisar'da ve genel olarak Kapadokya bölgesinde milyonlarca yıl öncesinden günümüze ulaşan doğal formasyon, özenle korunması gereken değerlerimiz arasındadır. Bölgenin aynı zamanda bir turizm bölgesi olması koruma hassasiyetini öne çıkartmakla birlikte bir o kadar da zorlaştırmaktadır. Bölgenin süratle yapılaşması, kısa vadede yüksek kar beklentileriyle yapılan turizm yatırımları, daha fazla kaya mekan elde etme uğruna doğal formasyonun aşırı zorlanması bölgenin alışlagelen uygulamaları arasındadır. Daha geçen yıl tur otobüslerinin daha rahat ulaşabilmesi için Saklı Kiliseyi içinde barındıran peribacasının üzerinden bütün itirazlara karşın yol geçirilmesi bölgedeki umursamazlık örneği olarak aklımızdadır. Uçhisar'da bir bölümü yıkılan peribacası, bu konunun üzerinde hassasiyetle durulması gerektiğini bir kez daha göstermesi bakımından anlamlıdır.

6 Aralık 2024,
Kapadokya
Alan Başkanlığı,
<https://is.gd/ZryDrJ>

Gümüşler Beldesi'nde Maden Arama Çalışmaları Doğa ve Tarihi Dokuyu Tehdit Ediyor (8 Nisan 2024)

Niğde'nin merkez ilçesine bağlı Gümüşler beldesinde bulunan altın ve gümüş madeninin genişletilmesi için 4 parsellik tarım arazisi, 29 Kasım 2022 tarihinde Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından kamulaştırıldı. Bölgede yapılacak aramalar için "Esan Eczacıbaşı Endüstriyel Hammaddeler San ve Tic. A.Ş." isimli şirkete ruhsat verildi. Çevre Etki Değerlendirme (ÇED) süreçleri eksik olan ve bölgede yaşayanlarla konuşulmadan acele şekilde uygulamaya koyulmak istenen maden arama girişimi bölgede yaşayan vatandaşlar tarafından tepki ile karşılandı.

Bölgede yapılacak altın ve gümüş arama faaliyetlerinin siyanür kullanılarak yapılacak olması, bir tarım ve hayvancılık kenti olan Niğde'de özellikle Bor ve Ulukışla bölgeleri için ciddi riskler yaratabileceği düşünülüyor. Bölgedeki yeraltı ve yer üstü su kaynaklarıyla birlikte toprak yapısını da olumsuz etkileyecek olan maden arama girişiminin bütün Niğde'yi tehdit edeceği belirtiliyor. Patlatmalı açık ocak işletmeciliği yöntemiyle yapılacak olan aramalarda, kazı malzemesinden altın üretimi gerçekleştireceği için, üretim faaliyetleri sonucu binlerce ton atık meydana geleceği belirtiliyor. Aramaları yapacak olan şirketin 13 hektarlık alanda faaliyet göstereceği anlaşılmakla

8 Nisan 2024, [BirGün Gazetesi](#), Fotoğraf: AA

birlikte 777 hektar büyüklüğünde ruhsata sahip olması, endişe yaratıyor. Bu büyüklük şirketin bölgedeki tüm mera alanlarını yok edebileceği anlamına geliyor.

Gümüşler Beldesi sınırları içinde açılması planlanan maden, bölgede sadece doğal tahribat yaratmayacak. Bölgenin tarihi ve kültürel dokusu üzerinde de yıkıcı etki yapacaktır. Bilindiği gibi 10. yüzyıla tarihlenen Gümüşler Manastırı bu bölgede bulunmaktadır. Tarihi Kapadokya bölgesinin önemli kaya oyma manastırları arasında sayılan yapı ve çevresi 1973 yılından bu yana Arkeolojik SİT Alanı olarak tescillidir.

Ulaş Gölü'nde Kuruma Tehlikesi (13 Eylül 2024)

Sivas şehir merkezinin 35 km. güneyinde Ulaş İlçesi'nde bulunan Ulaş Gölü, 2016 yılında "Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan" olarak ilan edildi. Ulaş Gölü, Tecer Irmağı'ndan beslenen yapay bir göl olmakla birlikte alan genişleme havzası bakımından büyük bir yapıya sahip. Bu nedenle göl birçok göçmen kuş türüne ev sahipliği yapıyordu. Özellikle nesli risk altında türler arasında kabul edilen 'Elmabaş Patka' ördekleri burada konaklıyordu.

13 Eylül 2024, [BirGün Gazetesi](#), Fotoğraf: DHA

Ulaş Gölü'nde su seviyesi, son zamanlarda yağış azlığı ve bilinçsiz sulama nedeniyle ciddi oranda düşmeye başladı. Gölün suları günümüzde kıydan yaklaşık 150 metre kadar çekilmiş durumda. Göl çevresinde yaşayan köylülerinin göl kenarına sulama amaçlı çok sayıda su pompası yerleştirerek gölden su çekmeleri sonucu bugün göl kuruma noktasına geldi. Bu durum bölgedeki yaban hayatı ve ekosistem açısından ciddi sorunları da beraberinde getiriyor. Göl çevresinde barındığı bilinen 91 kuş çeşidinden bugün sadece 5-6 tür kaldı. Elmabaş patka ördekleri de artık göle gelmiyor. Gerekli önlemlerin acilen alınmaması durumunda, Ulaş Gölü'nü tamamen kaybedeceğiz.

Maden Alanları Başta Su Kaynakları Olmak Üzere Bölgedeki Yaşamı da Tehdit Ediyor (2024)

Sivas son yıllarda çok sayıda maden ruhsatının verildiğini illerimizden biri. Bölgede son 10 yılda 700'ün üzerinde proje yapıldı. Bir yandan da yeni projeler hazırlanmaya devam ediyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı verilerine göre, Sivas'ta 2014 yılında bugüne kadar 70 proje için ÇED gerekli, 639 proje için de ÇED gerekli değil kararı verildi. ÇED gerekli görülse bile, başvuran 70 projeden hepsine olumlu kararı çıktı. Şu anda bölgede ÇED süreci başlayan 15 proje bulunuyor. ÇED süreci başlayan proje sayısında daha önceki yıllara göre hızlı bir artış gözleniyor. Ruhsat başvurularında Zara, İmranlı, Kangal, Ulaş, Hafik ve Yıldızeli bölgelerinde yoğunlaşma olduğu dikkati çekiyor.

Bölgede yaşayan vatandaşlar ve Sivas Çevre Platformu üyeleri güçleri yettiğince madenlere karşı durmaya çalışıyorlar. Karşı çıkışlar esas olarak maden aramalarının bölgedeki kullanılabilir su kaynaklarını yok etmesi üzerinde toplanıyor. Ancak hemen akabinde bölgenin kültürel, tarihi, dini ve özel öneme sahip bazı doğal güzelliklerinin yok edilmesi dile getiriliyor. Bölgede 2024 yılında yaşanan ekolojik sorunlardan bazılarını kısaca hatırlayalım.

Bakırtepe Bölgesi Siyanürlü Altın Madeni

Sivas'ın güney-doğusunda Kangal İlçesi sınırlarında bulunan Bakırtepe'de yaklaşık elli yıldır Demir Export firması, demir ve krom çıkartıyor. Firma 2006 yılında Bakırtepe'de siyanür ile altın çıkarma ruhsatı aldı ve 2013 yılından itibaren bu konuda faaliyetlerine başladı. Bakırtepe'deki altın işletmeciliği bölgenin ekolojik dengesini bozarken, halkın sağlığını, bölgedeki tarım ve hayvancılığı da olumsuz etkiliyor. Diğer yandan Bakırtepe, Alevi vatandaşların kutsal saydıkları, adak adayı, kurban kestikleri bir yer.

Hiçbir değeri önemsemeyen firma şimdi de olumlu ÇED raporları alarak bölgedeki çalışma alanlarını genişletmek istiyor. Genişletilmek istenen alan Çetinkaya ve çevre köylerin su havzasını da içine alıyor. On yıldır bu bölgede hukuk mücadelesi veren Bakırtepe Çevre Platformu, firmanın aldığı son ÇED raporuna da karşı çıktı. Sivas İdare Mahkemesinde davada mahkeme 6 Haziran 2024'te bölgede keşif yapılmasına karar verdi ve keşif yapıldı. Ancak firma sürekli yeni ÇED raporu başvurusunda bulunarak çalışmasını kapasite artırımına gidiyor ve çalışmalarına devam ediyor. Benzer uygulamaların yakın zamanda Pınargözü Köyünde yaşandığını, su kaynaklarını kaybeden ve arsenikli su içmek zorunda kalan köylülerin köyü terk ettiği belirtiliyor.

Kangal Tekkesi Köyü Mermer Ocağı

Sivas'ın Kangal ilçesi Kangal Tekkesi Köyü'nde açılmak istenen mermer ocağı projesi için 18,70 hektarlık alanda faaliyet yürütmek üzere onay alındı. Çevre düzeni planına göre mera ve çayır alanı olarak gösterilen bölgede, köylerin kullandığı önemli yer altı su kaynakları bulunuyor. Ayrıca bölgenin 10 kilometre uzaklığında Sivas Kangal Balıklı Kaplıcaları doğal SİT alanı bulunuyor. Bunların yanı sıra bölgedeki dini ziyaret yerlerinden biri olan Samut Baba Türbesi de Tekke Köyü'nde yer alıyor.

Bölgede yaşayan vatandaşlar köylerinin konumuna dikkat çekerek projeye karşı itirazda bulundular. Ancak yapılan itirazlar dikkate alınmaksızın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı projeye ÇED olumlu raporu verdi. Bölge halkı bunun üzerine kararı yargıya taşıdı. Sivas İdare Mahkemesi'nde görülen davada bilirkişinin keşfi yapılmasına karar verildi. 7 Haziran 2024 tarihinde yapılan keşifte yurttaşlar itirazlarını dile getirdi. Ancak şirket keşfin ardından hazırlanacak raporu ve mahkeme kararını beklemeden harekete geçti. Dün bölgeye iş makineleriyle giden şirketi yurttaşlar durdurmaya çalıştı. Bunun üzerine bölgeye jandarma geldi. Bölge halkı mahkemenin yürütmeyi durdurma kararı verilmesi gerektiğini belirtiyor.

7 Haziran 2024
PIRHA

Anadolu'yu Vermeyeceğiz, 22 Mayıs 2011, Tanju Gündüzalp

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekolojik yıkımdan kaynaklı iklim krizi dünya genelinde etkisini kuraklık, aşırı yağışlar, sel, fırtınalar ve tsunamiler gibi birçok farklı yolla göstermektedir. Dünyanın farklı bölgelerinde yaşanan ekolojik talanlar hız kesmeden devam ederken özellikle ormanlık alanların talan edilmesiyle birlikte yağışlarda yaşanan dengesizlik tarım arazilerinin de yok olmasını ve ciddi gıda krizlerini beraberinde getirmektedir. Çevre hakkı ve sağlık hakkı gasp edilmektedir. İktidarın maden ve enerji politikaları, su kaynakları, ormanlar ve tarım arazileri, yerel ve yabancı sermaye gruplarına pazarlarken, maden, enerji santralleri ile yaşam alanlarının yanı sıra arkeolojik ve geçim kaynağı olan tarım alanlarını da yok edilmektedir. Ekolojik hak mücadelesi veren savunucular yargısal tacizlerle bastırılmaya, kolluk şiddeti ve idari para cezaları yoluyla engellenmeye çalışılmıştır. Ekoloji aktivistlerinin protesto ve gösteri haklarının gasp edildiği, yoğun direniş ve gösterilerin orantısız kolluk şiddetine maruz kaldığı vakalar mevcuttur.

Ankara ve İç Anadolu Bölgesi, son yıllarda hızlanan kentleşme ve ekolojik tahribatın etkisi altında. Plansız sanayileşme, büyük ölçekli enerji projeleri, maden sahalarının genişlemesi, ulaşım altyapısı adı altında yürütülen betonlaşma politikaları ve rant odaklı kentsel dönüşüm süreçleri, bölgenin ekolojik ve sosyal dokusunu ciddi şekilde tehdit ediyor. İç Anadolu'nun doğal yapısı, zaten kuraklık ve su kıtlığı gibi iklimsel zorluklarla mücadele ederken, plansız büyüme bu kırılgan ekosistemi daha da savunmasız hale getiriyor.

Özellikle Ankara'da kentsel dönüşüm adı altında yürütülen projeler, halkın barınma hakkını göz ardı ederek, sermaye sahipleri için rant kapıları açıyor. Eski yapıların yenilenmesi gerektiği bahanesiyle yapılan müdahaleler, mevcut sakinlerin haklarını koruyarak değil, onları kent çeperlerine iterek gerçekleştiriliyor. Yeni yapılan konutlar ve projeler yüksek maliyetleri nedeniyle dar gelirli kesimler için erişilemez hale gelirken, şehir planlamasında sosyal

donatı alanları, yeşil alanlar, afet yönetimi ve dirençli kent modelleri göz ardı ediliyor. Bu durum, hem kentlerin sağlıklı bir şekilde büyümesini engelliyor hem de kent sakinlerinin sosyal yaşamlarını olumsuz etkiliyor.

Bununla birlikte, İç Anadolu bölgesinin ekolojik yapısı da büyük tehditlerle karşı karşıya. Ormansızlaşma, kontrolsüz madencilik faaliyetleri, su kaynaklarının kuruması ve tarım alanlarının sanayiye veya yapılaşmaya açılması, bölgedeki doğal dengeyi sarsıyor. Kuraklık riski her geçen yıl artarken, büyük ölçekli enerji projeleri ve endüstriyel üretimin ekosistem üzerindeki baskısı daha da büyüyor. Küresel iklim değişikliğinin etkileri, İç Anadolu'da artan sıcaklıklar, azalan yağışlar ve verimsizleşen topraklar şeklinde kendini gösterirken, karbon salımını artıran yanlış kentleşme politikaları ve plansız sanayileşme, bölgenin geleceğini belirsizliğe sürüklüyor.

Buna ek olarak, göç ve nüfus artışı, plansız kentleşme sürecinin hızlanmasına neden oluyor. Özellikle ekonomik nedenlerle yaşanan iç göç, büyükşehirlerde konut krizini derinleştirirken, kırsal bölgelerde tarımsal üretimin zayıflamasına yol açıyor. Kent merkezlerinde yükselen beton bloklar, sadece doğayı değil, sosyal dokuyu da yok ediyor. Mahalle kültürü giderek kaybolurken, ulaşım, altyapı ve temel hizmetlerde büyük aksaklıklar yaşanıyor.

Ancak bu karanlık tablonun karşısında sürdürülebilir, doğa dostu ve dirençli kentleşme modelleri geliştirmek hâlâ mümkün. Bunun için, kentlerin büyüme süreçlerini yalnızca ekonomik kazanç üzerinden değil, ekolojik denge, sosyal adalet ve insan hakları perspektifinden ele almak gerekiyor. Yeşil kent koridorları, ekolojik tarım alanları, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı altyapılar, afetlere karşı dayanıklı yapılar ve düşük karbon salınımına sahip şehir modelleri geliştirilmeli. Bunu sağlamak için yerel yönetimlerin, şehir

plancılarının, mimarların, ekoloji uzmanlarının, mahalle meclislerinin ve sivil toplum kuruluşlarının ortak hareket etmesi gerekiyor.

Bugün artık kentlerimizi ve doğal alanlarımızı korumak için daha fazla bekleyemeyiz. Neoliberal büyüme modeli ve rant odaklı politikalar, yaşadığımız çevreyi geri dönülemez şekilde tahrip ederken, yerel halkın karar süreçlerine dahil edilmediği bir yönetim anlayışı sürdürülebilir değildir. Yaşanabilir, sağlıklı ve dirençli şehirler kurmak için, doğayla uyumlu, sosyal açıdan kapsayıcı ve uzun vadeli planlara ihtiyacımız var.

Ekolojik kriz, yalnızca doğa tahribatıyla sınırlı değildir; aynı zamanda kentleşme politikalarıyla doğrudan bağlantılıdır. Eğer kentlerimizi planlarken doğayı, sosyal yaşamı ve sürdürülebilirliği merkeze almazsak, iklim krizinin etkileri daha da şiddetlenecek, su ve gıda güvenliği tehlikeye girecek ve gelecekte çok daha büyük krizlerle karşı karşıya kalacağız. Şimdi, rant odaklı büyüme modelini terk edip, insan ve doğa odaklı kentleşme politikaları geliştirme zamanı. Eğer şehirlerimizi ve bölgemizi korumak istiyorsak, bunu ancak kolektif bir mücadele ve bilimsel temellere dayalı planlama ile gerçekleştirebiliriz.

Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına istinaden, tarım alanlarına ve sulak alanlara yakın kurulan madenlerin ruhsatları iptal edilmelidir. Mülkiyet, barınma, sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşam haklarını gözetmeyen her türlü ekolojik ihlal/yıkım temelinde insan hakları ihlali içerir. Temel haklar ayrılmaz bir bütündür.

YARARLANILAN KAYNAKLAR (Alfabetik)

- 24 Saat gazetesi (24saatgazetesi.com)
- 350 Ankara grubu (350ankara.org)
- 9. Köy (9koy.org)
- Academia (academia.edu)
- Aksaray Valiliği web sayfası (aksaray.gov.tr)
- Anadolu Ajansı (aa.com.tr)
- Anka Haber Ajansı (ankahaber.net)
- Ankara Kent ve Ekoloji Grubu, x sayfası (x.com/kentvekojii06)
- Ankara Üniversitesi (ankara.edu.tr)
- Ankara Tabip Odası (ato.org.tr)
- Apaçık Radyo (apacikradyo.com.tr)
- Artı Gerçek (artigercek.com)
- Aykırı, x sayfası (x.com/aykirimcomtr)
- Ayrancı Remzi Oğuz Arık Mahalle Muhtarı ve Meclisi Belgeleri
- Ayrancım Derneği ve Gazetesi (ayrancim.org.tr)
- BBC (bbc.com/turkce)
- Bianet (bianet.org)
- Birgün Gazetesi (birgun.net)
- Birikim, 418-419, Şubat-Mart 2024, Kentlere Mahalleden Bakmak, Tanju Gündüzalp
- Büyük Çekmece Çevre Koruma Derneği (bucekder.com)
- Cappadocia Explorer (cappadociaexplorer.com), Facebook grubu (facebook.com/CappadociaExplorer)
- CNN Türk (cnnturk.com)
- Cumhuriyet Gazetesi (cumhuriyet.com.tr)
- Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL, cekulvakfi.org.tr)
- Çevreciyiz, web sayfası (cevreciyiz.com)
- Diken (diken.com.tr)
- Dergi Park (dergipark.org.tr)
- Doğa Derneği (dogadernegi.org)
- Doğa Koruma Merkezi, Şehir Planlama Aracı Olarak Ekosistem Hizmetleri: Çankaya (dkm.org.tr)
- Dr. Eşref Atabey, Jeoloji Yüksek Mühendisi, Balon Turizmi Paylaşımı
- Dünya gazetesi (dunya.com)
- Emek-Bahçelievler Eski Dostlar Grubu (www.facebook.com/profile.php?id=100009266674153)
- Enerji Günlüğü, web sayfası (enerjigunlugu.net)
- Eskişehir Net, web sayfası (eskisehir.net)
- Eskişehir Doğa ve Yaşam Platformu, Facebook grubu (facebook.com/profile.php?id=61565346062613)
- Evrensel Gazetesi (evrensel.net)
- Gazi Üniversitesi (gazi.edu.tr)
- Greenpeace Yayınları
- Güzelyurt Jeotermal Enerji A.Ş. Güzelyurt Arama Sondajları Projesi
- Güzelyurt Kaymakamlığı, web sayfası (guzelyurt.gov.tr)
- Haber Ekspres (haberekspres.com)
- HaberTürk (haberturk.com)
- Hacıbektaş Platformu
- Halkevleri (halkevleri.org.tr)
- Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi, Çankaya Belediyesi Yerel Seçim Bildirgesi
- Hasat Türk, web sayfası (hasatturk.com.tr)
- Hidropolitik Akademi (hidropolitikakademi.org)
- Hürriyet Gazetesi (hurriyet.com.tr)
- İbrahim Akın, İzmir Milletvekili, web sayfası (ibrahimakin.net)

- İdeal Kent Dergisi (idealkentdergisi.com), sayı 37, 2022-2023
- İklim Haber (iklimhaber.org)
- İnsan Hakları Derneği (ihd.org.tr)
- Jeotermal Haber (jeotermalhaber.com)
- Kapadokya Çevre Platformu (@CevreKapadokya)
- Kapadokya Koruma Grubu
- Kırsal Çevre ve Ormanlık Sorunları Araştırma Derneği (kirsalcevre.org.tr), x sayfası (x.com/KirsalCevre)
- Kırşehir Çiğdem gazetesi (kirsehirciğdem.com)
- Kırşehir Habertürk (kirsehirciğdem.com)
- Kırşehir Koruma Platformu, x sayfası (x.com/kirsehirikoruma)
- Kısa Dalga (kisadalga.net)
- Konya Kültür Varlıkları Koruma Toplantısı, 2023
- Medyascope (medyascope.tv)
- Mimarlık Dergisi (mimarlikdergisi.com)
- ODTÜ AOÇ Araştırmaları (aocarastirmalari.arch.metu.edu.tr)
- Pirha (pirha.org)
- Polatlı Gündem (polatligundem.com)
- Polen Ekoloji Enstitüsü Yayınları (polenekoloji.org)
- Resmi Gazete, sayı 32663, 15 Eylül 2024
- Restorasyon Haber (restorasyonhaber.com)
- Rudaw (rudaw.net/turkish)
- Sendika (sendika.org)
- Sevil Sevilir, Ulus Tarihi Kent Merkezi Kentsel Dönüşüm Projeleri yazısı, Aralık 2024
- Siyaset Ankara (siyasetankara.com.tr)
- Solfasol Gazetesi, sayı 120, Şubat 2024 - sayı 121, Mart 2024
- Sözcü Gazetesi (sozcu.com.tr)
- T24 (t24.com.tr)
- Tahtacıörencik Doğal Yaşam Kolektifi (tahtaciorencik.org)
- Tanju Gündüzalp yazıları ve arşivi
- Tele 1 (tele1.com.tr)
- TEMA Vakfı (tema.org.tr)
- TEMA Vakfı Twitter sayfası (x.com/temavakfi)
- TMMOB Çevre Mühendisleri Odası (cmo.org.tr)
- TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası (hkmo.org.tr)
- TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası (imo.org.tr)
- TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası (jmo.org.tr)
- TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Basın Birimi, Duyurular (mimarlarodasiankara.org)
- TMMOB Şehir Plancıları Odası (spo.org.tr)
- Türkiye Barolar Birliği (barobirlik.org.tr)
- Türkiye İşçi Partisi Ankara, x hesabı (x.com/tip_ankara)
- Üreten Ankara (uretenankara.com)
- Yangın Sempozyumu (yanginsempozyumu.org)
- Yavuz İşçen yazıları ve arşivi
- Yapı Dergisi (yapi.com.tr)
- Yeşil Gazete (yesilgazete.org)
- Yeni Ankara Gazetesi (yeniankara.com.tr)
- Yeni Yaşam Gazetesi (yeniyasamgazetesi9.com)
- Yeşilpınar Gazetesi (yesilpinargazetesi.com)

/ihdgenelmerkez

Necatibey Cad. 82/11-12 Kızılay Çankaya/Ankara